

De bijdrage van het logeren in gastgezinnen aan de participatie en integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving

Sneller meedoen door logeren via Takecarebnb

Marjan de Gruijter - Mathilde Compagner - Ruth Yohannes - Morgan Whittaker

Sneller meedoen door logeren via Takecarebnb

De bijdrage van het logeren in gastgezinnen aan de participatie en integratie van
statushouders in de Nederlandse samenleving

Auteurs

Marjan de Gruijter

Mathilde Compagner

Ruth Yohannes

Morgan Whittaker

Met medewerking van

Farella Devilcin

Utrecht, september 2023

Samenvatting

Takecarebnb brengt statushouders in contact met gastgezinnen die hun huis openstellen voor een vluchteling. Statushouders (vluchtelingen die een verblijfstatus hebben gekregen) verblijven vaak nog geruime tijd in een asielzoekerscentrum (azc) voordat een woning in de gemeente waaraan zij zijn gekoppeld, beschikbaar is. Takecarebnb geeft via de logeerregeling van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) hieraan invulling¹. Door deze regeling kunnen statushouders die in een azc op een woning wachten tijdelijk bij een gastgezin verblijven. Bij voorkeur woont dit gastgezin in (de buurt van) hun toegewezen gemeente. Sinds de oprichting van Takecarebnb in 2015 hebben bijna 1.500 gasten via Takecarebnb bij een gastgezin gelogeed. De ambitie van Takecarebnb is om bij te dragen aan de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving.

Takecarebnb heeft het Verwey-Jonker Instituut gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de mogelijke bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving. De centrale vraag van het onderzoek was: *Wat is de bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de participatie en integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving en hoe kan de eventuele impact hiervan worden vergroot?*

In dit onderzoek maakten we gebruik van verschillende onderzoeksmethoden. Het grootste deel van de data verzamelden we via een enquête onder (oud) gasten en (oud)gastgezinnen van Takecarebnb. We realiseerden een hoge

respons: 39% van de gasten en 53% van de gastgezinnen² heeft de enquête ingevuld.

Hieronder geven wij de belangrijkste resultaten van ons onderzoek weer.

Ervaringen van gasten en gastgezinnen en opbrengsten van het logeren

Statushouders kiezen voor logeren bij een Nederlands gastgezin omdat zij actief willen worden, Nederland willen leren kennen, de taal willen leren en weg willen uit het azc. Gastgezinnen willen op hun beurt graag zelf iets praktisch doen voor vluchtelingen in een moeilijke positie en kennismaken met mensen uit andere culturen.

Gasten krijgen in het gastgezin volop gelegenheid om actief te worden. Zij ondernemen zelf(standig) activiteiten, bijvoorbeeld rondom (vrijwilligers)werk of opleiding, maar ondernemen ook sociale activiteiten met het gastgezin. De meerderheid van de gasten neemt tijdens het verblijf in het gastgezin deel aan formele of informele taallessen; met het gastgezin wordt het vaakst een mengeling van Engels en Nederlands gesproken. Naar het oordeel van de gasten bieden gastgezinnen hen veel hulp, onder andere bij administratieve zaken en het wegwijs worden in Nederland.

Door het logeren breidt het sociale netwerk van de gasten aanzienlijk uit. Gastgezinnen zorgen voor een introductie bij hun familie, vrienden, of buurtbewoners én helpen gasten om nieuwe contacten aan te gaan. De onderlinge banden tussen de leden van het gastgezin en de gast zijn het belangrijkste: deze blijven vaak ook na het verblijf behouden.

¹ <https://vng.nl/sites/default/files/2021-09/hoe-werkt-de-logeerregeling.pdf>

² Het betreft gasten en gastgezinnen waarvan Takecarebnb over actuele contactinformatie beschikte.

Gasten én gastgezinnen vinden het logeren in overgrote meerderheid een (heel) positieve ervaring, vooral vanwege het contact van mens-tot-mens. Gasten en gastgezinnen zijn positief over de ondersteuning en dienstverlening van Takecarebnb. Verbeterpunten liggen op het terrein van het tot stand brengen van de 'match', de (tussentijdse) communicatie en verwachtingenmanagement.

Bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de participatie en integratie van de gasten

Het verblijf bij een gastgezin is een eerste introductie in, en kennismaking met, de Nederlandse samenleving. Die eerste introductie of kennismaking kan worden gezien als een startpunt, of middel bij integratie. Veel onderzoek laat zien dat een *late* introductie en kennismaking een negatieve invloed heeft op de integratiekansen van statushouders, bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsparticipatie. Het logeren van statushouders via Takecarebnb biedt kansen om *snel(ler)* te starten met participatie en integratie.

Ons onderzoek laat zien dat gasten tijdens en door het logeren betaald- of vrijwilligerswerk zijn gaan doen en/of een opleiding of cursus zijn gaan volgen. Naar eigen zeggen waren hiervoor de condities in het azc niet aanwezig. Ook zijn gasten in het gastgezin tot rust gekomen en ervaren zij een verbetering in hun (psychische) gezondheid.

Het verblijf bij een gastgezin draagt ook bij aan het wegnemen van obstakels bij participatie en integratie. Het niet spreken van Nederlands is de belangrijkste: door het logeren bij een gastgezin zijn gasten (eerder) in de gelegenheid gesteld om de Nederlandse taal te oefenen.

Door het verblijf in een gastgezin zijn sociale relaties ontstaan die statushouders helpen bij participeren en integreren. Gasten hebben door het logeren veelvuldig kennis gemaakt en relaties opgebouwd met personen in de omgeving van het gastgezin. Hierdoor hebben zij naar eigen zeggen een beter beeld

gekregen van de Nederlandse cultuur en omgangsvormen. Ook zijn er vriendschappen ontstaan. De belangrijkste relatie is echter tussen de gast en het gastgezin zelf. Juist *déze* relatie draagt bij aan participatie en integratie, niet alleen door de hulp en ondersteuning die het gastgezin biedt, maar ook omdat de gast zich gezien en gewaardeerd voelt als mens en mede hierdoor met (zelf) vertrouwen de eigen weg bij het opbouwen van een leven in Nederland kan vervolgen.

Aanbevelingen om de impact te vergroten van het logeren via Takecarebnb op de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving

Het logeren van statushouders via Takecarebnb bij een gastgezin draagt bij hun participatie en integratie in de Nederlandse samenleving. Onze aanbevelingen hebben enerzijds betrekking op de organisatie en context van het logeren *zélf*. Takecarebnb kan bijvoorbeeld de eigen dienstverlening verder optimaliseren, zodat het matchingsproces goed verloopt en verwachtingen van gast en gastgezin goed op elkaar zijn afgestemd.

Onze aanbevelingen hebben anderzijds betrekking op het vergroten van het *aantal* statushouders dat kan profiteren van het verblijf bij een gastgezin. Daarvoor is belangrijk dat Takecarebnb en gemeenten intensiever samenwerken vanuit het gemeenschappelijke belang van een vlotte start met de inburgering en het optimaliseren van de integratiekansen van statushouders. Het Rijk kan hierbij een faciliterende rol spelen.

Aanbevelingen gericht op dienstverlening/ondersteuning Takecarebnb

- Maak meer werk van promotie van het logeren/de logeerregeling onder statushouders, COA-medewerkers en potentiële gastgezinnen.
- Benut de samenwerking met gemeenten om meer informatie over de aan haar toegewezen statushouders te verkrijgen en daardoor de gastgezinnen in die gemeenten beter te kunnen benutten.

- Verbeter het contact met toekomstige gasten en gastgezinnen, zeker als het matches langer op zich laat wachten.
- Communiceer van tevoren en tussentijds met gastgezinnen over de duur van de logeerperiode, zeker als de woning voor een statushouder langer op zich laat wachten.
- Voorzie gemeenten (waarmee Takecarebnb een convenant heeft) van praktische tips en materialen die zij kunnen gebruiken bij (de ondersteuning van) de werving van gastgezinnen.
- Onderzoek of (een deel van de) gasten interesse heeft in logeren buiten de koppelgemeente of -regio om zo toch alvast een begin te kunnen maken met het leren kennen van Nederland.

Aanbevelingen gericht op gemeenten

- Geef statushouders zodra zij gekoppeld zijn aan de gemeente gerichte voorlichting over het logeren via Takecarebnb in een gastgezin.
- Maak meer werk van de samenwerking met Takecarebnb. Zoek gezamenlijk naar oplossingen voor knelpunten die zich voordoen.
- Wees als gemeente transparant over de verwachte wachttijd voor een woning voor een statushouder, ook als die slechts bij benadering kan worden vastgesteld. Dan kan Takecarebnb plannen dat een statushouder ongeveer drie maanden voor het verstrijken van de wachttijd wordt geplaatst in een gastgezin. Zo kan zo dicht mogelijk worden aangesloten bij het moment dat de woning beschikbaar komt en kan terugkeer naar een azc na de logeerperiode worden vermeden.
- Breng (de opbrengsten van) het logeren actief onder de aandacht van de inwoners van de gemeente om zo de werving van potentiële gastgezinnen door Takecarebnb te stimuleren. Maak hierbij gebruik van de expertise van Takecarebnb.
- Doordenk samen met Takecarebnb de mogelijkheden om het logeren van statushouders in een gastgezin onderdeel te laten worden van het inburgeringsaanbod.

Aanbevelingen gericht op het Rijk

- Verken of het faciliteren van het logeren via Takecarebnb voor gemeenten aantrekkelijker kan worden gemaakt, bijvoorbeeld door een logerende statushouder te laten meetellen voor de Taakstelling Huisvesting Statushouders van de gemeente (net als bij de Hotel- en Accommodatieregeling het geval is).
- Overweeg om een financiële tegemoetkoming voor gastgezinnen mogelijk te maken, zodat meerkosten voor het huishouden van het gastgezin geen belemmering vormen om een gast in huis te nemen.

Summary

Takecarebnb puts status holders in touch with host families who open their homes to a refugee. Status holders (refugees who have been granted residency status) often stay in an asylum seekers' centre (azc) for quite some time before a house becomes available in the municipality to which they are linked. Takecarebnb gives substance to this through the Central Agency for Asylum Seekers' (COA) lodging scheme. This scheme allows status holders who are waiting for a house in an asylum seekers' centre to temporarily stay with a host family. Preferably, this host family lives in (the vicinity of) their assigned municipality. Since Takecarebnb was founded in 2015, through it almost 1,500 guests have stayed with a host family. Takecarebnb's ambition is to contribute to the participation and integration of refugees in Dutch society.

Takecarebnb has asked the Verwey-Jonker Institute to conduct a study into the possible contribution of lodging through Takecarebnb to the integration of status holders in Dutch society. The central question of the study was: *What is the contribution of lodging through Takecarebnb to the participation and integration of status holders in Dutch society, and how can its possible impact be increased?*

In this study, we used several research methods. We collected most of the data through a survey of (former) guests and (former) host families of Takecarebnb. We achieved a high response rate: 39% of the guests and 53% of the host families completed the survey.

Below, we will present the main results of our survey.

Experiences of guests and host families and returns from lodging

Status holders choose to stay with a Dutch host family because they want to become active, get to know the Netherlands, learn the language and get away from the asylum seekers' centre. In turn, host families want to do something practical for refugees in a difficult position and want to become acquainted with people from other cultures.

In the host family, guests have plenty of opportunities to become active. They undertake (stand-alone) activities, for example around (volunteer) work or education, but also engage in social activities with the host family. The majority of guests participate in formal or informal language lessons during their stay in the host family; most often, a mixture of English and Dutch is spoken with the host family. In the guests' opinion, host families offer them a lot of help, including with administrative matters and finding their way around the Netherlands.

Lodging significantly expands the social network of guests. Host families introduce guests to their family, friends or local residents and help their guests establish new contacts. The bonds between the members of the host family and the guest are the most important: these often also last beyond the stay.

The vast majority of guests and host families find the stay a (very) positive experience, especially because of the person-to-person contact. Guests and host families are positive about Takecarebnb's support and services. Points for improvement lie in the areas of matching, the (interim) communication and the management of expectations.

Contribution of lodging through Takecarebnb to the participation and integration of the guests

Staying with a host family is a first introduction to, and acquaintance with, Dutch society. This first introduction or acquaintance can be seen as a starting point, or a means of integration. Much research shows that a late introduction and acquaintance have a negative impact on the integration chances of status holders, for instance with regard to labour participation. Lodging status holders through Takecarebnb offers opportunities to start participation and integration fast(er).

Our research shows that guests started to do paid or voluntary work and/or follow an education or course during and because of their stay. By their own account, the conditions for this were not present in the asylum seekers' centre. Guests also found relaxation in the host family and experience an improvement in their (mental) health.

Staying with a host family also helps remove obstacles to participation and integration. Not speaking Dutch is the most important one: staying with a host family has given guests an (earlier) opportunity to practise the Dutch language.

Staying with a host family has created social relationships that help status holders to participate and integrate. Guests have frequently met and built relationships with people in the host family's environment. They say this has given them a better idea of Dutch culture and manners. Friendships have also developed. The most important relationship, however, is between the guest and the host family. It is precisely this relationship that contributes to participation and integration, not only through the help and support offered by the host family, but also because the guest feels seen and valued as a human being and can, partly as a result of this, pursue his or her own path to building a life in the Netherlands with (self)confidence.

Recommendations to increase the impact of lodging through Takecarebnb on the participation and integration of refugees in Dutch society

For status holders, staying with a host family through Takecarebnb contributes to their participation and integration in Dutch society. Our recommendations concern, on the one hand, the organisation and context of the lodging arrangement itself. Takecarebnb may, for example, further optimise its own services, so that the matching process runs smoothly, and expectations of guest and host family are well aligned.

On the other hand, our recommendations relate to increasing the number of status holders who can benefit from staying with a host family. For this, it is important that Takecarebnb and municipalities work together more intensively, based on the common interest of a smooth start with integration and the optimisation of integration opportunities for status holders. The government can play a facilitating role in this.

Recommendations focused on services/support offered by Takecarebnb

- Do more to promote lodging/ the lodging arrangement among status holders, COA employees and potential host families.
- Utilise the cooperation with municipalities to obtain more information about their assigned status holders and thereby make better use of host families in those municipalities.
- Improve the contact with future guests and host families, especially if matching takes longer.
- Communicate in advance and in the meantime with host families about the length of the lodging period, especially if housing for a status holder takes longer.
- Provide municipalities (with which Takecarebnb has a covenant) with practical tips and materials they can use in (supporting) the recruitment of host families.

- Investigate whether (part of the) guests are interested in staying outside of the coupled municipality or region, to already start getting to know the Netherlands in advance.

Recommendations for municipalities

- As soon as they are linked to the municipality, provide status holders with targeted information about staying in a host family through Takecarebnb.
- Make more of an effort to cooperate with Takecarebnb. Jointly seek solutions for bottlenecks that arise.
- As a municipality, be transparent about the expected waiting time for housing for a status holder, even if it can only be determined approximately. In that case, Takecarebnb can plan to place a status holder in a host family about three months before the waiting time expires. That way, it can be as near as possible to the moment housing becomes available, and a return to an asylum seekers' centre after the lodging period can be avoided.
- Actively bring (the benefits of) lodging to the attention of residents of the municipality, to encourage the recruitment of potential host families by Takecarebnb. In doing so, make use of Takecarebnb's expertise.
- Together with Takecarebnb, think through the possibilities of making the accommodation of status holders in host families part of the integration offer.

Recommendations aimed at the national government

- Explore whether the facilitation of lodging through Takecarebnb can be made more attractive to municipalities, for example by making a lodging status holder count for the municipality's Housing Target for Status Holders (as is the case with the Hotel and Accommodation Regulation).
- Consider providing a financial compensation for host families, so that additional costs for the host family's household will not present a barrier to taking in a guest.

Inhoud

Samenvatting	3	4	Ervaringen van gasten	26
Summary	6	4.1.	Achtergrond van de gasten en hun verblijf bij het gastgezin	26
1 Conclusies en aanbevelingen	10	4.2.	Motivatie om te gaan logeren via Takecarebnb	29
1.1. Ervaringen van gasten en gastgezinnen en opbrengsten van het logeren	10	4.3.	Activiteiten tijdens het verblijf gastgezin	31
1.2. Bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de participatie en integratie van de gasten	13	4.4.	Hulp en ondersteuning van het gastgezin	32
1.3. Vergroten van de impact van het logeren via Takecarebnb op de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving	16	4.5.	Reflecties van gasten op het verblijf in het gastgezin	35
2 Aanleiding, vraagstelling en aanpak	18	4.6.	Ondersteuning door Takecarebnb	41
2.1. Doelstelling en vraagstelling van het onderzoek	18	5	Ervaringen van gastgezinnen	45
2.2. Onderzoeksaanpak	19	5.1.	Achtergrond van de gastgezinnen en kenmerken van het verblijf	45
3 Logeren bij een gastgezin en integratie	20	5.2.	Motivatie voor aanmelding als gastgezin bij Takecarebnb	47
3.1. Doelgroep: statushouders in het asielzoekerscentrum	20	5.3.	Activiteiten tijdens het verblijf van de gast	48
3.2. Wet inburgering 2021 en 'vroege start' inburgering	21	5.4.	Hulp en ondersteuning aan gasten	50
3.3. De mogelijke bijdrage van logeren bij een gastgezin aan integratie	23	5.5.	Reflecties van gastgezinnen op het verblijf van de gast	54
		5.6.	Ondersteuning door Takecarebnb	58
		5.7.	De ervaringen van gasten en gastgezinnen vergeleken	60
			Bijlage Methodologische verantwoording	61

1 Conclusies en aanbevelingen

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt:

Wat is de bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de participatie en integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving en hoe kan de eventuele impact hiervan worden vergroot?

In dit hoofdstuk trekken we eerst conclusies. Dit doen we door de eerste twee onderzoeksvragen te beantwoorden.

1. Wat zijn de ervaringen van gasten en gastgezinnen met het logeren en welke opbrengsten zien zij?
2. In hoeverre draagt het logeren via Takecarebnb bij aan de participatie en integratie van de gasten?

We beantwoorden de derde onderzoeksvraag in de vorm van aanbevelingen:

3. Hoe kan de eventuele impact van het logeren via Takecarebnb op de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving worden vergroot?

1.1. Ervaringen van gasten en gastgezinnen en opbrengsten van het logeren

Statushouders kiezen voor logeren bij een Nederlands gastgezin omdat zij actief willen worden in de samenleving, Nederland(s) willen leren (kennen) en weg willen uit het azc.

Statushouders kiezen voor logeren bij een Nederlands gastgezin omdat zij mee willen doen in de samenleving en actief willen worden. Zij hebben een voorlopige verblijfsvergunning gekregen en willen daarom Nederland en de Nederlanders graag leren kennen. Verblijf bij een gastgezin biedt bovendien mogelijkheden om te oefenen met de Nederlandse taal.

Statushouders die willen logeren bij een gastgezin willen daarnaast weg uit het azc waar zij verblijven, want daar lukt 'meedoen' niet. Men voelt zich daar geïsoleerd van de samenleving. Daarnaast ervaart men een gebrek aan privacy en vooral - maar zeker niet uitsluitend - vrouwen en personen van de LHBTQI+ gemeenschap, vinden het azc niet sociaal veilig. Veel statushouders in ons onderzoek hebben verteld dat zij zich somber of depressief voelden in het azc.

Gastgezinnen willen graag zelf iets praktisch doen voor vluchtelingen in een moeilijke positie en kennismaken met mensen uit andere culturen.

Gastgezinnen op hun beurt willen graag iets 'praktisch' doen of betekenen voor vluchtelingen die zich in een precare positie bevinden. Zij willen hun gast bijvoorbeeld helpen bij het leren van Nederlands, of het wegwijs worden in Nederland. De gastgezinnen in ons onderzoek willen de welvaart en mogelijkheden die zij zelf genieten, delen met anderen. Daarbij noemen zij ook dat hun omstandigheden het mogelijk maken om een gast te ontvangen: het huis is groot genoeg en zij hebben voldoende financiële armslag. Bovendien wil men graag kennismaken met mensen uit andere culturen.

Gasten krijgen in het gastgezin volop gelegenheid om actief te worden. Zij ondernemen zelf(standig) activiteiten, bijvoorbeeld rondom (vrijwilligers)werk of opleiding, maar ondernemen ook sociale activiteiten met het gastgezin.

Zowel gasten als gastgezinnen zien het logeren als een middel om een start te maken met 'meedoen' of participeren in Nederland. Ons onderzoek laat zien dat deze verwachting vaak ruimschoots gerealiseerd wordt. Gasten ondernemen zelf(standig) activiteiten, zoals het volgen van een cursus of opleiding, het doen van (vrijwilligers)werk of deelname aan sportactiviteiten. Hierdoor leren zij hun omgeving kennen. Daarnaast is bij verreweg de meeste logeerarrangementen sprake van gezamenlijke activiteiten van leden van het gastgezin en de gast. Het vaakst gaat het om gezamenlijk eten (bereiden), maar ook wandelen, sporten en het gezamenlijk 'er op uit', komt veel voor. We zien ook dat gasten in bijna alle gevallen in enige mate deelnemen aan activiteiten van familieleden (verjaardagen, bruiloften, etc.) of vrienden. Ook gaan gasten soms mee naar de kerk, of naar buurtactiviteiten.

Het merendeel van de gasten neemt tijdens het verblijf in het gastgezin deel aan formele of informele taallessen; met het gastgezin wordt vaak een mengeling van Engels en Nederlands gesproken.

Ook de verwachting dat het logeren de gelegenheid biedt om Nederlands te leren en te oefenen wordt voor een deel ingelost. De meeste gasten hebben tijdens hun verblijf formele of informele Nederlandse les gevolgd en in twee derde van de gevallen hebben gastgezinnen en gasten onderling een combinatie van Nederlands en Engels gesproken. Er wordt verschillend gedacht over hoeveel dit de gast heeft opgeleverd. De een zegt met sprongen vooruit te zijn gegaan, terwijl de ander door de mogelijkheid om Engels te spreken, niet veel vorderingen zegt te hebben gemaakt.

Naar het oordeel van de gasten, bieden gastgezinnen hen veel hulp, onder andere bij administratieve zaken en het wegwijs worden in Nederland..

Uit ons onderzoek blijkt dat gastgezinnen in de praktijk op veel terreinen ondersteuning en hulp bieden aan gasten. Gasten zeggen vooral hulp te hebben gekregen bij het regelen van administratieve zaken, bijvoorbeeld in het contact met de gemeente, of het regelen van verzekeringen. Ook kregen zij naar eigen zeggen hulp bij het vinden van (vrijwilligers)werk en het wegwijs worden in de buurt. Gastgezinnen vinden dat zij de gast vooral hebben geholpen bij het wegwijs worden in de buurt. Overigens geven gasten aan méér hulp te hebben gekregen dan de gastgezinnen zelf inschatten. Uit de antwoorden van zowel de gasten als de gastgezinnen blijkt dat er geen sprake is van een eenzijdige relatie. Gasten helpen ook vaak het gastgezin. In praktische zin, in en om het huis (koken, schoonmaken), maar ook bij de opvang van kinderen, het uitlaten van de hond, of het bijhouden van de tuin.

Door het logeren breidt het sociale netwerk van de gasten aanzienlijk uit. Gastgezinnen zorgen voor een introductie bij hun familie, vrienden, of buurtbewoners én helpen gasten om nieuwe contacten aan te gaan.

De onderlinge banden tussen de leden van het gastgezin en de gast zijn het belangrijkste: deze blijven vaak ook na het verblijf behouden.

We zien dat door het logeren sprake is van uitbreiding van het sociale netwerk van de gasten. Zoals gezegd worden gasten vaak geïntroduceerd in het netwerk van het gastgezin. Men maakt kennis en gaat om met familieleden, maar ook met vrienden, of buurtbewoners. Gastgezinnen blijken soms gasten ook te wijzen op, of toe te leiden naar activiteiten die in de buurt of de gemeente worden georganiseerd voor/door andere vluchtelingen. Maar uiteindelijk zijn de onderlinge banden tussen leden van het gastgezin en de gast het belangrijkste. Deze zijn vaak warm, zowel gasten als gastgezinnen gebruiken familietermen (zoals vader, broer, kind) om deze banden te duiden en ook na het verblijf in het gastgezin blijft men doorgaans contact met elkaar houden. Belangrijk bij deze relaties is dat men elkaar ziet als mens, en dat men zich ook gezien voelt.

Gasten én gastgezinnen vinden het logeren in overgrote meerderheid een (heel) positieve ervaring, vooral vanwege het contact van mens-tot-mens.

Desgevraagd zegt de overgrote meerderheid van zowel gasten als gastgezinnen dat zij het logeren van een statushouder bij een gastgezin een (heel) positieve ervaring vinden. Door weg te gaan uit het azc naar een omgeving die mogelijk maakt om actief te worden en te gaan participeren, voelen gasten zich beter. Gastgezinnen op hun beurt ervaren echt iets te kunnen betekenen.

Beide 'partijen' geven aan van elkaar te kunnen leren en dat het waardevol en gezellig is om tijd door te brengen met iemand die voorheen 'ver' van je afstand. De ervaring is doorgaans zeer positief. Toch zijn er ook enkele negatieve aspecten, zij het dat zowel gasten als gastgezinnen aangeven dat deze veel minder zwaar 'tellen' dan de positieve. Gastgezinnen en gasten kunnen een gebrek aan privacy ervaren en er kunnen verwachtingen van elkaar bestaan die niet altijd worden ingelost. Dit speelt met name als het gastgezin vindt dat de gast niet actief (genoeg) is. Vanuit het perspectief van het gastgezin benut deze gast de mogelijkheden die geboden worden dan onvoldoende. Gastgezinnen ervaren via het nauwe contact met een statushouder soms ook dat voorzieningen voor bijvoorbeeld ontvangst en inburgering van statushouders in de gemeente minder goed geregeld zijn dan werd gedacht of gehoopt.

Gasten en gastgezinnen zijn positief over de ondersteuning en dienstverlening van Takecarebnb. Verbeterpunten liggen op het terrein van het tot stand brengen van de 'match', de (tussentijdse) communicatie en verwachtingenmanagement.

Gasten en gastgezinnen zouden het logeren aanraden aan anderen. Zij benadrukken het belang van een goede match tussen gast en gastgezin en het maken van duidelijke afspraken (vooraf). Gasten en gastgezinnen zijn tevreden over Takecarebnb. Zij hebben het verblijf van een statushouder bij een gastgezin mogelijk gemaakt. Wel noemen zij een aantal verbeterpunten: als een match lang(er) op zich laat wachten, is er behoefte aan communicatie over de stand van zaken tussentijds. Er zijn enkele gastgezinnen die een bepaalde druk hebben ervaren om een gast in huis te nemen. Sommige gasten noemen dat het wat hen betreft belangrijk is dat zij kunnen logeren in de gemeente waar zij ook gaan wonen. Zo hoeven zij opgedane contacten en routines niet te

verliezen op het moment dat zij hun woning krijgen³. Tot slot geven gasten en gastgezinnen aan dat er behoefte is aan duidelijke afspraken over de verblijfsduur in het gastgezin en de doorstroom(mogelijkheden) naar de eigen woning.

1.2. Bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de participatie en integratie van de gasten

In dit onderzoek kijken we naar de mogelijke bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving. Bij integratie gaat het erom dat nieuwkomers gaandeweg steeds meer onderdeel worden van de samenleving en dat de positie die zij daarin innemen, steeds meer gaat lijken op die van reeds gevestigden. Statushouders die nog maar net een verblijfsstatus hebben gekregen en wachten op een woning, staan echter helemaal aan het begin van een integratieproces. Gegeven de (zeer) korte verblijfsduur zal de positie van statushouders in de samenleving, die met behulp van het integratiebegrip in beeld wordt gebracht, per definitie zeer sterk afwijken van die van gevestigde Nederlanders. Bovendien hebben de gasten die hebben deelgenomen aan ons onderzoek bijna allemaal (zeer) kortgeleden gelogeerd. Het is dus op basis van onze data niet mogelijk om na te gaan hoe hun 'positie' in de samenleving mogelijk is veranderd (door het logeren). Wel kunnen we concluderen dat hun startpositie is verbeterd.

Het verblijf bij een gastgezin is een eerste introductie in en kennismaking met de Nederlandse samenleving.

³ Takecarebnb onderschrijft dit maar heeft niet in iedere gemeente voldoende en/of passende gastgezinnen.

We hebben vooral gekeken naar de mogelijke opbrengsten van het logeren voor participatie en het starten met het zetten van stappen richting het opbouwen van een bestaan in Nederland. Het logeren bij een gastgezin is in een aantal opzichten een mogelijkheid tot een eerste introductie of kennismaking met Nederlanders en Nederlanders. Die eerste introductie of kennismaking kan worden gezien als een startpunt, of middel bij integratie.

Door het verblijf in een gastgezin kunnen statushouders eerder kennismaken met Nederland. Veel onderzoek laat zien dat een late introductie en kennismaking een negatieve invloed heeft op de integratiekansen van statushouders.

Diverse onderzoeken hebben laten zien dat het van belang is om zo snel mogelijk te starten met deze introductie. Een lange periode van inactiviteit (in het azc) heeft een negatieve invloed op de (mentale) gezondheid en de arbeidsmarktkansen van statushouders. Als vluchtelingen in de eerste fase van hun verblijf in Nederland positieve ervaringen opdoen, dan hebben zij later meer vertrouwen in Nederlandse instituties en identificeren zij zich meer met Nederland.

Verblijf in een gastgezin draagt bij aan de mogelijkheden voor statushouders om te participeren en te (gaan) integreren.

Onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut en onderzoek van de Universiteit van Tilburg liet al eerder zien dat het verblijf bij een gastgezin bijdraagt aan de mogelijkheden voor statushouders om 'mee te gaan doen' in de samenleving. Onze onderzoeksresultaten bevestigen dit. We gebruiken in navolging van de onderzoekers van de Universiteit van Tilburg het 'Indicators of Integration Framework' om de onderzoeksresultaten te duiden.

Het *Indicators of Integration Framework* is een model waarmee praktische processen en veranderingen kunnen worden geïdentificeerd die een bijdrage leveren aan integratie. In het model worden 14 indicatoren onderscheiden die van invloed zijn op integratie. Deze indicatoren zijn te verdelen in vier categorieën: 'Markers and means', 'Social connections', 'Facilitators' en 'Foundation'⁴. De eerste categorie ('markers and means') bestaat uit vijf domeinen die worden beschouwd als indicatief voor succesvolle integratie en waarvan bekend is dat ze verdere integratie vergemakkelijken: werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs, gezondheid en vrije tijd.

Werk

In ons onderzoek zien we dat sommige gasten door het verblijf bij een gastgezin betaald, of vrijwilligerswerk zijn gaan doen. Zij zijn soms geholpen bij het vinden hiervan, maar het komt ook voor dat de locatie waar het gastgezin woont, mogelijk maakt dat men werk heeft kunnen vinden. Een enkeling kon reeds gevonden werk behouden doordat men bij een gastgezin in de buurt van het werk kon gaan wonen.

Huisvesting

Statushouders die gaan logeren, zijn in afwachting van een woning, die aan hen wordt toegewezen door en in de gemeente waaraan men is gekoppeld. Het logeren bij een gastgezin heeft geen invloed op dit proces. Maar feit is wel dat via het logeren tijdelijke huisvesting wordt gerealiseerd die door statushouders als veel prettiger en passender wordt ervaren dan het verblijf in het azc. Een dergelijke letterlijke en figuurlijke 'uitvalsbasis' bevordert het actief worden en participeren op diverse terreinen.

Onderwijs

De helft van de statushouders die hebben gelogerd bij een gastgezin, waren tijdens het verblijf bezig met Nederlandse les (en een deel volgde informele taalactiviteiten). Daarnaast hebben diverse gasten aangegeven dat de 'rust' in het gastgezin hen in staat stelde om zich te richten op hun studie. Er zijn ook gasten die tijdens het verblijf met een cursus of studie zijn begonnen. Naar eigen zeggen was dit in het azc niet, of minder goed mogelijk geweest.

Gezondheid

Veel van de gasten en gastgezinnen hebben aangegeven dat het logeren bij een gastgezin het algehele welbevinden van de gast (sterk) heeft bevorderd. De psychische gezondheid stond in het azc vaak onder druk en verbeterde doorgaans door het verblijf in een gastgezin. Diverse gasten hebben daarnaast opgemerkt dat ze tijdens het verblijf in het gastgezin gezonder zijn gaan eten en (meer) zijn gaan bewegen/sporten.

Vrije tijd

Uit ons onderzoek blijkt dat verreweg de meeste gasten (veel) actiever zijn geworden, ook in hun vrijetijdsbesteding. Ook hiervoor waren naar eigen zeggen de mogelijkheden binnen het azc beperkt. Naast sporten en het uitvoeren van hobby's is tijdens het logeren vooral ook tijd besteed aan het maken van (culturele) uitstapjes, al dan niet met het gastgezin.

Door het verblijf in een gastgezin ontstaan sociale relaties die statushouders helpen bij participeren en integreren.

4 Ndofor-Tah, C., Strang, A., Phillimore, J., Morrice, L., Micheal, L., Wood, P., & Simmons, J. (2019). Home Office Indicators of Integration framework 2019. Crown.

De tweede categorie domeinen in het *Indicators of Integration Framework* ('social connections') verwijst naar drie verschillende soorten relaties die integratie op verschillende manieren mogelijk maken. De eerste heeft betrekking op sociale banden, dat wil zeggen de relaties met de eigen familie en de eigen etnische groep. Als deze relaties goed zijn en de persoon zich onderdeel voelt van een sterk netwerk, dan kan dit voor hem of haar een belangrijke hulpbron zijn. In ons onderzoek zijn wij in beperkte mate tegengekomen dat het logeren bijdraagt aan het versterken van dit type sociale relaties. Sommige gastgezinnen hebben hun gasten geïntroduceerd bij of toegeleid naar activiteiten van of door vluchtelingen in de gemeente. Daarnaast noemt een aantal gasten dat zij in het gastgezin geloofsgenoten hebben gevonden en dit erg hebben gewaardeerd.

Het tweede type relatie dat integratie mogelijk maakt, heeft betrekking op sociale bruggen, dat wil zeggen op de banden tussen vluchtelingen en gevestigden. In ons onderzoek hebben we gezien dat gasten door het logeren veelvuldig kennis hebben gemaakt en relaties hebben opgebouwd met personen in de omgeving van het gastgezin. Hierdoor hebben zij naar eigen zeggen een beter beeld gekregen van de Nederlandse cultuur en omgangsvormen. Ook zijn er vriendschappen ontstaan. Het lijkt er overigens op dat veel van deze contacten verwateren op het moment dat de statushouder verhuist naar de eigen woning, zeker als deze in een andere gemeente is. De belangrijkste sociale bruggen worden echter gevormd tussen de gast en het gastgezin zelf. Net als de onderzoekers van de Universiteit van Tilburg constateren wij dat het juist deze relaties zijn, die bijdragen aan participatie en integratie. En: ons onderzoek laat zien dat deze relaties vaak blijven bestaan, ook als het logeren is beëindigd.

Het derde type relatie heeft betrekking op verbindingen tussen vluchtelingen en instanties, zoals de gemeente en instellingen. We hebben in ons onderzoek gezien dat gastgezinnen de gasten hebben geholpen bij het leggen van contacten met deze instanties. Dit blijkt vaak nodig, omdat het directe contact tussen statushouder en instantie niet goed verloopt doordat men de taal nog

niet spreekt en nog niet bekend is met deze instanties en instituties. We kunnen op basis van ons onderzoek niet zeggen of de hulp van het gastgezin bij het contact ertoe leidt dat er meer 'verbindingen' zijn ontstaan tussen statushouders en deze instanties, wel dat contacten hierdoor sneller en soepeler verliepen.

Het verblijf bij een gastgezin draagt bij aan het wegnemen van obstakels bij participatie en integratie.

De derde categorie domeinen in het *Indicators of Integration Framework* zijn zaken die bijdragen aan het wegnemen van belangrijke barrières die integratie belemmeren ('facilitators'). Het gaat om taal en communicatie, cultuur, digitale vaardigheden, veiligheid en stabiliteit.

In ons onderzoek zien we dat het leren van de Nederlandse taal een belangrijk motief is om te gaan logeren in een gastgezin en ook dat het oefenen met de Nederlandse taal tijdens het verblijf in meer of mindere mate, plaatsvindt. Daarnaast geven gasten aan veel geleerd te hebben tijdens het verblijf over de manier waarop Nederlanders (met elkaar) communiceren. Logeren in een gastgezin draagt tot slot voor veel gasten bij aan een gevoel van veiligheid (ten opzichte van het verblijf in het azc) en stabiliteit.

De vierde categorie van het *Indicators of Integration Framework* bestrijkt slechts één domein dat alle andere domeinen beïnvloedt: burgerschap en rechten. Dit vormt als het ware het fundament onder de andere domeinen. Vluchtelingen kunnen zich pas aanmelden bij Takecarebnb als zij een verblijfsvergunning hebben gekregen. In objectieve zin zijn hun rechten om als burger in de samenleving te verblijven, gewaarborgd. Dit betekent echter niet dat statushouders door hun verblijfsstatus automatisch het gevoel hebben een (gelijkwaardige) burger te zijn. Ons onderzoek laat zien dat de ontvangst en het verblijf in het

gastgezin gasten het gevoel gaf daar wél gezien te worden als mens en medeburger. Ook de motivatie van een deel van de gastgezinnen om een statushouder in huis te nemen, is gerelateerd aan de wens om een vluchteling als mens en medeburger te leren kennen.

1.3. Vergroten van de impact van het logeren via Takecarebnb op de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving

De urgentie om meer werk te maken van het logeren van statushouders bij gastgezinnen is nu groter dan ooit. Niet alleen is het aantal statushouders dat in de centrale opvang wacht op een woning zeer sterk toegenomen van 4.510 personen (eind januari 2019) tot 15.767 in juni 2023. Ook is er inmiddels een nieuw inburgeringsstelsel, waarin het tijdig starten met de inburgering een belangrijke pijler is. Het logeren van statushouders kan bijdragen aan deze tijdige start. Omdat blijkt dat het verblijf van statushouders bij een gastgezin bijdraagt aan hun participatie en integratie is er bovendien alle reden voor gemeenten om het logeren vaker te benutten als onderdeel van hun eigen inburgeringsaanbod.

Sinds 2020 zoekt Takecarebnb samenwerking met gemeenten met als doel het logeren onderdeel te maken van het inburgeringsaanbod. Inmiddels heeft Takecarebnb met 30 gemeenten een convenant gesloten, waarin afspraken zijn vastgelegd over onder andere gezamenlijke werving van potentiële gastgezinnen en het optimaliseren van de afstemming tussen aanmeldingen van gastgezinnen en statushouders bij Takecarebnb en de koppelingen aan de gemeente. Toch blijkt het tot nu toe lastig om daadwerkelijk meer matches te realiseren tussen gastgezinnen en statushouders die aan de betreffende gemeente zijn gekoppeld.

Op basis van ons onderzoek doen we aanbevelingen aan Takecarebnb, gemeenten als regievoerders van de inburgering en het Rijk vanuit hun kaderstellende en faciliterende rol.

Onze aanbevelingen hebben enerzijds betrekking op *de organisatie en context van het logeren zélf*. Anderzijds zijn onze aanbevelingen gericht op het *vergroten van het aantal statushouders dat kan profiteren van het verblijf bij een gastgezin*.

Aanbevelingen gericht op dienstverlening/ondersteuning Takecarebnb

- Maak meer werk van promotie van het logeren/de logeerregeling onder statushouders, COA-medewerkers en potentiële gastgezinnen.
- Benut de samenwerking met gemeenten om meer informatie over de aan haar toegewezen statushouders te verkrijgen en daardoor de gastgezinnen in die gemeenten beter te kunnen benutten.
- Verbeter het contact met toekomstige gasten en gastgezinnen, zeker als het matchen langer op zich laat wachten.
- Communiceer van tevoren en tussentijds met gastgezinnen over de duur van de logeerperiode, zeker als de woning voor een statushouder langer op zich laat wachten.
- Voorzie gemeenten (waarmee Takecarebnb een convenant heeft) van praktische tips en materialen die zij kunnen gebruiken bij (de ondersteuning van) de werving van gastgezinnen.
- Onderzoek of (een deel van de) gasten interesse heeft in logeren buiten de koppelgemeente of -regio om zo toch alvast een begin te kunnen maken met het leren kennen van Nederland.

Aanbevelingen gericht op gemeenten

- Geef statushouders zodra zij gekoppeld zijn aan de gemeente gerichte voorlichting over het logeren via Takecarebnb in een gastgezin.
- Maak meer werk van de samenwerking met Takecarebnb. Zoek gezamenlijk naar oplossingen voor knelpunten die zich voordoen.
- Wees als gemeente transparant over de verwachte wachttijd voor een woning voor een statushouder, ook als die slechts bij benadering kan worden vastgesteld. Dan kan Takecarebnb plannen dat een statushouder ongeveer drie maanden voor het verstrijken van de wachttijd wordt geplaatst in een gastgezin. Zo kan zo dicht mogelijk worden aangesloten bij het moment dat de woning beschikbaar komt en kan terugkeer naar een azc na de logeerperiode worden vermeden.
- Breng (de opbrengsten van) het logeren actief onder de aandacht van de inwoners van de gemeente om zo de werving van potentiële gastgezinnen door Takecarebnb te stimuleren. Maak hierbij gebruik van de expertise van Takecarebnb.
- Doordenk samen met Takecarebnb de mogelijkheden om het logeren van statushouders in een gastgezin onderdeel te laten worden van het inburgeringsaanbod.

Aanbevelingen gericht op het Rijk

- Verken of het faciliteren van het logeren via Takecarebnb voor gemeenten aantrekkelijker kan worden gemaakt, bijvoorbeeld door een logerende statushouder te laten meetellen voor de Taakstelling Huisvesting Statushouders van de gemeente (net als bij de Hotel- en Accommodatieregeling het geval is).
- Overweeg om een financiële tegemoetkoming voor gastgezinnen mogelijk te maken, zodat meerkosten voor het huishouden van het gastgezin geen belemmering vormen om een gast in huis te nemen.

2 Aanleiding, vraagstelling en aanpak

Takecarebnb brengt statushouders in contact met gastgezinnen of gasthuishouders⁵ die hun huis openstellen voor een vluchteling. Statushouders (vluchtelingen die een verblijfstatus hebben gekregen) verblijven vaak nog geruime tijd in een asielzoekerscentrum (azc) voordat een woning in de gemeente waaraan zij zijn gekoppeld, beschikbaar is. Takecarebnb geeft via de logeerregeling van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) hieraan invulling⁶. Door deze regeling kunnen statushouders die in een azc op een woning wachten tijdelijk bij een gastgezin verblijven. Bij voorkeur woont dit een gastgezin in (de buurt van) hun toegewezen gemeente.

Takecarebnb is in 2015 opgericht als vrijwilligersinitiatief vanuit het idee dat logeren door vluchtelingen ertoe leidt dat beide partijen elkaar leren kennen en dat aldus over en weer meer begrip ontstaat. Immers: bekend maakt bemind.

Het is de ambitie van Takecarebnb om bij te dragen aan de integratie van vluchtelingen. Daarom heeft Takecarebnb het Verwey-Jonker Instituut gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de mogelijke bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving. Dit rapport bevat de resultaten van dit onderzoek.

⁵ We spreken in de rest van deze rapportage van gastgezinnen, dit kunnen uiteraard ook huishoudens zonder kinderen betreffen die als het ware wel een gezin vormen met de komst van hun gast.

⁶ <https://vng.nl/sites/default/files/2021-09/hoe-werkt-de-logeerregeling.pdf>

Werkwijze van Takecarebnb in het kort

De kernactiviteit van Takecarebnb is het screenen en matchen van gastgezinnen en statushouders, bij voorkeur in de gemeente waar de statushouder zal worden uitgeplaatst voor gemeentelijke huisvesting. Als een statushouder belangstelling heeft voor logeren bij een Takecarebnb gastgezin, dan zorgen regionaal opererende vrijwilligers (matchmakers) van Takecarebnb voor bemiddeling en plaatsing van de statushouder. De statushouder gaat, na een eerste kennismaking, eerst proef logeren bij het gastgezin en daarna hebben beide een bedenktijd van drie dagen. Een statushouder blijft in principe voor drie maanden bij een gastgezin, maar gastgezin en gast kunnen afspraken maken over een langer verblijf als er nog geen woning beschikbaar is.

Sinds de oprichting in 2015 hebben bijna 1.500 statushouders kunnen logeren bij een gezin in Nederland.

2.1. Doelstelling en vraagstelling van het onderzoek

De ambitie van Takecarebnb is om bij te dragen aan de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving. Doel van het onderzoek is om in beeld te brengen of Takecarebnb deze ambities waarmaakt en of er eventuele verbeterpunten zijn.

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt:

Wat is de bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan de participatie en integratie van statushouders in de Nederlandse samenleving en hoe kan de eventuele impact hiervan worden vergroot?

Om deze vraag te beantwoorden, zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Wat zijn de ervaringen van gasten en gastgezinnen met het logeren en welke opbrengsten zien zij?
2. In hoeverre draagt het logeren via Takecarebnb bij aan de participatie en integratie van de gasten?
3. Hoe kan de eventuele impact van het logeren via Takecarebnb op de participatie en integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving worden vergroot?

2.2. Onderzoeksaanpak

In dit onderzoek maakten we gebruik van verschillende onderzoeksmethoden: literatuurstudie, verdiepende interviews met (oud)gasten (n=12), een gastgezin (n=1) en twee reflectiesessies met matchmakers, gastgezinnen en een gast en twee gemeenten. Het grootste deel van de data verzamelden we via een enquête onder (oud)gasten (n=161) en (oud)gastgezinnen van Takecarebnb (n=185). De gasten en gastgezinnen waarvan Takecarebnb over actuele contactgegevens beschikten (respectievelijk 416 en 350) hebben via Takecarebnb een oproep gekregen om een enquête in vullen. We realiseerden een hoge respons: negenendertig procent van de gasten en 53% van de gastgezinnen heeft gehoor gegeven aan deze oproep. In de bijlage van dit onderzoeksrapport hebben we een uitgebreide methodologische verantwoording opgenomen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 3 staan we eerst stil bij de achtergrond en de context van het logeren bij een gastgezin. Ook verkennen we aan de hand van literatuur wat de mogelijke bijdrage van het logeren via Takecarebnb aan integratie van statushouders zou kunnen behelzen. Vervolgens laten we in hoofdstuk 4 gasten aan het woord en in hoofdstuk 5 de gastgezinnen. In deze hoofdstukken laten we ook een aantal gasten aan het woord over hun ervaringen met het logeren bij een gastgezin. In hoofdstuk 1 trekken we conclusies en doen we aanbevelingen.

3 Logeren bij een gastgezin en integratie

In dit hoofdstuk bespreken we het logeren bij een gastgezin via Takecarebnb in relatie tot integratie van de gasten in de Nederlandse samenleving. In hoofdstuk één noemden we al dat Takecarebnb is opgericht vanuit het idee dat weerstand onder delen van de bevolking tegen de komst van vluchtelingen kon worden verminderd, of weggenomen als vluchtelingen logeren bij Nederlanders en elkaar leren kennen. Maar: logeren heeft niet alleen impact op het gastgezin, maar natuurlijk ook op de gast. Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar de COA-logeerregeling bleek dat statushouders die logeerden via Takecarebnb méér participeerden in de Nederlandse samenleving, dan statushouders die niet via Takecarebnb logeerden. Zo waren zij vaker bezig met het oefenen van de Nederlandse taal, de verplichte inburgering, (de voorbereiding op) een opleiding of een betaalde baan. Daarnaast ondernamen zij meer activiteiten gericht op zelfontplooiing en het eigen welzijn, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de bibliotheek, sportfaciliteiten, de openbare ruimte, etc. En de gasten die via Takecarebnb hadden gelogeed, bleken hun sociale netwerk te hebben uitgebreid⁷.

Met andere woorden: het logeren via Takecarebnb is een *middel* om de participatie van statushouders in de Nederlandse samenleving te bevorderen. En (kunnen) participeren is sterk verbonden met integratie. Voordat we ingaan op het begrip integratie en de bijdrage van het logeren daaraan, staan we eerst stil bij de (potentiële) doelgroep van het logeren via Takecarebnb en de context waarin het logeren bij een gastgezin via Takecarebnb plaatsvindt.

7 318016_Evaluatie_logeerregeling_COA_WEB-1.pdf (verwey-jonker.nl)

3.1. Doelgroep: statushouders in het asielzoekerscentrum

Logeren via Takecarebnb is mogelijk is de COA-logeerregeling. Deze is van toepassing op statushouders. Dit zijn vluchtelingen die een verblijfsstatus hebben gekregen. Nadat de verblijfsstatus is toegekend, worden de statushouders volgens de regeling Taakstelling Huisvesting Vergunninghouders gekoppeld aan een gemeente waar zij woonruimte aangeboden krijgen⁸. Gemeenten hebben tien weken de tijd om woonruimte te vinden. Maar door het woningtekort duurt het gemiddeld al geruime tijd fors langer voordat statushouders een woning aangeboden krijgen. Eind januari 2019 waren er 4.510 statushouders die wachtten op een woning en bedroeg de gemiddelde wachttijd 20 à 24 weken⁹. In juni 2023 zijn er 15.767 statushouders in de centrale opvang die op een woning wachten¹⁰.

Voortgezet verblijf in het asielzoekerscentrum

Het Nederlandse opvangbeleid kent – mede onder invloed van het maatschappelijke en politieke discours over nieuwkomers in de samenleving – veel restricties voor asielzoekers op het gebied van bewegingsvrijheid en dagbesteding¹¹. Hoewel *statushouders* in de opvang meer mogelijkheden hebben, onder andere als het gaat om het starten met het leren van de Nederlandse taal (bijvoorbeeld door deelname aan het COA-programma Voorbereiding op de Inburgering¹²), zijn zij wat betreft de huisvesting aan hetzelfde regime onderhevig. Onderzoek laat zien dat het welbevinden en de (mentale) gezondheid onder druk staat

8 Huisvesting statushouder | Asielbeleid | Rijksoverheid.nl

9 318016_Evaluatie_logeerregeling_COA_WEB-1.pdf (verwey-jonker.nl)

10 COA - Capaciteit en bezetting | www.coa.nl, peildatum 19 juni 2023.

11 Geuijen, K. (1998). Wonen en werken in een azc. *Migrantenstudies* 14(4): 261-272; Larruina, R. & Ghorashi, H. (2016) The normality and materiality of the dominant discourse: Voluntary work inside a Dutch asylum seeker center. *Journal of Immigrant and Refugee studies*, 14(2): 220–237.

12 COA - Programma Voorbereiding op inburgering | www.coa.nl

bij een lang(er) verblijf¹³. Daarnaast blijkt dat een langere verblijfsduur in het azc een negatieve invloed heeft op de arbeidsmarktkansen van de vluchtelingen die in de jaren negentig naar Nederland kwamen¹⁴. Uit een onderzoek naar Syrische statushouders die tussen 2014 en 2016 een verblijfsvergunning hebben gekregen, komt naar voren dat statushouders die positieve ervaringen opdoen in zowel de allereerste fase (azc-periode) als de fase daarna (inburgeringsfase) later meer vertrouwen hebben in Nederlandse instituties en dat zij zich daarnaast (iets) sterker identificeren als Nederlander¹⁵.

Een rapport van de Inspectie Justitie & Veiligheid over risico's voor sociale veiligheid in azc's laat zien dat sommige bewoners zich regelmatig gediscrimineerd voelen (door medebewoners) om afkomst, sekse, geloof of geaardheid. Ook het feit dat er beperkt toezicht is in de avond en nacht, er alcohol- en drugsgebruik door medebewoners plaatsvindt en er illegaal overnacht wordt door (overlast gevende) mensen in het azc, heeft invloed op de door deze bewoners ervaren sociale veiligheid. Tot slot voelt men zich ook niet veilig vanwege de ligging van het azc en inrichting van de gebouwen (bijvoorbeeld wanneer sprake is van een met veel bewoners gedeeld toilet op de gang)¹⁶. De vaak afgelegen ligging van azc's heeft niet alleen gevolgen voor de ervaren veiligheid, maar maakt het ook moeilijk voor bewoners om contacten aan te gaan en een nieuw leven op te bouwen. Hierdoor kunnen bewoners van het azc geïsoleerd

13 Ryan, D.A., F.E. Kelly en B.D. Kelly (2009). Mental health among persons awaiting an asylum outcome in Western countries: A literature review. In: *International Journal of Mental Health*, jg. 38, nr. 3, p. 88-111

14 Bakker, L., J. Dagevos & G. Engbersen (2013). The importance of resources and security in the socioeconomic integration of refugees. A study on the impact of length of stay in asylum accommodation and residence status on socio-economic integration for the four largest refugee groups in the Netherlands. In: *Journal of International Migration and Integration*, vol. 15, no. 1, pp. 431-44.

15 SCP (2021). *Met beleid van start* Over de rol van beleid voor ontwikkelingen in de positie en leefsituatie van Syrische statushouders. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

16 Ministerie van Justitie & Veiligheid (2018) *Sociale veiligheid van bewoners in azc's*. Den Haag: Inspectie Justitie & Veiligheid.

raken van de buitenwereld¹⁷. Dit is speciaal belemmerend voor statushouders in de opvang, omdat van hen juist wordt verwacht dat zij zich direct na statusverlening optimaal inspanssen om in te burgeren en te participeren in de Nederlandse samenleving.

3.2. Wet inburgering 2021 en 'vroege start' inburgering

Op 1 januari 2022 is de Wet inburgering 2021 (Wi2021) in werking getreden. Gemeenten hebben de regie over de uitvoering van de inburgering gekregen en de wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat inburgeringsplichtige statushouders tijdig een inburgeringsaanbod wordt gedaan. Het doel van de Wi2021 is dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk. Een tijdige start met inburgeren is belangrijk voor het realiseren van dit doel. Om een tijdige start van de inburgering te borgen is het de bedoeling dat gemeenten, vanuit hun regierol, al contact hebben met de statushouders die aan hun gemeente gekoppeld zijn op het moment dat ze nog in het azc verblijven. Gemeenten kunnen hier op hun eigen manier invulling aan geven, bijvoorbeeld door al te starten met de uitvoering van onderdelen van de inburgering, zoals de afname van de 'brede intake', het opstellen van het Persoonlijk Inburgerings- en Participatieplan (PIP) en/of het starten met taallessen.

Vroege start in de praktijk

Het belang om zo vroeg mogelijk te starten met de inburgering wordt door gemeenten onderschreven. Maar in de uitvoeringspraktijk blijkt starten met onderdelen van de inburgering terwijl de statushouder nog in het azc verblijft, nauwelijks te realiseren¹⁸. De belangrijkste reden hiervoor is dat de aan de

17 318016_Evaluatie_logeerregeling_COA_WEB-1.pdf (verwey-jonker.nl)

18 KIS monitor gemeentelijk beleid 2022.pdf; KIS monitor 2023 te verschijnen.

gemeente gekoppelde statushouders doorgaans in een azc verblijven buiten de eigen gemeente of regio. De reis(afstand) hindert zowel de kennismaking tussen de gemeente en de statushouder, als de daadwerkelijke deelname van de statushouder aan het gemeentelijke inburgeringsaanbod.

In het kader van dit onderzoek organiseerden we ook een groepsgesprek met matchmakers, gastgezinnen en een gast. De deelnemers aan het gesprek constateren dat op dit moment de gemeente nog niet lijkt te zijn ingericht op het ondersteunen of faciliteren van statushouders die in de gemeente logeren bij een gastgezin¹⁹. Toegang tot aanbod en begeleiding wordt mogelijk vanaf het moment van huisvesting, zo is de ervaring. Zo vertelt een gastgezin dat de gast (nog) geen begeleiding door Vluchtelingenwerk kon krijgen, omdat de gemeente dit financiert voor nieuwe statushouders die hun woning hebben betrokken. Ook voor informatie over en begeleiding bij het zoeken naar werk kunnen de gasten volgens de deelnemers aan het groepsgesprek nog niet goed bij de gemeente terecht.

Convenant Takecarebnb met gemeenten

Als een statushouder die in afwachting is van een woning, alvast in de gemeente waaraan hij of zij gekoppeld is kan gaan logeren bij een gastgezin, kan het probleem van de te grote (reis)afstand worden overbrugd. Sinds 2020 zoekt Takecarebnb samenwerking met gemeenten met als doel het logeren onderdeel te maken van het inburgeringsaanbod²⁰. Bij een samenwerking tussen Takecarebnb en de gemeente worden diverse werkafspraken gemaakt, onder meer over gezamenlijke werving van potentiële gastgezinnen, informatieverstrekking over de logeerregeling aan statushouders en afstemming om aanmeldingen van gastgezinnen en statushouders bij Takecarebnb enerzijds

en de koppelingen aan de betreffende gemeente anderzijds te optimaliseren. Inmiddels heeft Takecarebnb met 30 gemeenten een convenant gesloten, waarin de afspraken zijn vastgelegd.

In het kader van ons onderzoek, hebben we een duo interview georganiseerd met twee gemeenten die een convenant met Takecarebnb hebben. In het interview komt naar voren dat het in de praktijk lastig blijkt om daadwerkelijk matches te realiseren tussen gastgezinnen en statushouders die aan de betreffende gemeente zijn gekoppeld. Dit heeft diverse redenen. Allereerst lukt het vanwege onvoldoende capaciteit bij zowel de gemeente als Takecarebnb (nog) niet goed om gastgezinnen in de gemeenten te werven. Daarnaast blijken gemeenten geen zicht te hebben op eventuele logeerwensen van statushouders die aan hun gemeenten gekoppeld zijn. De geïnterviewde gemeenten voegden daar nog aan toe dat naar hun inzicht lang niet alle statushouders belangstelling hebben en/of geschikt zijn om tijdelijk bij een gastgezin te verblijven. Als aan de gemeente bijvoorbeeld een groot gezin gekoppeld is, dan lukt het niet om hen in een gastgezin te plaatsen. Tot slot blijft vaak lang onduidelijk wanneer de woning beschikbaar zal komen. Dit staat op gespannen voet met de beoogde logeerperiode van drie maanden. Takecarebnb werkt samen met de gemeente Amsterdam om te onderzoeken of, en hoe (deze) belemmeringen kunnen worden geadresseerd.

Samenwerking Takecarebnb en gemeente Amsterdam bij een vroege start

In februari 2023 vond in het stadhuis van Amsterdam de kick-off plaats voor de pilot samenwerking tussen Takecarebnb en de gemeente Amsterdam. De pilot houdt in dat Takecarebnb 20, door de gemeente aangeleverde, statushouders met koppelgemeente Amsterdam gaat plaatsen in Amsterdamse gastgezinnen. Het gaat om alleenstaanden tot en met 27 jaar die geselecteerd worden op basis

¹⁹ Overigens ging het in het groepsgesprek niet (uitsluitend) over gemeenten waarmee Takecarebnb een convenant heeft gesloten.

²⁰ [Takecarebnb-Jaarverslag-2021.pdf](#)

van dit profiel én hun plek op de wachtlijst voor een woning in Amsterdam. Zij zullen naar alle waarschijnlijkheid binnen zes maanden in aanmerking komen voor een woning. Het logeren vormt zo een overgang van azc naar huisvesting. In de pilot willen de gemeente en Takecarebnb niet alleen onderzoeken of het via het logeren bij een gastgezin lukt om eerder te starten met inburgering, maar ook of de inschatting klopt die in de pilot wordt gemaakt rondom de duur van de periode voordat de eigen woning beschikbaar komt.

3.3. De mogelijke bijdrage van logeren bij een gastgezin aan integratie

Bij integratie gaat het er om dat nieuwkomers gaandeweg steeds meer onderdeel worden van de samenleving en dat de positie die zij daarin innemen, steeds meer gaat lijken op die van reeds gevestigden. Statushouders die nog maar net een verblijfsstatus hebben gekregen en wachten op een woning, staan helemaal aan het begin van een integratieproces. Gegeven de (zeer) korte verblijfsduur zal de positie van statushouders in de samenleving, die met behulp van het integratiebegrip in beeld wordt gebracht, per definitie zeer sterk afwijken van die van gevestigde Nederlanders. Een voorbeeld daarvan is deelname aan de arbeidsmarkt – logischerwijs hebben statushouders die nog maar net een verblijfsstatus hebben, nog niet of nauwelijks de kans gehand om zich de arbeidsmarkt te manifesteren.

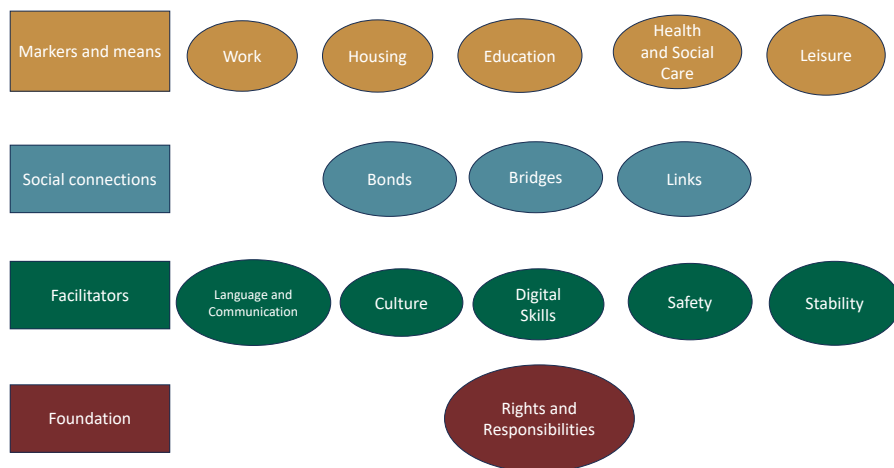
Toch is het zinnig om de relatie tussen het logeren bij een gastgezin en integratie nader te verkennen. Immers, het logeren bij een gastgezin is in een aantal opzichten een mogelijkheid tot een eerste introductie of kennismaking met Nederlands en Nederlanders. En die eerste introductie of kennismaking kan worden gezien als een startpunt, of middel bij integratie.

Indicators of Integration Framework

Onderzoekers van de Universiteit van Tilburg hebben de uitkomsten van een enquête onder 53 Takecarebnb gasten en 51 gastgezinnen uit 2017 geanalyseerd en gekeken naar de mogelijke bijdrage van het logeren bij een gastgezin op integratie van statushouders. Zij hebben hiervoor het in Engeland ontwikkelde 'Indicators of Integration Framework' gebruikt. Met dit model kunnen praktische processen en veranderingen worden geïdentificeerd die een bijdrage leveren aan integratie. In het model worden 14 indicatoren onderscheiden die van invloed zijn op integratie. Deze indicatoren zijn te verdelen in vier categorieën: 'Markers and means', 'Social connections', 'Facilitators' en 'Foundation'²¹. De eerste categorie ('markers and means') bestaat uit vijf domeinen die worden beschouwd als indicatief voor succesvolle integratie en waarvan bekend is dat ze verdere integratie vergemakkelijken: werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs, gezondheid en vrije tijd. De tweede categorie ('social connections') verwijst naar drie verschillende soorten relaties die integratie op verschillende manieren mogelijk maken: sociale banden (d.w.z. relaties met familie en de eigen etnische groep), sociale bruggen (d.w.z. relaties tussen vluchtelingen en lokale gemeenschappen) en sociale verbindingen (d.w.z. relaties tussen vluchtelingen en structuren van de staat) De derde categorie ('facilitators') zijn zaken die bijdragen aan het wegnemen van belangrijke barrières die integratie belemmeren: taal- en culturele kennis, digitale vaardigheden, veiligheid en stabiliteit. De vierde categorie ('foundation') bestrijkt slechts één domein dat alle andere domeinen beïnvloedt: burgerschap en rechten. Dit vormt als het ware het fundament onder de andere domeinen.

21 Ndofor-Tah, C., Strang, A., Phillimore, J., Morrice, L., Micheal, L., Wood, P., & Simmons, J. (2019). Home Office Indicators of Integration framework 2019. Crown.

Figuur 3.1 Indicators of Integration Framework

De onderzoekers van de Universiteit van Tilburg concluderen dat logeren bij een gastgezin bijdraagt aan de integratie van statushouders op alle domeinen van het *Indicators of Integration Framework*. Het zijn volgens de onderzoekers vooral de sociale bruggen die door het logeren ontstaan tussen gast en het gastgezin en de bredere lokale gemeenschap die mogelijk maken dat op andere domeinen stappen worden gezet met betrekking tot integratie. Zo bieden gastgezinnen hun netwerk en ondersteuning aan bij het zoeken naar vrijwilligerswerk en werk, het (inrichten van de) woning, het eventueel gaan volgen van een opleiding, het bekend raken met de gezondheidszorg, het aangaan van informele sociale contacten en contacten met overheidsorganisaties, etc. Ook kunnen gasten kennismaken met de Nederlandse taal en in een gastgezin tot rust komen en zich welkom en gewaardeerd voelen²².

22 Dijk, H. van, Knappert, L., Muis, Q., & Alkhaled, S. (2022) Roomies for Life? An Assessment of How Staying with a Local Facilitates Refugee Integration, *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 20:3, 321-335.

De onderzoekers constateren dat in het *Indicators of Integration Framework* te weinig aandacht wordt besteed aan de *agency* van statushouders zelf. De handelingsmogelijkheden die statushouders zelf hebben bij integratie. De onderzoekers concluderen dat deze een grote rol speelt. Tot slot bevestigen de onderzoekers dat voortgang op het ene domein, bijvoorbeeld het spreken van Nederlands, waarschijnlijk invloed heeft op de voortgang op andere domeinen. Mocht integratie op sommige domeinen – bijvoorbeeld huisvesting – moeizaam te realiseren blijken, dan kan het helpen om op andere domeinen te concentreren²³.

Onderzoek particuliere opvang Oekraïense ontheemden in Rotterdam

Sinds de komst van Oekraïense ontheemden naar ons land als gevolg van de oorlog, wordt een deel van deze groep 'particulier opgevangen'. Deze vorm van logeren is niet zonder meer te vergelijken met het logeren van statushouders bij gastgezinnen. Niet alleen hebben Oekraïense ontheemden een andere verblijfsstatus, ook is het leeuwendeel van de particuliere opvang 'spontaan' tot stand gekomen, zonder bemiddeling of matching. Bovendien verblijft een groot deel van de Oekraïense gasten die in gastgezinnen worden opgevangen, daar al veel langer dan de drie maanden die statushouders doorgaans logeren.

In Rotterdam hebben tot nu toe meer dan 600 Rotterdamse huishoudens circa 1350 à 1400 Oekraïense gasten opgevangen, meestal in hun eigen woning. Het Verwey-Jonker Instituut en OPORA Foundation hebben op verzoek van de gemeente Rotterdam in kaart

23 Van Dijk et al., (2022) *ibid*.

gebracht hoe Oekraïense gasten en gastgezinnen deze particuliere opvang ervaren hebben, welke steun en/of informatie men nodig heeft, en wat hun perspectief is op de toekomst. Uit het onderzoek blijkt dat gasten en gastgezinnen het verblijf goeddeels positief ervaren en gasten vaak geholpen worden door hun gastgezin bij het wegwijs worden in Nederland. Belangrijke lessen die ook voor het logeren van statushouders relevant zijn, is dat het belangrijk blijkt om voorafgaand aan en tijdens het verblijf in een gastgezin duidelijke afspraken te maken, over bijvoorbeeld de taakverdeling in huis. Ook blijft informatievoorziening vanuit de gemeente richting zowel de gasten als de gastgezinnen belangrijk, zeker als het logeren langer duurt dan verwacht. Op die manier kunnen gasten het meest profiteren van de ondersteuning en hulp die zij van een gastgezin krijgen.

Voor het volledige rapport [klik hier](#)

Scope van dit onderzoek

In deze laatste paragraaf staan we stil bij de scope van dit onderzoek. Er is immers al best veel bekend over opbrengsten van logeren van statushouders bij een gastgezin.

De urgentie om meer werk te maken van het logeren van statushouders bij gastgezinnen is nu groter dan ooit. Niet alleen is het aantal statushouders dat in de centrale opvang wacht op een woning zeer sterk toegenomen van 4.510 personen (eind januari 2019) tot 15.767 in juni 2023. Ook is er inmiddels een nieuw inburgeringsstelsel, waarin het tijdig starten met de inburgering een belangrijke pijler is. Daarom kijken we in dit onderzoek ook naar de context waarin het logeren van statushouders via Takecarebnb plaatsvindt. En gaan we na welke mogelijke kansen er zijn om het aantal statushouders dat gaat logeren - en aldus eerder kan beginnen met op integratie/inburgering gerichte activiteiten, - te verhogen.

Tot slot, sinds 2016 hebben ongeveer 1.500 statushouders via Takecarebnb gelogd bij een gastgezin. Het leeuwendeel van deze matches die via Takecarebnb zijn gerealiseerd, heeft plaatsgevonden in de afgelopen twee jaar. Via onderhavig onderzoek is het gelukt om de ervaringen van gasten en gastgezinnen uit deze periode te mee te nemen. De groep gasten die aan onze enquête heeft deelgenomen is meer divers samengesteld dan de groep respondenten uit het de enquête van 2017, waarover door de onderzoekers van de Universiteit van Tilburg is gerapporteerd. Toen bestond het merendeel van de groep respondenten uit hoogopgeleide Syrische mannen. In ons onderzoek zijn de respondenten veelal hoogopgeleid en man, maar afkomstig uit diverse landen, waaronder Turkije (42%), Jemen (18%) en Syrië (16%). In het volgende hoofdstuk staan we stil bij de ervaringen van deze gasten.

4 Ervaringen van gasten

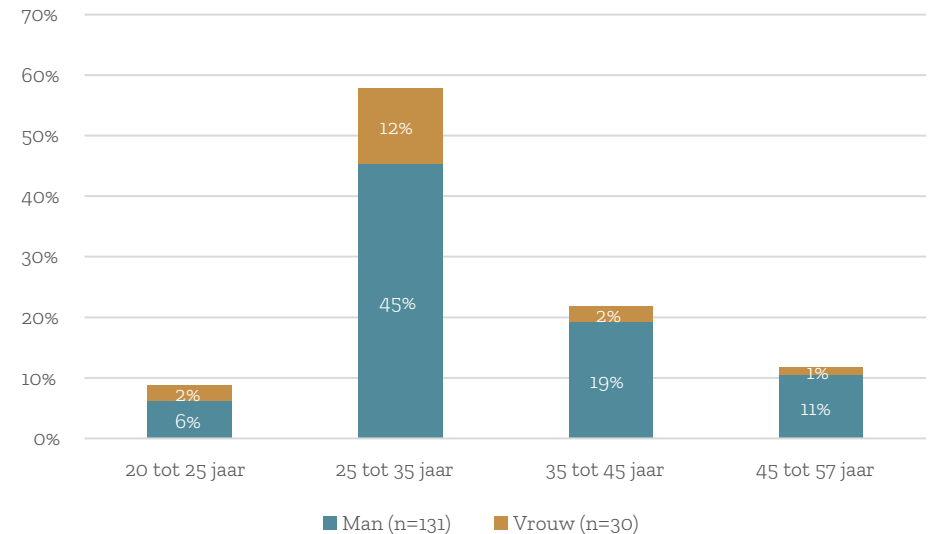
In dit hoofdstuk gaan we in op de ervaringen van de gasten op basis van de enquête en interviews die onder de gasten zijn uitgevoerd. We staan in dit hoofdstuk achtereenvolgens stil bij de achtergrond van de gasten en de kenmerken van het verblijf (paragraaf 4.1), hun motivatie om zich aan te melden bij Takecarebnb (paragraaf 4.2), de activiteiten tijdens het verblijf (paragraaf 4.3), de hulp en ondersteuning van het gastgezin (paragraaf 4.4.), de reflectie van de gasten op het verblijf in het gastgezin (paragraaf 4.5) en de ondersteuning vanuit Takecarebnb (paragraaf 4.6). Waar relevant benoemen we verschillen tussen groepen, zoals tussen gasten voor wie het verblijf reeds is geëindigd en gasten die momenteel nog in het gastgezin verblijven. We gebruiken de informatie uit de interviews om de informatie uit de enquêtes te verrijken en te illustreren.

4.1. Achtergrond van de gasten en hun verblijf bij het gastgezin

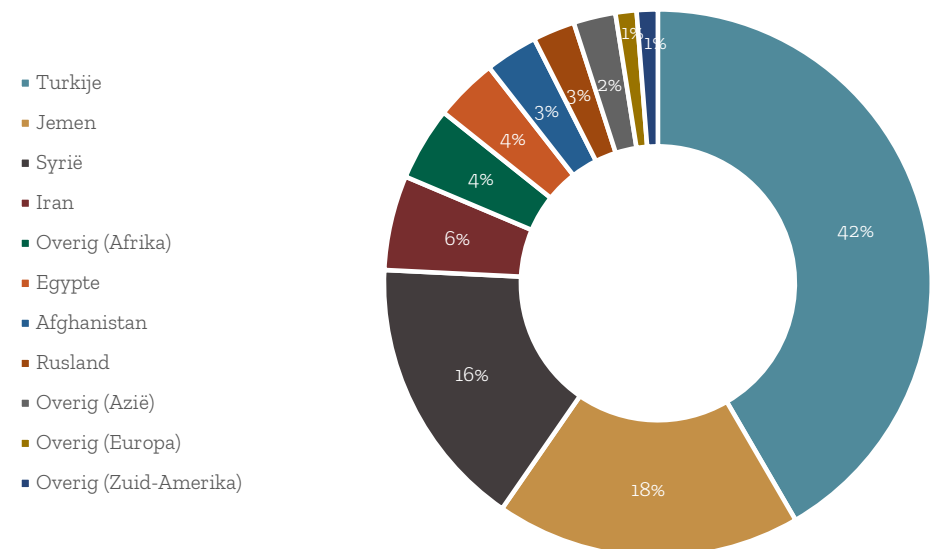
1.1.1 Achtergrond van de gasten

Uit de enquête komt naar voren dat de meeste gasten hun verblijfsvergunning in hetzelfde jaar als de start van hun logeerperiode ontvingen. De meerderheid van de gasten betreffen mannen (81%), meestal in de leeftijd van 25 tot 35 jaar. De jongste gast was ten tijde van het verblijf ongeveer 20 jaar en de oudste gast was ten tijde van het verblijf ongeveer 56 jaar (Figuur 4.1). De meeste gasten zijn afkomstig uit Turkije (42%), gevolgd door Jemen (18%) en Syrië (16%) (Figuur 4.2). Het gaat voornamelijk om universitair (70%) en hbo-geschoolde gasten (14%) (Figuur 4.3).

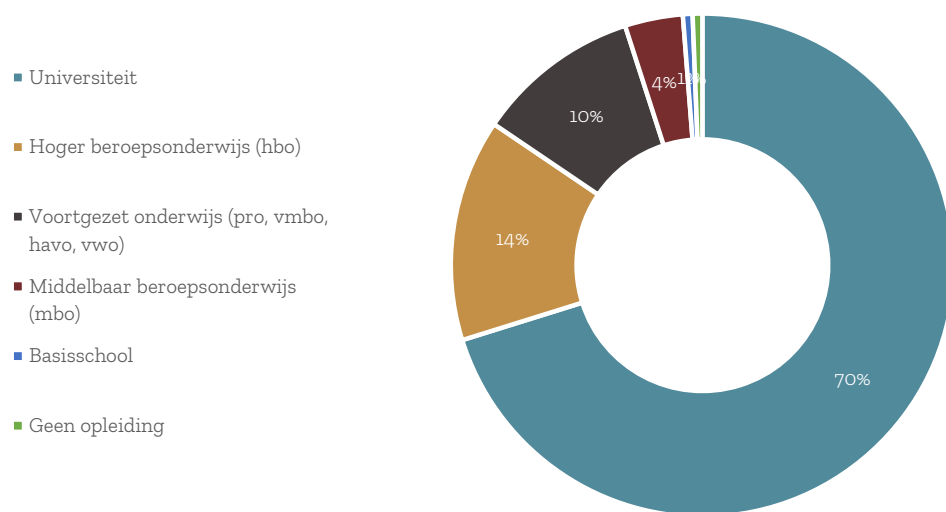
Figuur 4.1 Man-vrouwverdeling naar leeftijd (n=161)

Figuur 4.2 Wat is uw land van herkomst? (n=161)

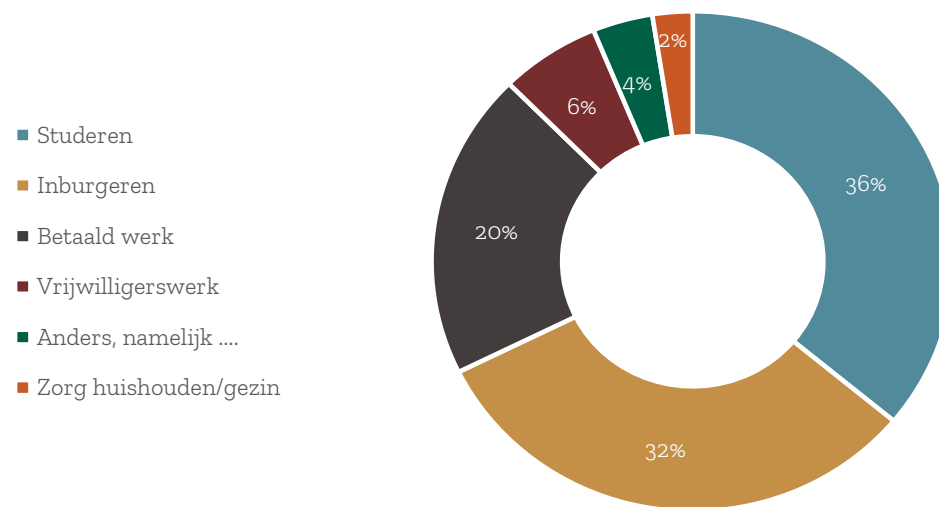
Figuur 4.3 Wat is uw opleidingsniveau (n=161)

Huidige dagbesteding

De voornaamste dagbesteding van gasten op dit moment, dus bij invullen van de enquête, loopt uiteen. Gasten besteden hun tijd momenteel vooral aan studeren (36%) en inburgeren (32%), gevolgd door betaald werk (20%) en andere bezigheden zoals vrijwilligerswerk of de zorg voor het huishouden en gezin (12%) (Figuur 4.4). In het geval gasten aangeven te studeren kan het gaan om een tertiaire opleiding, maar ook om inburgeringslessen zo blijkt uit de open antwoorden en interviews. Van de gasten die werken, heeft iets meer dan de helft een betaalde baan van 32 uur of meer per week. Bij de andere gasten varieert dit van 4 tot 32 uur per week. De gasten die werken zijn relatief vaker universitair geschoold vergeleken met de gasten die niet werken.

Figuur 4.4 Waar bent u vooral mee bezig overdag? (n=161)

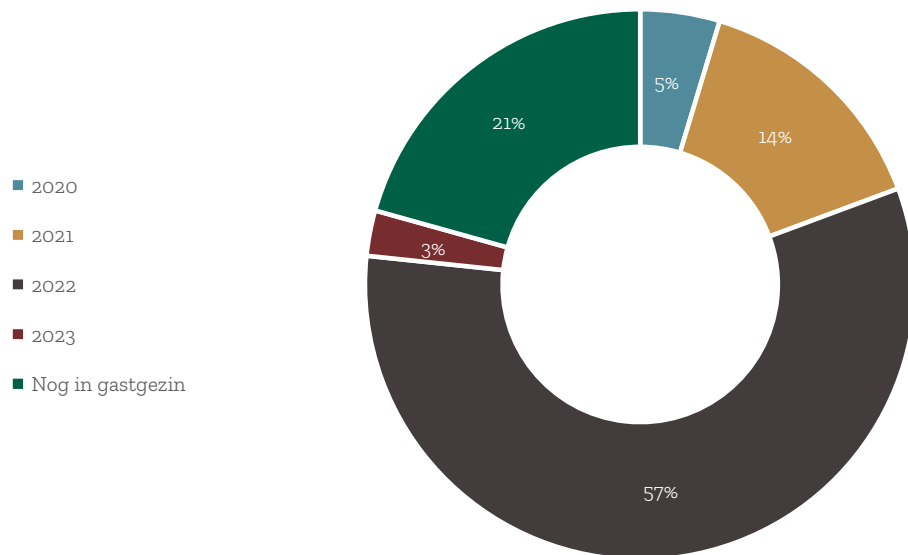

1.1.2 Kenmerken verblijf

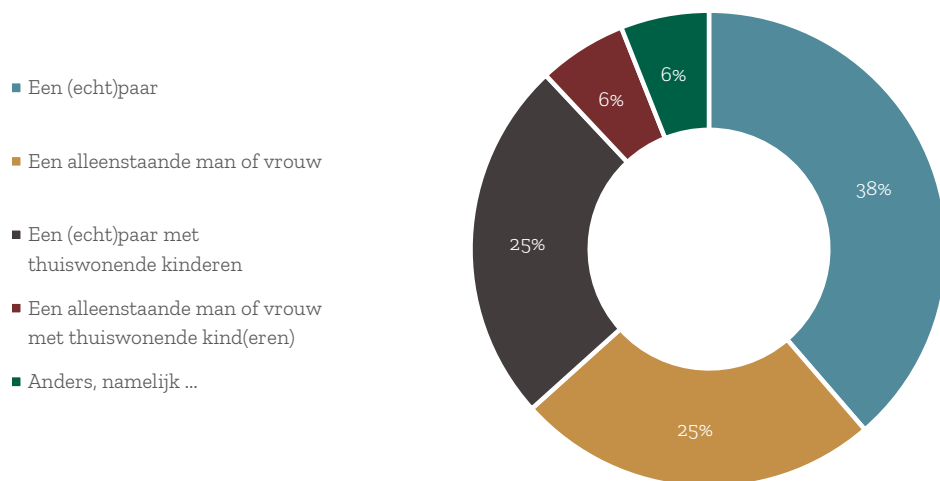
Iets minder dan een kwart van de gasten verblijft momenteel in een gastgezin (21%). Bij de andere deelnemende gasten eindigde hun verblijf bij het gastgezin in 2022 (57%), 2020 of 2021 (19%) of recent in 2023 (3%) (Figuur 4.5). De gezinssamenstelling van de gastgezinnen waar de gasten verbleven, varieert. Gasten verbleven bij een (echt)paar (38%), een alleenstaande man of vrouw (25%), (echt)paar met thuiswonende kinderen (25%), bij een alleenstaande man of vrouw met kinderen (6%) of een ander type gastgezin, zoals samenwonende zussen, werkende jongeren of hadden wisselende gastgezinnen (6%) (Figuur 4.6). Vaak ging het om een eigen kamer met gedeelde faciliteiten (59%) of een eigen kamer met privé faciliteiten (34%), bij enkele gasten om een semi-vrijstaande woning (6%) of aparte huisvesting met meerdere gezinnen (1%) (Figuur 4.7). Bijna drie kwart van de gasten verbleef in een stedelijke omgeving (71%), waarbij 59 procent aangeeft in of dicht bij het stadscentrum te wonen en 12 procent aangeeft aan de rand van de stad of in een buitenwijk van de stad te

wonen. Iets minder dan een kwart van de gasten verbleef in een dorp (22%) en enkele gasten verbleven op het platteland (5%) of verbleven op wisselende of meerdere plekken (2%) (Figuur 4.8).

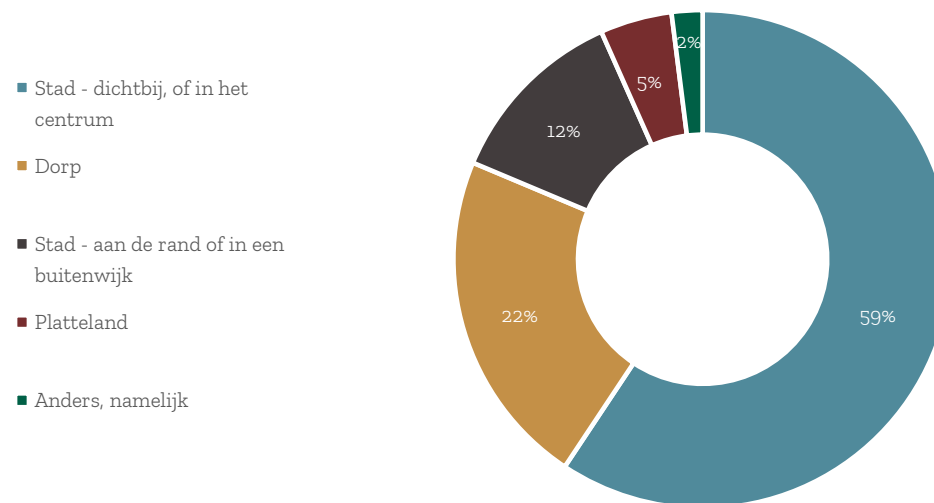
Figuur 4.5 *Verblijft u op dit moment nog in een gastgezin? (n=150)*

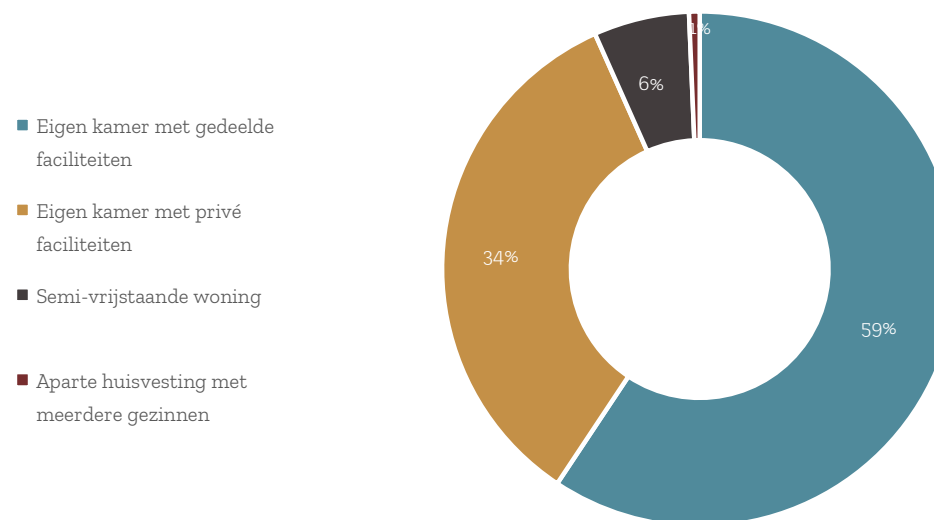
Figuur 4.6 *Hoe zag uw gastgezin eruit? (n=150)*

Figuur 4.7 *Wat voor huisvesting bood uw gastgezin aan? (n=150)*

Figuur 4.8 *In welke omgeving stond het huis/appartement van uw gastgezin? (n=150)*

4.2. Motivatie om te gaan logeren via Takecarebnb

Gasten noemen verschillende redenen voor hun aanmelding bij Takecarebnb. Deze hebben vooral te maken met de wens om te participeren in de samenleving én de leefomstandigheden in het azc. Ook de extra financiële vergoeding bij verblijf in een gastgezin en een veiliger omgeving voor de kinderen speelden voor enkele gasten mede een rol bij hun aanmelding bij Takecarebnb.

Sneller participeren

De wens om sneller te kunnen participeren vormde voor gasten vaak een belangrijke motivatie voor aanmelding bij Takecarebnb. Veel gasten hoopten dat het contact met het gastgezin hen zou helpen om sneller de Nederlandse taal en/of cultuur te leren kennen en om contacten met Nederlanders op te bouwen.

“Om meer interactie te hebben met Nederlandse mensen en meer te weten over de cultuur en het sociale systeem in Nederland. En als meest belangrijke dat het een goede manier is om de taal beter te leren.”

“Ten eerste, ik wilde ervaren om met een Nederlander samen te wonen omdat ik misschien mijn toekomstige leven in Nederland zou doorbrengen. En ik moest het leren. Ten tweede, ik dacht toen dat ik snel mijn Nederlands kan verbeteren als ik met een Nederlander woon. Daarnaast dacht ik ook nieuwe mensen te kennen.”

Daarnaast geven enkele gasten aan dat ze graag hun dagelijkse activiteiten weer wilden oppakken en dat ze zich daarom hebben aangemeld bij Takecarebnb. Hun verwachting was dat het in een normale ‘gezinssetting’ makkelijker zou zijn om weer een ‘normaal leven’ op te bouwen dan in het azc.

“Om een geschikte en rustige plek te hebben om te studeren en te werken om zo een productief persoon te zijn.”

“Om te proberen om mijn leven weer op de rit te krijgen qua sport, hobby's, taal en sociaal leven, gezien het feit dat het super lastig was om dit in het azc te doen. Meestal zijn azc's ver weg van de bewoonbare wereld qua afstand en sfeer.”

Ontvluchten leefomstandigheden in het azc

Bijna de helft van de gasten wilde bij een gastgezin verblijven om de leefomstandigheden van het azc te ontvluchten. Ze wilden weg van het ‘sombere’ azc waar lawaai en onrust aan de orde van de dag is. Ze hadden behoefte aan meer privacy, comfortabelere huisvesting en een stabiele, veilige en fijne woonomgeving. In het azc verbleven ze vaak met meerdere mensen op een kamer, die uit verschillende culturen afkomstig waren en regelmatig last hadden van psychische (traumatische) klachten. Ook biedt het azc niet voor iedereen een veilige plek, zo blijkt uit de reacties van een jonge alleenstaande vrouw en een LHBTQI+ paar. Daarnaast geven verschillende gasten aan dat ze al langere tijd onder deze leefomstandigheden in het azc woonden voor hun verblijf in het gastgezin, en sommigen vertellen dat ze in veel verschillende azc's hebben gewoond. Gasten vertellen dat de moeilijke leefomstandigheden in het azc een negatieve impact op hun mentale welzijn hadden en zorgden voor depressieve gevoelens. De mogelijkheid om bij een gastgezin de tijd tot een eigen woning te overbruggen, voelde daarom als een welkome verademing.

“Ik had een stabiele plek nodig om normaal te zijn, om mijzelf weer ergens thuis te voelen.”

“In het azc had ik last van een depressie, want het was moeilijk voor mij om contact te hebben met veel mensen, ook door mijn gebrek aan goede communicatievaardigheden. Toen ik Takecarebnb vond, dacht ik, wie weet is

dit een goede mogelijkheid voor mij om contact met een kleine groep mensen te krijgen. En daarin had ik mij niet vergist! Sinds ik bij het gastgezin ben gaan wonen, heb ik minder last van depressie en leerde ik om contact te krijgen met mensen. Ik ben zo blij dat er een organisatie zoals Takecarebnb is. Mijn gastfamilie hielp me en ik ben blij om hen te helpen.”

Ik heb op negen verschillende plekken in Nederland gewoond. Toen ik in het zoveelste azc werd geplaatst, heb ik besloten om mij aan te melden voor Takecarebnb, want ik wilde snel integreren. Door bij een gastgezin in te wonen kon ik de Nederlandse taal leren en de cultuur leren kennen. Ook vond ik het fijn dat je 75 euro extra van COA per week krijgt. Mijn zesde woonplaats was bij mijn gastgezin. Na een half jaar verhuisde ik naar mijn laatste bestemming: mijn eigen woning.

In het azc had ik slaapproblemen, er is altijd veel lawaai en ruzie. In het azc bellen mensen vanwege het tijdsverschil 's nachts naar hun familie en vrienden. Toen ik bij mijn gastgezin kwam wonen was het de eerste keer dat ik alleen kon slapen in Nederland. De eerste keer was ik zo blij!

In het begin had ik moeite met Nederlands, maar wij hadden tijdens onze eerste ontmoeting afgesproken om alleen Nederlands te praten. Mijn gastvrouw gaf eerder Nederlandse taallessen in azc's en was erg geduldig met mij. Mijn Nederlands is verbeterd dankzij mijn gastvrouw. Ik ben blij dat ik goed Nederlands praat en ik kan andere mensen goed begrijpen.

Turkse man, 40 jaar, verbleef tussen 2021 en 2022 in een gastgezin

Extra financiële vergoeding

Naast bovengenoemde redenen, speelde voor enkele gasten ook mee dat zij een extra financiële vergoeding van het COA zouden ontvangen op het moment dat zij in een gastgezin in plaats van het azc verblijven²⁴. Bij verblijf in een gastgezin ontvangen gasten van het COA wekelijks een extra financiële vergoeding van 75 euro²⁵ boven op de reguliere wekelijkse financiële toelage, omdat het recht op een bed bij het COA vervalt. De maximale vergoeding aan een gezin van statushouders bedraagt 125 euro. Bij meerdere gezinsleden, ontvangt het tweede gezinslid een extra vergoeding van 25 euro en ontvangen een eventuele derde en vierde gezinslid een extra vergoeding van 12,50 euro. Deze extra financiële vergoeding van het COA vormt echter geen hoofdmotief voor aanmelding bij Takecarebnb.

Veiliger omgeving voor kinderen

Tot slot noemen enkele gasten een veilige omgeving voor hun kinderen als motivatie om bij Takecarebnb te solliciteren. Terwijl ze in afwachting waren voor een eigen woning, wilden ze hun kinderen graag in een veiliger omgeving onderbrengen dan het azc. Zoals eerder besproken in deze paragraaf zijn de leefomstandigheden in het azc vaak moeilijk en zij vinden het daarom niet wenselijk hun kinderen in het azc te ontvangen. Ook willen ze graag hun kinderen in een perspectief bieden omgeving ontvangen, waar ze meer kansen krijgen om sneller te kunnen integreren.

“Ik denk dat het beter is voor mijn twee kinderen om bij een gastgezin te wonen. Ik ben daar komen wonen met mijn gezin... Een Nederlandse school is beter dan de internationale schakelklas. Mijn dochter kreeg hier advies voor

24 COA. (sd). Logeeregeling. Opgeroepen op Februari 16, 2023, van COA: <https://www.coa.nl/nl/logeeregeling>.

25 Voorheen was de extra financiële vergoeding voor het eerste gezinslid 25 euro per week. Per 22 maart 2021 is dit voor onbepaalde tijd verhoogd naar 75 euro per week.

havo op de middelbare school in een korte tijd. Het is beter voor kinderen om in een gastgezin te zitten. Zeker voor het leren van Nederlands, communicatie, leren over het Nederlandse leven.”

4.3. Activiteiten tijdens het verblijf gastgezin

Gasten brachten relatief veel tijd per week samen met hun gastgezin door, variërend van enkele uren per week tot 32 uur of meer, en gasten geven regelmatig aan nog steeds contact te hebben. In deze paragraaf gaan we in op hoe de dagbesteding van gasten tijdens hun verblijf in het gastgezin eruit zag en op de rol van het gastgezin in participatie en integratie.

4.3.1. Zelfstandige activiteiten tijdens verblijf gastgezin

Het verschil van gast tot gast welke activiteiten zij zelfstandig, los van het gastgezin, ondernamen. Sommige gasten hielden zich tijdens het verblijf bezig met het leren van de taal en/of (vrijwilligers)werk. Daarnaast besteedden gasten tijd aan bewegen (wandelen en/of fietsen), sport, winkelen, culturele activiteiten en reizen (bijv. een city trip of museumbezoek), vrienden, spelen met kinderen en hobby's (bijv. lezen, tv kijken of tekenen). Deze activiteiten hielpen hen tegelijkertijd om de omgeving te verkennen en om meer te leren over de Nederlandse taal en cultuur, zo geven sommige gasten aan.

“Naar de bibliotheek en spelen met de kinderen – zij zijn als het ware jonge docenten voor mij.”

4.3.2. Gezamenlijke informele activiteiten gastgezin

Vrijwel alle gasten ondernamen ook informele activiteiten met hun gastgezin. Veel gasten aten en/of kookten samen met hun gastgezin; sommigen dronken samen koffie of speelden samen spelletjes. Ook wandelden veel gasten met hun gastgezin en lieten daarbij soms de hond uit; sommige gasten gingen ook

samen sporten. Gasten sloten vaak aan bij belangrijke momenten in de familie, zoals verjaardagen, en soms gingen gasten mee op familie/vrienden/buren-bezoek of pasten ze op de kinderen. Daarnaast maakten sommige gasten met hun gastgezin culturele uitstapjes, zoals een museumbezoek, en gingen enkele gasten met het gastgezin mee naar de kerk of aten ze bijvoorbeeld samen met hun gastgezin *iftar*, de eerste avondmaaltijd na de Ramadan vastenperiode die moslims houden.

4.3.3. Nederlands leren en spreken

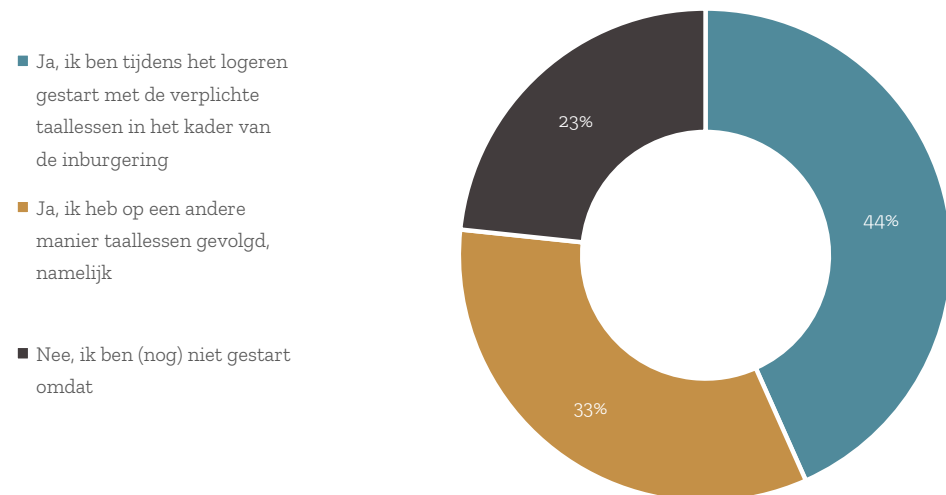
Bijna de helft van de gasten is tijdens het verblijf bij het gastgezin gestart met de verplichte taallessen in het kader van de inburgering en ongeveer een derde volgde tijdens het verblijf op een andere manier taallessen (Figuur 4.9). Ongeveer een kwart van de gasten was tijdens het verblijf nog niet gestart met taallessen vanwege uiteenlopende redenen. Soms wilden gasten wel beginnen maar was dit niet mogelijk omdat zij nog geen woning hadden in de toegevoegde gemeente of was er een wachtlijst. Andere gasten konden of wilden nog niet beginnen met de taallessen, omdat zij: druk waren met hun opleiding, het mentaal en fysiek te veel vroeg op dat moment, er problemen waren met de registratie en/of ze het vanwege de vele verhuizingen niet zinvol achtten om op deze tijdelijke plek te starten.

“Ik ben in afwachting van mijn huis om me mentaal en fysiek te herpakken om mijn [taal]studie te starten. Nu neem ik online [taal]lessen.”

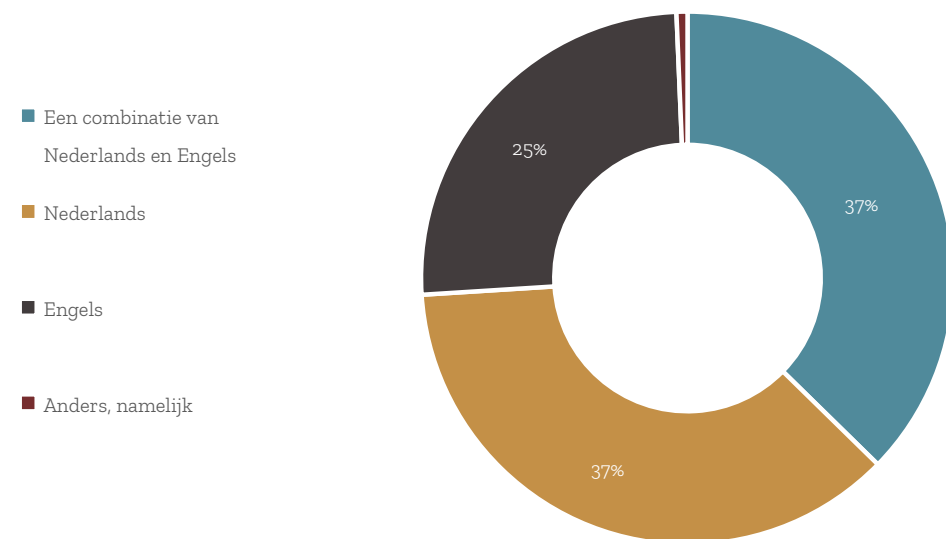
Eén van de verwachtingen van de logeerregeling is dat statushouders door het verblijf bij het gastgezin sneller de Nederlandse taal leren. Takecarebnb stelt als voorwaarde voor aanmelding dat statushouders Engels en/of (een beetje) Nederlands kunnen spreken, zodat gast en gastgezin met elkaar kunnen communiceren. Ongeveer twee derde van de gasten sprak Nederlands of een combinatie van Nederlands en Engels met het gastgezin. De overige gasten communiceerden alleen in het Engels met hun gastgezin, waardoor zij binnen het gastgezin geen ervaring hebben opgedaan met het Nederlands spreken

(Figuur 4.10). Naast met elkaar Nederlands spreken, geeft ongeveer een derde van de gasten aan dat hun gastgezin hen ook actief hielp met Nederlands leren, bijvoorbeeld door samen te oefenen voor de taallessen of samen tv te kijken en hierover te praten (Figuur 4.11).

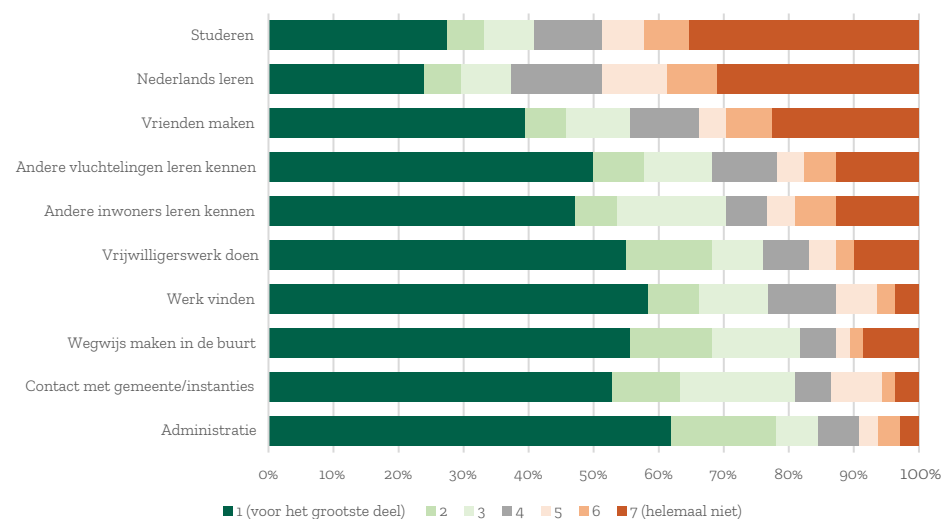
Figuur 4.9 Bent u gedurende de logeerperiode gestart met taallessen? (n=150)

Figuur 4.10 Gesproken taal in gastgezin (n=150)

Figuur 4.11 Geef aan in hoeverre uw gastgezin u hielp met het volgende (n=142)

4.4. Hulp en ondersteuning van het gastgezin

Uit de reacties van gasten blijkt dat gastgezinnen veel hulp en ondersteuning bieden bij een heel aantal verschillende zaken. Met name als het gaat om administratie en contact met gemeenten/instanties, het vinden van (vrijwilligers) werk en het wegwijs maken in de buurt (Figuur 4.11). Hieronder gaan we op een aantal van deze aspecten nader in.

Administratie en contact met gemeenten

Gasten geven aan dat het gastgezin hen vooral veel hielp bij administratieve zaken en contact met de gemeente. Het Nederlandse systeem is voor veel gasten nieuw en doordat gasten de taal nog niet spraken of spreken, was het vaak voor hen lastig om informatie te krijgen en zaken te regelen. Gasten vertellen dat gastgezinnen bijvoorbeeld hielpen met telefoontjes naar de gemeente, contacten met instanties of met het regelen van belastingen en verzekeringen.

“Als ik met de autoriteiten moet praten, helpen ze me altijd met telefoontjes omdat ik niet goed ben in het Nederlands.”

Gastgezin helpt met wegwijs worden in de buurt

Veel gasten ondernamen gezamenlijke activiteiten (zie paragraaf 4.4.2), wat hen hielp om wegwijs te worden in de buurt. Gasten vertellen dat ze door samen te wandelen of te fietsen, of boodschappen te doen de omgeving sneller leerden kennen.

Gastgezin belangrijk bij vinden van (vrijwilligers)werk

Verschillende gasten vertellen dat zij via hun gastgezin (vrijwilligers)werk vonden of dat ze het gastgezin hielpen met andere vrijwilligersactiviteiten van het gastgezin, bijvoorbeeld voor de buurt of de lokale kerk. Tegelijkertijd bouwden gasten hierdoor nieuwe contacten op.

Gastgezin draagt vaak bij aan uitbreiding sociale netwerk

Bijna drie kwart van de gasten geeft aan dat hun gastgezin voor een belangrijk deel heeft geholpen bij de uitbreiding van hun sociale netwerk. Zo voelden zij zich geholpen bij het maken van vrienden, het leren kennen van andere inwoners en/of het leren kennen van andere vluchtelingen. Gasten maakten nieuwe vrienden door bijvoorbeeld kennis te maken met het netwerk van hun gastgezin. Ook noemen veel gasten dat hun gastgezin als familie of vrienden voor hen zijn geworden. Gasten leerden via hun gastgezin ook andere inwoners kennen. Zo organiseerde het gastgezin bijvoorbeeld een kennismaking met de burens of gingen ze met hun gastgezin naar een buurtfeest. Tot slot, leerden gasten via hun gastgezin ook weer andere vluchtelingen kennen. Gastgezinnen zijn bijvoorbeeld op de hoogte van lokale activiteiten voor vluchtelingen en attendeerden hun gast hierop of gingen hier samen met hun gast heen.

Hoewel gasten aangeven dat het verblijf in het gastgezin hen heeft geholpen met het opbouwen van een sociaal netwerk in Nederland, verwaterden deze sociale contacten soms bij overgang naar hun eigen woning. Niet alle statushouders worden namelijk geplaatst bij een gastgezin in hun toekomstige gemeente. In de meeste gevallen blijft het contact tussen gasten en gastgezinnen wel behouden. Sommigen hebben af en toe telefonisch of online contact, anderen hebben vaker contact en spreken bijvoorbeeld ook met enige regelmatig fysiek af.

Ik had net mijn universitaire opleiding afgerond in Iran toen ik naar Nederland kwam. Ik had de wens om hier in Nederland te studeren. Ik kwam hier in 2018 en kon drie jaar lang niks. Na drie jaar wachten heb ik aangifte gedaan en toen kreeg ik dan eindelijk een asielinterview. Na al die jaren heb ik in 2021 mijn verblijfsvergunning gekregen. Toen begon mijn leven. Ik wilde groeien in Nederland en iets betekenen. Ik had een hogere opleiding gevolgd. Ik wilde gewoon mijn leven opbouwen.

In het azc moest ik naar school, maar dat was helemaal niets. Ik zat met mensen in de klas die niet goed Nederlands konden praten en zelfs het alfabet niet konden schrijven. Ik heb me ingeschreven op een taalschool bij de Hogeschool. Ik heb B1 afgerond en begon met B2, maar toen wilde ik stoppen. Het ging psychisch niet goed met mij en mijn taaldocente kende Takecarebnb en wist van mijn situatie. Ik kon bij een gastgezin inwonen en ik vond het fijn dat ik niet meer in het azc hoefde te wonen.

Ik woonde bij een gastgezin dat geen kinderen had. Ze waren beiden boven de 50 en de gastheer werkte als boekhouder en de gastvrouw als psycholoog. Ik heb daar een netwerk opgebouwd en sportte daar ook. Ik deed alles samen met mijn gastgezin. We gingen samen sporten en musea bezoeken. De gastvrouw was vroeger docent en hielp mij met de taal. Mijn wens was om bij hen in de buurt te blijven wonen.

Ik studeer nu en ik moest eerst een schakeljaar doen. Ik vond het moeilijk toen ik mijn eigen woning in plaats X kreeg. Mijn gastgezin zijn als ouders voor mij. Nu ga ik een keer per week naar ze toe. Ik zou Nederlanders aanraden om gastgezin te worden. Asielzoekers weten niets. Het is alsof je een zak over je hoofd hebt en gewoon maar moet lopen. Nederlanders kunnen je echt helpen om je wegwijs te maken.

Iraanse man, 28 jaar, verbleef in 2021 bij een gastgezin

Overige zaken waarmee gasten geholpen zijn door gastgezinnen: overgang eigen woning en familie

Zowel uit enkele enquêtes als meerdere interviews met gasten komt naar voren dat een deel van de gastgezinnen hielp met de overgang naar een eigen woning, bijvoorbeeld door te helpen klussen in de nieuwe woning, te helpen met de verhuizing en/of de aanschaf van (tweedehands) spullen voor de nieuwe woning. Ook geven enkele gasten aan dat hun gastgezin hielp met de komst of hereniging van hun gezin, soms door tijdelijk hen ook opvang te bieden. Ook geven enkele gasten aan dat ze dankzij hun gastgezin psychisch en/of spiritueel zijn gegroeid.

“Ze gaven ons zelfvertrouwen terug. Ze zorgden ervoor dat we ons weer mens voelden.”

Het gezin waar wij hebben verbleven woonde op een boerderij en bestond uit een oudere moeder, een dochter en haar twee tienerdochters. Ze hadden vroeger een zorgboerderij. Op hun erf hadden ze 16 paarden, 10 katten en een hond. Wij hebben zelf twee kinderen en ik denk dat het beter is voor kinderen om bij een gastgezin te wonen dan in het azc. Wij hebben in drie verschillende azc's gewoond. Deze plekken waren erg slecht voor ons: het was tijdelijk en er waren hele kleine ruimtes. Het is belangrijk voor kinderen zodat ze goed Nederlands kunnen leren, voor hun communicatie en zodat ze leren over het Nederlandse leven. Mijn kinderen deden het goed op school in Rusland. Een reguliere school is beter dan de internationale schakelklas. Mijn dochter kreeg hier in korte tijd havo-advies. Ik had niet gedacht dat het makkelijk zou zijn om een gastgezin te vinden dat vier mensen kon opvangen.

Het was een fijne ervaring bij het gastgezin. Wij deden allerlei activiteiten samen het gastgezin. We gingen in het bos wandelen, elke dag samen eten. Mijn kinderen spelen beide ook een muziekinstrument dus dat deden ze daar ook. Ik zou het zeker andere statushouders aanraden, want het is beter dan het leven in het azc. Het was een goed gezin. Wij hebben geen contact meer; ik weet eigenlijk niet waarom. Ik woon nu samen met mijn gezin iets meer dan een jaar in plaats X. Ik leer de Nederlandse taal op B1 niveau en ik heb werk.

Russische man, 40 jaar, verbleef met zijn partner en twee kinderen tussen 2021 en 2022 bij een gastgezin

4.4.1. Hulp van gast aan gastgezin

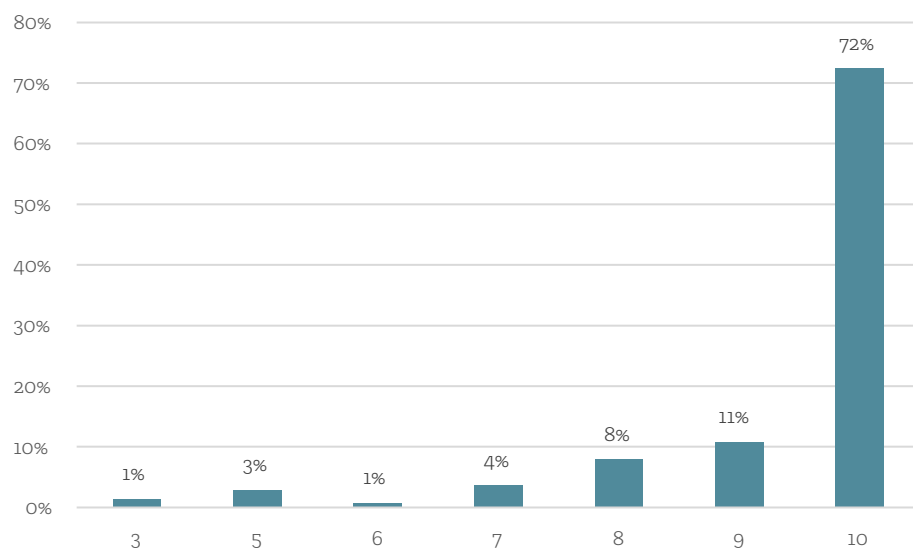
Ruim drie kwart van de gasten geeft aan dat zij andersom ook hun gastgezin hielpen. Zo vertellen veel gasten dat zij hielpen in het huishouden, met schoonmaken of door eten te koken. Ook hielpen gasten regelmatig met het doen van boodschappen, het uitlaten van de hond, het oppassen op de kinderen of met werkzaamheden in de tuin. Of pasten gasten tijdens vakanties van het gastgezin op het huis en eventuele huisdieren. Tot slot, leerden enkele gasten hun gastgezinnen meer over de cultuur en taal van hun land van herkomst. Zo deelden zij bijvoorbeeld recepten uit hun herkomstland en leerden zij het gastgezin om deze gerechten te bereiden.

4.5. Reflecties van gasten op het verblijf in het gastgezin

Gasten zien het verblijf in het gastgezin vooral als een positieve ervaring. Bijna drie kwart van de gasten geeft als rapportcijfer een 10 voor hun verblijf in hun gastgezin en minder dan vijf procent geeft een onvoldoende (Figuur 4.12). De gasten die een onvoldoende geven, noemen uiteenlopende redenen: een verblijfplek ver van de stad, een gastgezin dat niet goed geïnformeerd was over het project, te grote verschillen qua cultuur of leeftijd, niet toegestaan om vrienden te ontvangen en onbegrip van het gastgezin voor hun psychische gesteldheid.

“In het begin was alles goed met hen en een week later begon ik met school. Maar na een maand begonnen ze last van me te krijgen omdat ik ‘geen doel in mijn leven heb’, zoals ze zeiden. Toen zat ik net op A1 niveau op school. Ik heb geen idee hoe het is om hier te werken of wat dan ook. Ik geef toe dat ik wat depressieve momenten had, maar wat hadden ze verwacht?”

Figuur 4.12 Geef een rapportcijfer: Hoe tevreden bent u over het verblijf bij het gastgezin? (n=138)

4.5.1. Positieve en negatieve aspecten aan het verblijf bij een gastgezin

Zoals hierboven is aangegeven, hebben de meeste gasten het verblijf bij een gastgezin als een heel positieve ervaring beleefd. We hebben de gasten expliciet gevraagd om positieve en negatieve aspecten te benoemen die zij hebben ervaren bij het verblijven in een gastgezin.

Positieve aspecten aan verblijf gastgezin: weg uit het azc, opbouw netwerk en beter welzijn

De meest positieve aspecten die gasten noemen gaan over het gevoel van familie of vrienden om zich heen te hebben, en niet meer in het azc te hoeven verblijven. Veel gasten geven aan dat dit een positieve impact op hun welzijn had. Hieruit blijkt dat Takecarebnb voldoet aan de verwachtingen die gasten voorafgaand aan hun aanmelding hadden (zie paragraaf 4.3). Hieronder lichten we deze positieve aspecten nader toe.

Ruim de helft van de gasten benoemt als meest positief aan het verblijf (aspecten) van participatie en integratie. Met name het leren kennen van de cultuur en in iets mindere mate taal worden genoemd.

“Leven met lokale mensen helpt het best om te integreren. Het is een grote kans voor mensen die zich alleen en verward voelen in een vreemd land.”

Een ander belangrijke meerwaarde die door ongeveer een derde van de gasten wordt genoemd, is het hebben van familie en vrienden. Voor veel van hen is Nederland een nieuw en vreemd land en missen ze hun familie en vrienden uit het land van herkomst. Het gastgezin is daarom voor hen van grote betekenis. Sommigen noemen het gastgezin ‘hun familie’ of geven aan dat ze als ‘hun ouders’ zijn of voelden als ‘hun vader en moeder’.

“Het voelde als thuis! Eten van dezelfde tafel met een echte familie, het was zo fijn en emotioneel!”

“Leven in een huis met een familie. Ik kon mijn familie voor lange tijd niet zien. Mijn gastgezin was als een familie in deze periode.”

“Tijd doorbrengen met familie, positieve atmosfeer [...] Ik mis mijn familie en mijn dochter. Ik hou ook van spelende kinderen. Ik verbleef in een gezin met drie kinderen. De sfeer was ‘gezellig’. Logeren bij een gelukkig gezin en het zien van deze sfeer maakte mij ook blij.”

Ook weg zijn van het azc en weer een ‘eigen’ en ‘normaal’ leven op te bouwen, noemen verschillende gasten:

“Het gevoel dat ik mijn leven ben begonnen als een normale burger. Ik kijk nieuws. Ik denk na over het werk in en/voor het huis, en ik oefen de taal, en identificeer dagelijkse Nederlandse gebruiken, en het meest belangrijke is afstand van de negativiteit in het azc.”

Bovengenoemde positieve aspecten van het verblijf dragen ook bij aan het welzijn van gasten, zoals blijkt uit het voorgaande en de hiernavolgende citaten:

"Het is een grote kans voor mensen die zich alleen en verward voelen in een vreemd land."

"Het verblijf in het gastgezin nam alle stress die ik had weg. Ik at gezonde maaltijden en verloor veel overgewicht. Ik groeide in spiritueel opzicht en had altijd mensen om me heen om mee te praten."

Voordat ik mijn huis kreeg, heb ik drie maanden bij een gastgezin gewoond. Het was een echtpaar met drie kinderen. Ik had via vrienden over Takecarebnb gehoord en ik wilde graag logeren bij een gastgezin omdat ik niet in het azc wilde blijven. Het azc is geen gezonde omgeving en niet goed voor je mentale welzijn. Ik weet niet goed hoe ik het moet omschrijven, maar het lijkt wel of je op school zit en dat je moet gehoorzamen, anders word je weggestuurd... Natuurlijk luisterden we in het azc naar wat ons gezegd werd, maar als je de kans krijgt om daar weg te gaan, is dat beter voor je. Als je bij een gastgezin woont, dan heb je meer privacy.

Ik kon goed met de gastfamilie opschieten en we hebben nog steeds contact. Zo heb ik ze onlangs uitgenodigd tijdens de Ramadan en we volgen elkaar ook op Instagram. Jammer genoeg heb ik geen Nederlands gesproken met mijn gastgezin. Toen ik bij hen woonde, werkte ik full time en had ik geen tijd om aan mijn Nederlands te werken.

Ik vind het lastig om te zeggen of mijn verblijf bij het gastgezin mij heeft geholpen bij het integreren. Voor mijn gevoel heb ik nog een lange weg te gaan. Maar ik denk dat het in ieder geval een goede start was voor mij in Nederland, zo snap ik de culturele verschillen beter.

Egyptische man, 25 jaar, verbleef in 2021 in gastgezin

Negatieve aspecten aan verblijf gastgezin: gebrek aan privacy/vrijheid en culturele misvattingen

Een ruime meerderheid van de gasten geeft aan geen enkel negatief aspect van het verblijf in het gastgezin te kunnen bedenken. Een kleine groep gasten geeft aan naast de positieve aspecten ook enkele negatieve aspecten te ervaren, waaronder onvoldoende vrijheid en privacy en culturele misvattingen.

Verschillende gasten noemen dat zij in hun gastgezin onvoldoende vrijheid en privacy ervaarden. Enkele gasten noemen dat dit vooral in het begin was en dat dit gevoel naarmate ze het gastgezin beter leerden kennen, over ging. Enkele andere gasten voelden zich ingeperkt in hun vrijheid door gemaakte afspraken of niet expliciet uitgesproken verwachtingen. Al blijkt uit de antwoorden wel duidelijk dat dit geen hoofdkwestie is en dat het gebrek aan privacy voornamelijk samenhangt met het ontbreken van een eigen woning.

"Soms kwamen ze mijn kamer binnen zonder het mij te vertellen. Dan deden ze de verwarming en soms de lampen uit. Maar verder was alles prima."

"Ik had alleen een bed in hun werkruimte, dus ik moest 7:30 wakker zijn."

Ook noemen verschillende gasten dat in het contact met het gastgezin soms sprake was van culturele misvattingen. Zo speelden soms vooroordelen over het land van herkomst of over vluchtelingen in het gastgezin of bij familie of vrienden van het gastgezin. Of werden gasten er telkens aan herinnerd dat ze niet-Nederlands of vluchteling waren.

"Ook al ben ik een vluchteling en weet ik dat, dan houd ik er nog niet van om daar elke dag aan herinnerd te worden."

"Praktisch gezien heb ik het extreem goed getroffen met het gastgezin en de tijd die ik bij hen heb gehad. Maar in theorie waren er veel negatieve dingen, ik zeg in theorie omdat ik niet met zekerheid kan zeggen dat er geen ergere

situaties zijn gezien onze speciale band. Ze probeerden me in een hokje te stoppen, ik werd verwacht dingen te zeggen die zij wilden horen. Dat vond ik erg vermoeiend om mee om te gaan tijdens mijn verblijf. Ze waren zich compleet onbewust van hoe onmenselijk dit was, hun focus was meer op de fysieke omgeving en dat was top: een comfortabele kamer en gezonde en lekkere maaltijden.”

Enkele gasten noemen daarnaast nog dat hun gastgezin over onvoldoende kennis van wet- en regelgeving rondom vluchtelingen en integratie beschikte.

Ze heeft geen kennis van vluchtelingen- en integratiewetgeving. Ik ben de eerste vluchteling die via Takecarebnb in haar huis verblijft. Ze veronderstelt dat ik een uitkering heb en geen Nederlands hoeft te leren en dat ik makkelijk een huis kan huren. Ze stuurde me een paar advertenties voor huizen met een hoge huur. Ik denk dat het gastgezin beter geïnformeerd kan worden over vluchtelingenwetten. En een gastgezin moet niet de gast druk laten voelen om te gaan werken en de gast de tijd geven om Nederlands te leren”.

4.5.2. Belangrijkste leeropbrengsten: culturele ervaring, vriendelijkheid/gastvrijheid

Gasten geven aan dat ze tijdens het verblijf in het gastgezin vooral veel geleerd hebben over cultuur en vriendelijkheid/gastvrijheid naast verschillende andere specifieke leeropbrengsten en -ervaringen.

Culturele kennis en ervaring is voor een derde van de gasten een van de belangrijkste leeropbrengsten- of ervaringen. Ze geven aan meer geleerd te hebben over de Nederlandse mentaliteit (open, direct, tijd = tijd), het Nederlandse sociale en familieleven, Nederlandse eetgewoonten, Nederlandse feesten, religie, dagritme, gezinsstructuur, administratieve zaken. Bij een gast vond een overlijden binnen het gastgezin plaats, wat naast een ingrijpende ook een leervolle ervaring was. Gasten geven aan dat ze de cultuur nooit zo van binnenuit hadden kunnen leren kennen zonder verblijf in het gastgezin.

“Leven in Nederland: een nieuwkomer kan dit niet leren in een vluchtelingenkamp.”

“Soms kan je goede vrienden zijn met iemand, maar samenleven met iemand betekent iets anders.”

Ook de gastvrijheid en vriendelijkheid vormt voor ongeveer een kwart van de gasten een belangrijke leerervaring, alsook de inclusieve benadering waarmee gastgezinnen met hen of andere mensen omgaan.

“Ik realiseerde me hoe bijzonder het is om iemand te helpen die je niet kent.”

“Ze zijn erg respectvol, visionair, plezierig en leuk gezin.”

Sommige gasten vertellen dat zij dankzij het gastgezin leerden om meer open te zijn en meer te praten en/of een meer optimistische levenshouding te ontwikkelen. Hoewel er ook twee gasten waren die aangaven juist geleerd te hebben om vooral zelf de eigen boontjes te doppen en pas in tweede instantie om hulp te vragen.

“Hoe meer open ik ben naar de mensen om mij heen, hoe meer ze mij kunnen benaderen en mij kunnen helpen.”

Enkele andere gasten leerden nieuwe hobby's, of leerden om klimaatbewuster of gezonder te eten en te leven of leerden hoe om te gaan met huisdieren. Ook taal wordt enkele keren als leeropbrengst genoemd, maar de culturele ervaring is voor gasten duidelijk vele malen belangrijker.

Vanuit het azc waar ik woonde, moest ik elke dag drie uur met de trein omdat ik studeerde aan een universiteit. Takecarebnb vond een gastgezin voor mij daar in de buurt. Het gastgezin was een echtpaar met twee dochters. Het gezin was net als familie voor mij, het was perfect. Ze gaven mij de ruimte en privacy. Ze maakten mij wegwijs en gaven mij emotionele steun, want soms mis je je familie. Toen ik bij hen woonde studeerde ik en deed ik allerlei dingen met het gezin. Ik sportte samen met de gastvrouw en we kookten wel eens samen. Ook gingen we als familie wandelen en schaken.

Toen ik bij het gastgezin woonde was er altijd iemand om mee te praten en dat waardeerde ik. Voor mij ging het niet om praktische hulp, maar meer om emotionele steun. Als ik thuiskwam dan kon ik met iemand praten. In het azc had ik veel stress, ging ik mijn kamer niet uit en sprak ik met niemand. Het gezin is echt als familie en ze zeiden dat alles goed zou komen. De gastheer stimuleerde mij om te studeren als een echte vader. Het was heel belangrijk voor mij en precies waar ik op zoek naar was.

Op het moment werk ik als verkoopster, maar ik ga weer een studie volgen. Ik heb nog steeds contact met het gastgezin. Hun dochter bezoekt mij ook wel eens en had aangeboden mij te helpen met het in elkaar zetten van nieuwe meubels. We eten dan ook samen ook met het gezin. Soms ontmoet je mensen in het leven zonder dat je dat verwachtte.

Ethiopische vrouw, 22 jaar, verbleef in 2022 bij een gastgezin

4.5.4. Advies aan andere statushouders: Takecarebnb is een absolute aanrader

Veel gasten geven desgewenst aan voor 'honderd procent' andere statushouders ook Takecarebnb aan te bevelen met name om de Nederlandse cultuur (en taal) sneller te leren kennen. Ook bevelen enkele gasten Takecarebnb specifiek aan voor statushouders die zich alleen voelen in het azc, zich daar depressief voelen of het moeilijk vinden om in het azc met veel verschillende mensen samen te wonen. Verschillende gasten zijn als het ware ambassadeurs van Takecarebnb in hun eigen netwerk en zorgden er zo voor dat ook hun vrienden en kennissen van Takecarebnb gebruik konden maken:

"Ik raad al mijn gevluichte vrienden die ik ken sterk aan om na het verkrijgen van een verblijfsvergunning bij een Nederlands gezin te blijven. Het zal zeker van groot nut zijn."

Een deel van de gasten geeft aan dat het echter wel persoons- en gezinsafhankelijk is of Takecarebnb passend is en dat dus ook afhangt van matching.

"Het hangt af van de mensen. Als je met een familie woont, dan moet je zorgvuldig zijn over de tijd van slapen, tijd van eten, tijd van stilte. Als je de regels accepteert dan moet je je natuurlijk meteen aanmelden [voor Takecarebnb]. Maar ik had geluk omdat ik met een alleenstaande man heb gewoond. We hadden geen regels :) Ik wil zeggen eigenlijk: dat verschilt per situatie."

"Ik zou dit absoluut aanbevelen als het gastgezin iemand is die rekening houdt met persoonlijke grenzen. Maar als het gastgezin iemand is die niet weet wat de grenzen zijn, dan kunnen de omstandigheden moeilijker zijn dan in het vluchtelingenkamp."

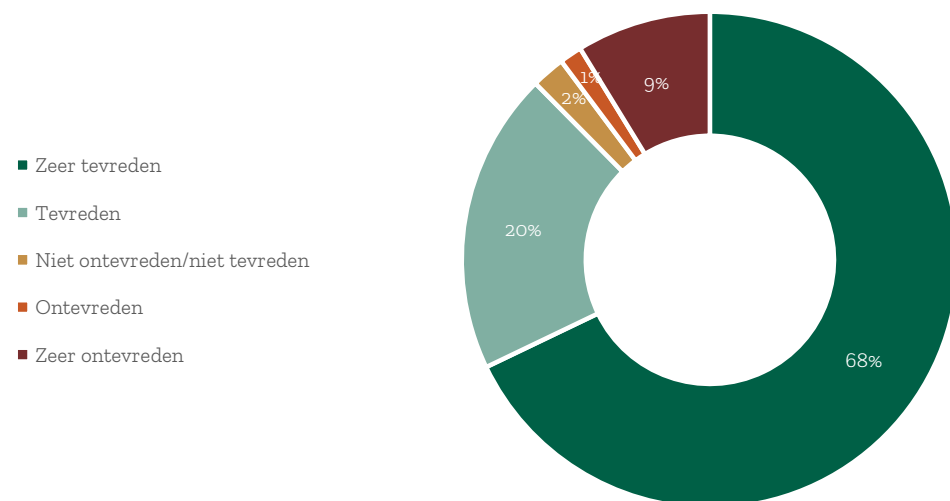
In de volgende paragraaf komt dit nog nader aan bod.

4.6. Ondersteuning door Takecarebnb

We vroegen gasten om op een schaal aan te geven hoe tevreden zij zijn met de diensten en ondersteuning van Takecarebnb en of en zo ja, welke ontwikkelpunten zij zien voor Takecarebnb om haar diensten en ondersteuning te optimaliseren. Vrijwel alle gasten zijn (zeer) tevreden over Takecarebnb: 88% geeft aan (zeer) tevreden te zijn over de diensten en ondersteuning van Takecarebnb, 2% geeft aan noch tevreden noch ontevreden te zijn en 10% geeft aan niet tevreden of zeer ontevreden te zijn met de diensten en ondersteuning van Takecarebnb (Figuur 4.14).

Zoals uit de vorige paragraaf reeds blijkt, zijn gasten over het algemeen (zeer) tevreden over de diensten en ondersteuning van Takecarebnb en zouden vrijwel alle gasten Takecarebnb ook aan anderen aanbevelen. Gasten zijn positief over de mogelijkheden en kansen die Takecarebnb biedt.

Figuur 4.14 Hoe tevreden bent u met de diensten en ondersteuning van Takecarebnb (n=137)?

4.6.1. Ontwikkelpunten binnen Takecarebnb organisatie

We zien een aantal verbeter/ontwikkelpunten die door meerdere gasten worden genoemd, met name rondom de communicatie tijdens de wachtperiode, in het matchingsproces, in de mate van ondersteuning aan zowel gast als gastgezin tijdens het verblijf en de overgang naar een eigen woning

Snellere en betere communicatie tijdens wachtperiode

Enkele gasten zijn ontevreden over de communicatie tijdens het plaatsingsproces. Zij wensten bijvoorbeeld meer snelheid in het plaatsingsproces en waren tijdens de wachtperiode na hun aanmelding graag meer op de hoogte gehouden.

"Ik meldde mij juli 2021 aan. Ze belden mij april 2022 terug voor de kennismaking en het matchingsproces. Ergens zijn ze me in het systeem vergeten."

Een gast oppert dat het beleid om gasten te plaatsen in de regio waar ze gehuisvest zullen worden, mogelijk meer losgelaten kan worden om zo te zorgen dat Takecarebnb statushouders sneller aan een gastgezin kan koppelen.

"Sommige van mijn vrienden hebben zich ook aangemeld bij Takecarebnb. Vanwege de lange wachtlijst hebben ze het opgegeven in Friesland. Aan de andere kant hoorde ik van mijn gastgezin dat een aantal van hun vrienden het hadden opgegeven vanwege het uitblijven van een reactie van Takecarebnb in Utrecht. Ik denk dat er een gebrek aan verbinding is. Het zou beter zijn om flexibeler te zijn in het regiobeleid. Ik bedoel, er is een lange wachtlijst in Friesland, dus je kunt mensen uit Friesland koppelen aan een andere regio."

Meer aandacht voor matching

In het matchingsproces kan volgens sommige gasten nog meer aandacht zijn voor de mentale en psychische gezondheid van zowel gast als gastgezin, om te kijken of het een goede match is. Eén gast noemt daarbij dat het volgens hem helpend is als de gast al enigszins Nederlands spreekt voor het verblijf bij het gastgezin om zo de tijd bij het gastgezin zo optimaal mogelijk te besteden.

“Ze moeten eerst de attitude en mentale situatie van zowel gast als gastgezin checken.”

“In het matchingsproces, moeten ze meer tijd nemen voor te beslissen, geef de gast op z’n minst opties waar tussen de gast kan kiezen.”

“Takecarebnb kan gasten vertellen dat ze een niveau A1 van het Nederlands moeten afronden. Dan kunnen ze een familie voor ze zoeken. Want het is een beetje moeilijk om bij een familie te verblijven zonder Nederlands te kennen. De bestede tijd is niet erg productief.”

Waar nodig extra ondersteuning vanuit Takecarebnb richting gast/ gastgezin

Sommige gasten geven aan dat het wenselijk zou zijn als de contactpersoon van Takecarebnb vaker contact heeft met de gast, en bijvoorbeeld maandelijks een face tot face contactmoment; hoewel verschillende gasten daarbij aangeven dat dit niet voor elke gast of elk gastgezin nodig hoeft te zijn.

“Het kan een gelegenheid zijn om van tijd tot tijd een bezoek te brengen en de situatie van de vluchteling en het gastgezin van dichtbij te observeren.”

“De contactpersoon van Takecarebnb zou van tijd tot tijd feedback kunnen vragen, en zou meer advies kunnen geven als er iets niet goed gaat.”

Ook noemen enkele gasten dat Takecarebnb mogelijk meer administratieve en financiële steun aan gastgezinnen kan bieden om zo de belasting van het gastgezin te minimaliseren. Bijvoorbeeld een financiële compensatie vanwege de stijgende energiekosten.

Meer aandacht voor overgang van gastgezin naar eigen woning

Een aantal gasten geeft aan dat het wenselijk zou zijn als er meer aandacht is voor de overgang naar een eigen woning. Bijvoorbeeld wat betreft de contractduur: niet alle gasten hadden binnen drie maanden een woning toegewezen en soms betekende dit dat ze dan weer terug moesten naar het azc. Ook misten enkele gasten een evaluatiegesprek nadat ze naar hun eigen woning waren verhuisd.

“Om het in ieder geval opnieuw te vragen na het verblijf bij de familie. Ik weet niet zeker of mijn contactpersoon contact met me heeft opgenomen nadat ik naar mijn nieuwe huis was verhuisd.”

Het azc waar ik destijds woonde was gelegen in een dorp en daardoor kwam ik moeilijk aan het werk, want ik spreek alleen Engels. Ik werd er depressief van en ik was ook eenzaam. Mijn vriendin vertelde mij over Takecarebnb en dat je via hen bij een Nederlands gezin kunt inwonen. Ik wilde niet meer in het azc wonen, dus besloot ik mij in te schrijven voor Takecarebnb. Uiteindelijk vond ik zelf een baan in Amsterdam. Toen had mijn matchmaker net een gezin voor mij gevonden. Ik vertelde dat ik al een baan had en geen gastgezin meer nodig had. Maar mijn matchmaker heeft mij overtuigd om toch bij een gastgezin te gaan wonen. Het gezin bleek vlak bij mijn werk te wonen. Het was de perfecte timing en alles was geweldig.

Ik wilde graag bij een christelijk gezin inwonen en mijn gastheer bleek een priester te zijn. Het gezin was gelovig en ze luisterden echt naar

mij. Ze hebben zich niet gewoon aangemeld voor Takecarebnb, maar ze waren ook daadwerkelijk geïnteresseerd. Ik ging samen met hen naar de kerk en via hen kwam ik in contact met veel nieuwe mensen. Mijn gastvrouw gaf vroeger taalles aan kinderen en had veel kinderboeken in het Nederlands. Ik oefende elke dag Nederlands, want we bekeken elke dag een kinderboek. Daarnaast kookten we samen, gingen we skaten en elke zondag op bezoek bij de moeder van mijn gastvrouw. We gingen ook naar community bijeenkomsten voor migranten.

Ik denk dat het logischer is om te integreren bij een gezin in je toekomstige woonplaats. Ik was helemaal gewend aan de plek, de mensen, maar uiteindelijk moest ik ergens anders gaan wonen, dat was erg verdrietig. Ik heb nog steeds contact met mijn gastgezin en ze hebben mijn ook geholpen met de verhuizing. We ondernemen samen activiteiten.

Oegandese vrouw, 33 jaar, verbleef in 2022 bij een gastgezin

4.6.2. Verbeterpunten in samenwerking tussen Takecarebnb en andere organisaties

Uit de vragenlijsten en gesprekken met de gasten komen een viertal verbeterpunten naar voren die raken aan de samenwerking tussen Takecarebnb en andere organisaties. Hieronder gaan we nader op deze verbeterpunten in.

Meer promotie van Takecarebnb onder statushouders, COA-medewerkers en potentiële gastgezinnen

Verschillende gasten noemen dat Takecarebnb nog meer bekendheid mag krijgen binnen de azc's en bij het COA, zowel onder de medewerkers als onder statushouders. Zowel in de enquêtes als interviews noemen gasten dat veel statushouders niet op de hoogte zijn van het bestaan van Takecarebnb.

Ook noemen enkele gasten dat andere statushouders aarzelen om zich bij Takecarebnb aan te melden omdat ze bang zijn dat het daardoor langer duurt voor ze een eigen woning krijgen. Veel medewerkers van het COA lijken volgens gasten niet bekend met Takecarebnb.

“Toen ik in het azc verbleef, hadden mijn vrienden zorgen over verschillende dingen. Ze aarzelden om zich voor Takecarebnb aan te melden. Het zou beter zijn als ze ergens antwoorden kunnen krijgen op hun zorgen. Bijvoorbeeld, sommigen van mijn vrienden denken dat als ze zich voor Takecarebnb aanmelden, dat dit het proces om een huis te vinden zal vertragen.”

“Ik zat te kijken op de COA-website, en daar ontdekte ik het. De informatie over het verblijf bij een gastgezin, was best wel verborgen op de website. Maar uiteindelijk vond ik het en opende ik de website. En toen heb ik gewoon het formulier ingevuld. Op het azc wisten ze niet van Takecarebnb, en ze wisten ook niet dat ik me ervoor had aangemeld.”

Matching woonplaats gastgezin met toekomstige woonplaats gast

Verschillende gasten benoemen dat het meerwaarde heeft als het gastgezin woonachtig is in hun toekomstige gemeente. Hierdoor is het mogelijk om te beginnen met het inburgeringsproces en kunnen gasten beginnen met het opbouwen van een netwerk in de gemeente waar ze ook zullen gaan wonen. Verschillende gasten vertelden dat zij tijdens hun verblijf bij het gastgezin wel een netwerk hadden opgebouwd, maar dat ze in hun toekomstige gemeente vervolgens weer opnieuw moeten beginnen met het opbouwen van een netwerk (zie paragraaf 4.4.4).

“Gemeente moet niet statushouders accepteren, waar ze geen woning voor kunnen aanbieden. Gemeente X had mij geaccepteerd maar ze zeiden dat ze geen woning voor mij hebben. Waarom accepteer je mij dan? Als je geen woning hebt, kan ik niet inburgeren. Zonder woning kan je helemaal niets.”

Ik was al begonnen met een studie want ik had een doel voor mijzelf. Maar meeste mensen krijgen een woning en dan pas gaan ze zichzelf inschrijven voor taallessen. Als mensen niet Nederlands kunnen praten, kunnen ze niks doen."

Meldplicht bij COA tijdens verblijf vraagt tijd en geld van gasten

Gasten zijn wettelijk verplicht om zich elke week fysiek te melden bij COA. De COA-locaties zijn verspreid over het land, maar gasten melden dat de reistijd vaak fors is. Een gast vertelt dat hij de eerste twee maanden elke keer naar het COA moest voor een handtekening, maar dat na drie maanden het systeem veranderde en dit daarna telefonisch kon.

"Het COA zou meer ondersteuning kunnen bieden als mensen bij een gastgezin gaan logeren. Ze moeten meer openstaan om compromissen te sluiten om het verblijf bij een gastgezin gemakkelijker te maken. Bijvoorbeeld het beleid om elke week een stempel te halen in het azc. In het begin moest ik elke week een uur reizen om er heen te gaan. Mijn gastvrouw bracht me er elke week heen. Na een tijdje kwam ik in een ander azc terecht en moest ik om de twee weken bellen. Dus dat was handiger."

"Waar ik de meeste moeite mee heb, is nog steeds verslaafd zijn in het kamp. Ik bedoel, ik woon bij een gezin, maar ik bel nog wekelijks naar het kamp om informatie te geven en ik moet een keer per maand naar het kamp. Voor mij is dit zo belachelijk. Ik ben al bij mijn familie en ik ben niet in het kamp. Ik denk dat het belangrijk is om dit probleem op te lossen."

Meer nodig dan alleen verblijf gastgezin

Tot slot, noemt een aantal gasten dat zij het jammer vonden dat zij tijdens het logeren geen hulp of begeleiding (vanuit het COA) kregen. Waar zij eerder hun vragen over bijvoorbeeld het volgen van een cursus of opleiding stelden aan medewerkers van het COA, ontbreekt het nu aan 'instanties' waar zij deze vragen kunnen stellen.

"Het is niet voldoende om mensen alleen bij hun familie te plaatsen, het kan hen ook naar verschillende activiteiten en cursussen leiden voor hun ontwikkeling. Ik wil bijvoorbeeld een instrument leren bespelen, maar er is geen cursus die ik kan volgen. Of ik wil leren zwemmen, maar zwembaden zijn erg duur, dus ik kan niet gaan. Ik heb een paar vrienden die ik ken, ze zijn altijd binnen, ze gaan nooit de deur uit omdat hun taalcursussen nog niet zijn begonnen. Wanneer dit gebeurt, kunnen ze niet de noodzakelijke sociale omgeving creëren."

"Het azc weet dat ik niet meer bij hen verblijf en denkt: 'Wij hoeven alleen maar geld naar hem te sturen. Hij moet zich 1x per week/ 2x per maand melden. Dus we gaan in zijn procedure eigenlijk niets doen'. Als je eenmaal bij Takecarebnb zit denken ze: 'Laat hem maar gewoon'."

5 Ervaringen van gastgezinnen

In dit hoofdstuk gaan we in op de ervaringen van de gastgezinnen. We kijken eerst naar de achtergrond van de gastgezinnen en de kenmerken van het verblijf (paragraaf 5.1). Daarna staan we stil bij hun motivatie om zich als gastgezin aan te melden bij Takecarebnb (paragraaf 5.2), de activiteiten die de gast (met het gastgezin) heeft ondernomen (paragraaf 5.3), de hulp en ondersteuning die gastgezinnen hebben gegeven (paragraaf 5.4) en de reflectie van het gastgezin op het verblijf van de gast (paragraaf 5.5). Dan bepreken we de ervaringen van de gastgezinnen met de ondersteuning vanuit Takecarebnb (paragraaf 5.6). Tot slot, vergelijken we de ervaringen van de gasten en gastgezinnen met elkaar (paragraaf 5.7).

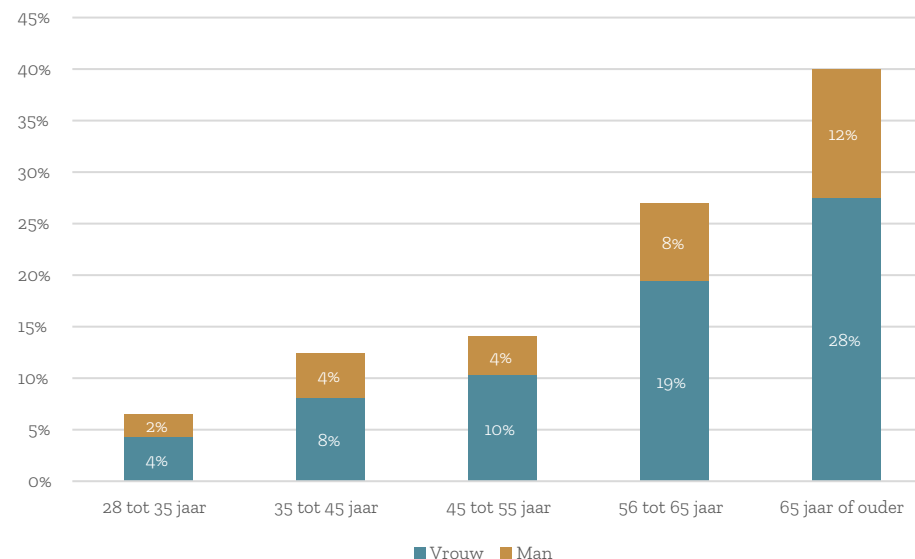
5.1. Achtergrond van de gastgezinnen en kenmerken van het verblijf

5.1.1. Achtergrond van de gastgezinnen

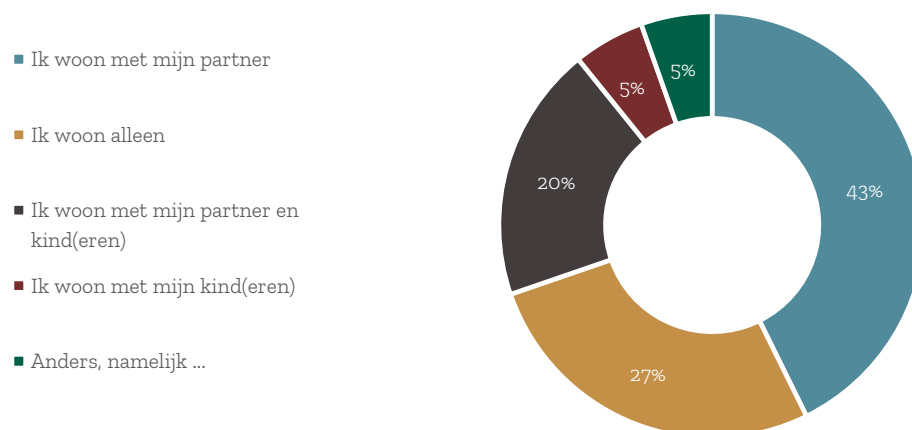
De enquête voor gastgezinnen is met name ingevuld door vrouwen (70%). De grootste groep gastgezinnen betreft mensen boven de 65 jaar (40%) (Figuur 5.1). Het jongste deelnemende gastgezin²⁶ is 28 jaar. Bijna de helft van de gastgezinnen betreft samenwonende partners (43%), iets meer dan een kwart alleenwonenden (27%) en iets minder dan een kwart samenwonende partners met kinderen (20%) (Figuur 5.2). De meeste gastgezinnen hebben een universitaire of hbo-opleiding afgerond (91%) (Figuur 5.3). Ongeveer een derde heeft

momenteel een gast in huis (30%), de overige gastgezinnen hadden voor het laatst in de periode 2020 – 2023 een gast in huis (Figuur 5.4).

Figuur 5.1 Man-vrouw verdeling naar leeftijd (n=185)

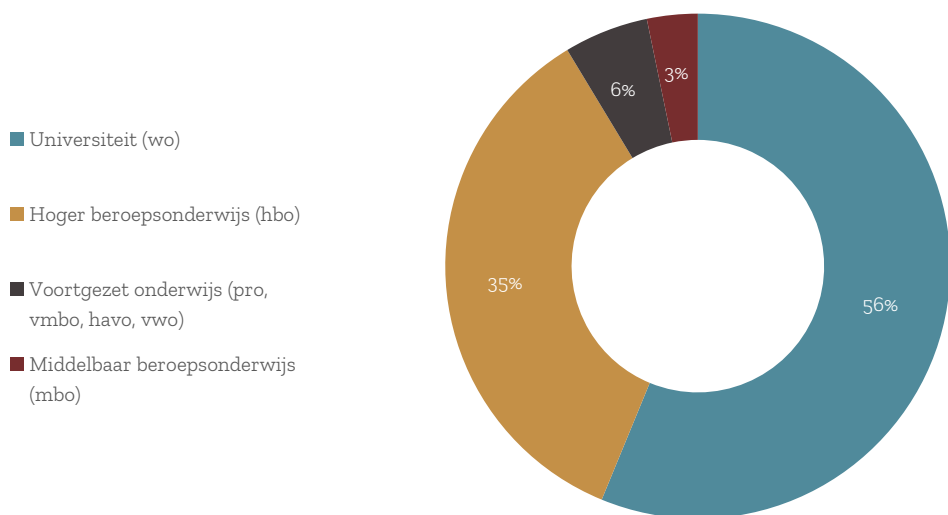

Figuur 5.2 Met wie woont u (excl. uw gast)? (n=185)

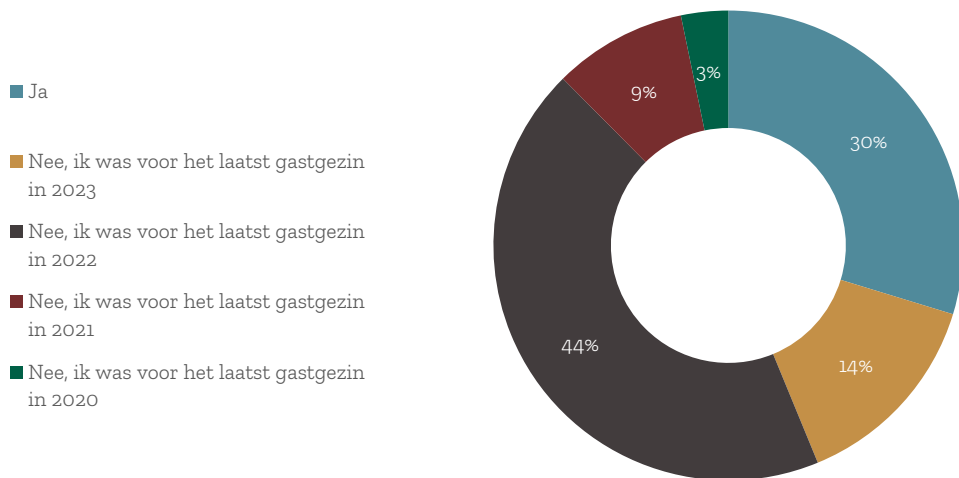

²⁶ We gebruiken de term 'gastgezin', ook als sprake is van een gastheer of een gastvrouw.

Figuur 5.3 Wat is uw opleidingsniveau? (n=185)

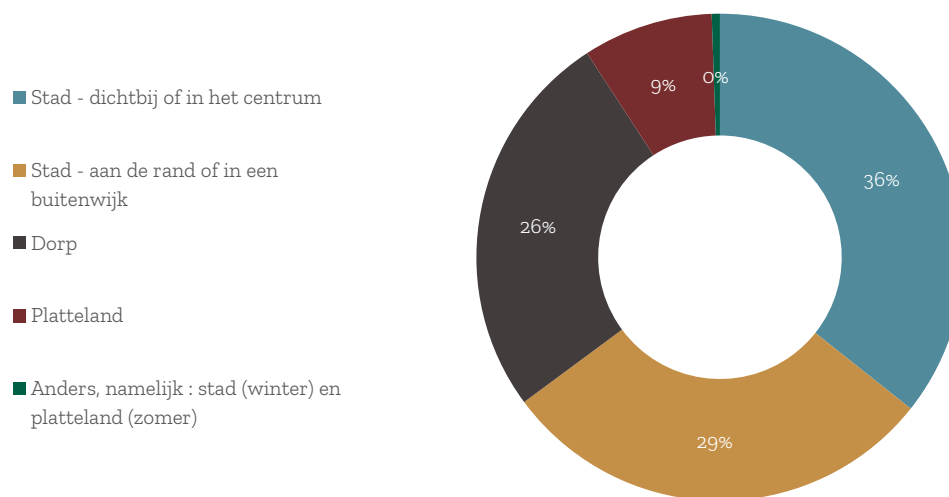
Figuur 5.4 Heeft u op dit moment een gast in huis? (n=185)

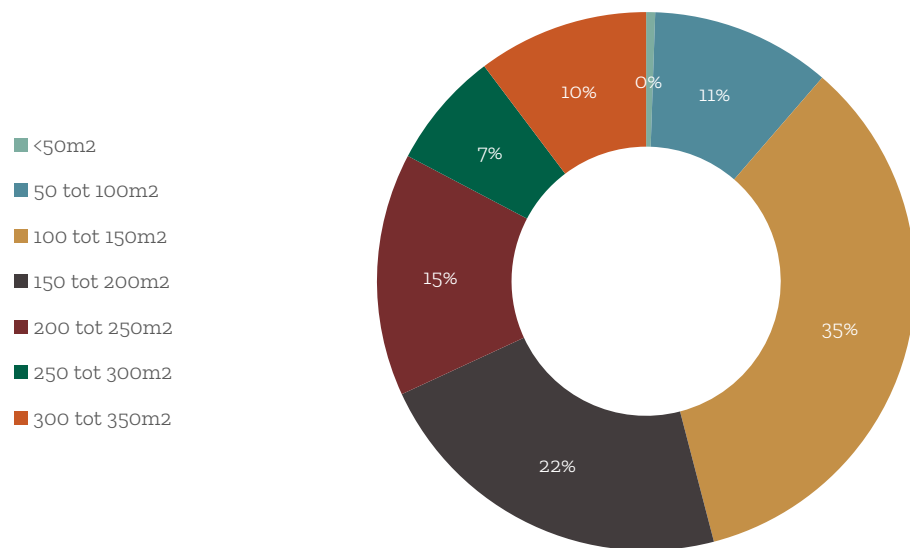
5.1.2. Kenmerken verblijf

Meer dan de helft van de gastgezinnen woont in de stad (65%), hiervan bevindt 36% zich dichtbij of in het centrum van de stad en 29% aan de rand of in een buitenwijk van de stad. Ongeveer een kwart van de gastgezinnen woont in een dorp (26%) en de overige gastgezinnen wonen op het platteland (9%) (Figuur 5.5). De totale woonoppervlakte per gastgezin varieert. De meeste gastgezinnen hebben een totale woonoppervlakte van 100-150 m² (35%), gevolgd door een woonoppervlakte 150-200m² (22%), 200-50m² (15%), 50-100m² (11%), 300-350m² (10%) en 250-300m² (7%) (Figuur 5.6). Vaak bieden de gastgezinnen een aparte kamer/woonruimte met gedeelde faciliteiten aan (83%), soms betreft het een aparte kamer/woonruimte aangeboden met eigen faciliteiten (15%) en in enkele gevallen betreft een bijwoning of half vrijstaande woonruimte (Figuur 5.7).

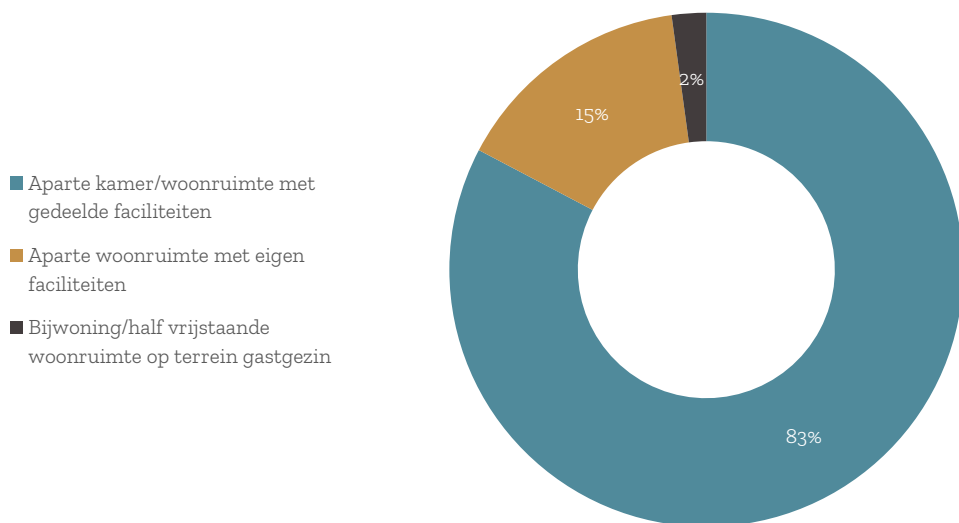
Figuur 5.5 In welke omgeving staat uw huis/appartement? (n=185)

Figuur 5.6 Hoe groot is uw huis/appartement in m2? (n=185)

Figuur 5.7 Wat voor type woonruimte biedt u aan gasten? (n=185)

5.2. Motivatie voor aanmelding als gastgezin bij Takecarebnb

Gastgezinnen geven aan verschillende – en deels met elkaar samenhangende – motieven te hebben voor het zijn van een gastgezin. Veruit het meest genoemd wordt het helpen van de ander en delen van eigen welvaart. Ook noemen gastgezinnen regelmatig dat zij iets praktisch willen doen voor vluchtelingen die zich in precare omstandigheden bevinden. Bij beide van deze motieven speelt mee dat gastgezinnen ruimte beschikbaar hebben. Verder speelt bij enkele gastgezinnen gezelschap in huis en het leren kennen van andere culturen als motief mee.

Het hoofdmotief voor veel gastgezinnen is dat ze vluchtelingen willen helpen op verschillende manieren: door het bieden van huisvesting, een veilige plek, waardering voor hen als persoon en bij hun integratie in Nederland. Verschillende gastgezinnen benoemen daarbij dat zij graag willen delen van hun eigen welvaart.

“Ik wilde graag vluchtelingen de gelegenheid bieden tot rust te komen in een huiselijke omgeving, ze laten voelen dat ze een gewaardeerd onderdeel van de maatschappij zijn en ze helpen hun weg in Nederland te vinden en een leven hier op te bouwen.”

Bij bijna een derde van de gastgezinnen speelt als motief dat zij constateren dat de leefomstandigheden van vluchtelingen in het azc te wensen overlaten.

“De kamer waar normaliter een student woont kwam vrij en ik wilde iets doen voor het vluchtelingenprobleem en ontlasting bieden van de schrijnende toestanden in de azc’s.”

“De mensonwaardige opvang in ter Apel. Betrokkenheid met de wereldpolitieke problemen, omdat de mogelijkheid er is.”

Bovenstaande motieven hangen samen met dat gastgezinnen nog ruimte beschikbaar hebben, bijvoorbeeld een logeerkamer die niet vaak benut wordt of leegstaande slaapkamers van kinderen die inmiddels zijn opgegroeid en uit huis zijn. De enorme toestroom van Oekraïense vluchtelingen vormde voor enkele gastgezinnen het motief om deze ruimte beschikbaar te stellen.

“Wij vonden dat wij een bijdrage konden leveren aan het verlichten van de slechte situatie met betrekking tot de overbevolking van de azc’s in Nederland. Wij voelden ook voor de Oekraïners die vanuit hun land gevlucht zijn. Wij hebben het relatief goed. Onze kinderen zijn allemaal uit huis en we hebben ruimte over in huis die we konden gebruiken.”

Tot slot spelen gezelschap in huis en het leren kennen van andere culturen ook een rol. Hoewel deze twee laatstgenoemde motieven geen hoofdmotieven zijn.

“Maatschappelijke betrokkenheid, gezelschap in huis, kennismaking met andere cultuur.”

“Een goede start voor de statushouder [bieden]. Ik heb meer dan genoeg ruimte [en] het is een nieuwe kijk op een onbekende cultuur. Het is gewoon gezellig.”

5.3. Activiteiten tijdens het verblijf van de gast

In deze paragraaf gaan we in op hoe het verblijf van de gast bij het gastgezin eruit ziet: welke activiteiten ondernam de gast zelfstandig tijdens het verblijf? Welke gezamenlijke activiteiten ondernamen gast en gastgezin? En in hoeverre is de gast al bezig met het leren van de Nederlandse taal en wat is de rol van het gastgezin hierin.

5.3.1. Zelfstandige activiteiten van gast tijdens verblijf

Gastgezinnen vertellen dat gasten voornamelijk bezig zijn met studeren en/of (vrijwilligers)werk. Ook taalcursussen worden regelmatig genoemd. Daarnaast geven gastgezinnen aan dat gasten bezig zijn met wandelen/fietsen, hobby’s als sporten, film kijken of muziek maken, vrienden ontmoeten, contact met familie of naar de bibliotheek of moskee gaan. De reacties van de gastgezinnen geven de indruk dat de meeste gasten een vrij actief leven hebben. In enkele gevallen geven gastgezinnen aan dat hun gast (in de beginperiode) bij het gastgezin moeite had om zijn of haar weg weer te vinden na de vlucht en periode in het azc.

“We zien met name een totale verlamming de eerste tijd. Met lang in bed liggen en moeite om weer dagritme te vinden na 2 jaar stilstaan. Uiteindelijk is een taal cursus echt nodig om er ritme in te krijgen.”

5.3.2. Gezamenlijke informele activiteiten met gast

Vrijwel alle gastgezinnen ondernemen regelmatig informele activiteiten met hun gast. Bijna alle gastgezinnen eten regelmatig samen met hun gast: sommigen eten dagelijks samen, anderen een vast aantal dagen per week of een keer per maand. Ongeveer een derde van de gastgezinnen wandelt, fietst of sport samen met hun gast. In sommige gastgezinnen gaat de gast mee met het gastgezin op familie en vriendenbezoek en/of doen ze samen met hun gast (culturele) uitjes, spelletjes of bezoeken ze samen een kerk. Enkele gastgezinnen vermelden dat zij vrijwel geen gezamenlijke informele activiteiten hebben ondernomen, omdat hun gast erg op zichzelf is, het contact afhoudt of zowel de gast als zichzelf erg druk zijn.

Ik ben naar Nederland gevlucht omdat de overheid en mijn persoonlijke omgeving mij labelde als terrorist. Dit heeft mij getraumatiseerd en ik was depressief. Ik heb het idee dat dit een bescheiden cultuur is en daarom wil ik integreren in Nederland. Ik woon sinds twee jaar in mijn eigen huis. Daarvoor heb ik anderhalf in het azc gewoond, maar ik voelde mij geïsoleerd van de maatschappij.

Ik heb mij aangemeld bij Takecarebnb, want als je inwoont bij een gastgezin kun je de cultuur leren. Uiteindelijk heb ik bij twee gastgezinnen ingewoond. Het eerste gezin was maar voor twee weken en bij het tweede gezin woonde ik anderhalve maand. Ik had problemen met het eerste gezin en ging toen tijdelijk bij een vriend wonen totdat ik bij een tweede gastgezin kon intrekken.

Het tweede gastgezin had kinderen van mijn leeftijd. We gingen samen naar de kerk en ik heb veel geleerd van hun discipline en hoe zij hun kinderen opvoeden. Ik probeer dit ook mee te nemen in de opvoeding voor mijn kinderen. We deden niet veel samen, want ze waren altijd druk. We hadden wel discussies over de Bijbel. Ik had wel graag meer activiteiten willen ondernemen met mijn gastgezin. De gastvrouw heeft mij wel geleerd om contacten te maken met de burens en mijzelf te introduceren.

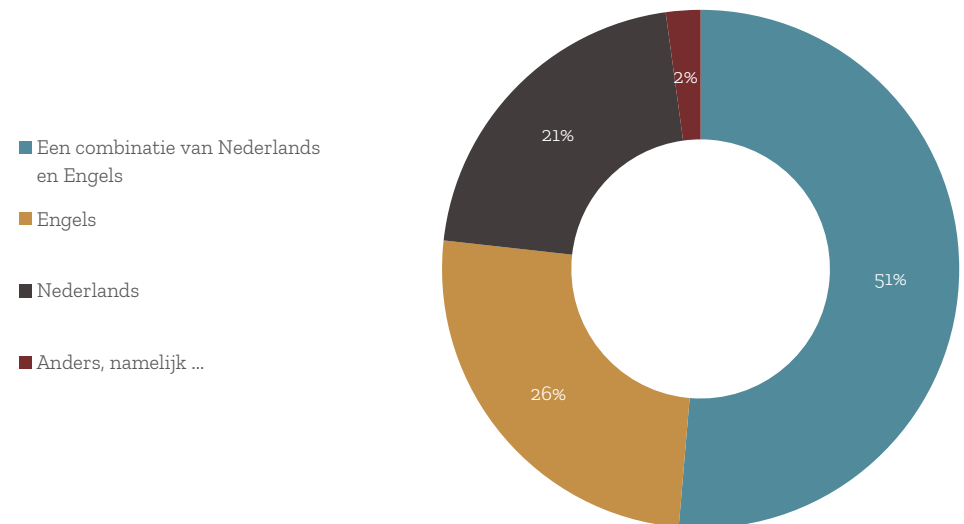
Ik heb nog steeds contact met de ouders van de gastvrouw. Mijn kinderen noemen hen opa en oma. We wonen nu ver weg en de gastvrouw moest huilen toen ik verhuisde. De gastvrouw nam mijn kinderen wel eens mee om dingen te ondernemen, dat zullen mijn kinderen niet vergeten.

Turkse man, 41 jaar, verbleef in 2021 bij een gastgezin

5.3.3. Rol gastgezin in leren Nederlandse taal

Ongeveer de helft van de gastgezinnen (51%) spreekt zowel Nederlands als Engels met hun gast, iets meer dan een kwart sprak alleen Engels (26%) en iets minder dan een kwart alleen Nederlands (21%). Van de overige gastgezinnen (2%) geeft een aantal gastgezinnen aan dat hun gast zowel geen Engels als geen Nederlands sprak ondanks dat Takecarebnb dit als vereiste stelt bij aanmelding; en in een gastgezin sprak het gastgezin evenals de gast Russisch (Figuur 5.8)

Figuur 5.8 Welke taal/talen sprak u met uw gast? (n=185)

Ruim twee derde van de gastgezinnen geeft aan dat hun gast tijdens hun verblijf is begonnen met taallessen (70%). Hiervan geeft ongeveer de helft van de gastgezinnen aan dat hun gast is gestart met de verplichte taallessen in kader van de inburgering en de andere helft geeft aan dat hun gast op andere manieren bezig is met taal, zoals via online lessen, het azc, bibliotheken,

taalhuizen en -cafés, universiteiten, kerken of andere maatschappelijke organisaties. Daarnaast doen gasten aan zelfstudie en geven gastgezinnen of mensen uit hun netwerk soms privélessen aan de gast..

De overige een derde van de gastgezinnen geeft aan dat hun gast niet tijdens de logeerperiode is gestart met taallessen (30%). De redenen hiervoor lopen uiteen. Zo geven gastgezinnen aan dat sommige gasten nog niet met de verplichte taallessen konden beginnen doordat hun gast nog niet in de toegevoegde gemeente woonde. Verder is er sprake van wachtlijsten of lange procedures, waardoor de gasten nog niet konden beginnen. Daarnaast kunnen ook persoonlijke redenen van een gast een rol spelen of ze wel of niet beginnen met taallessen (Figuur 5.9).

Het gastgezin bestond uit een gastheer en gastvrouw die al wat ouder waren. Hun kinderen waren al uit huis. Ze namen mij mee naar feesten bijvoorbeeld de verjaardagen van hun kinderen. Hun dochter ging trouwen en toen mocht ik mee naar de bruiloft. Ik mocht overal mee naartoe. Toen ik bij het gezin woonde volgde ik een online IT-cursus en leerde ik de taal door met hen te praten.

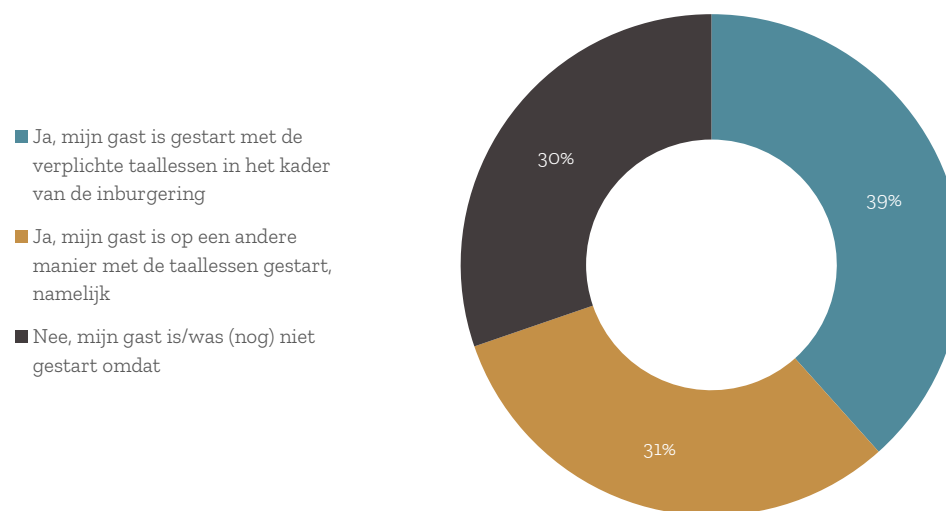
Dankzij het gastgezin kan ik nu Nederlands praten, want ik heb veel Nederlands met hen geoefend. Ze hielpen mij niet alleen door hun huis open te stellen, maar ook met het lezen van brieven en afspraken maken bij de gemeente of tandarts. Het verblijf bij het gastgezin heeft mij ook geholpen met mijn welzijn. Ik ervaarde veel stress in het azc, daar wonen mensen met veel problemen.

Ik vond het een fijne ervaring bij het gastgezin ze waren echt als mijn eigen vader en moeder. Toen mijn vrouw en kinderen naar Nederland kwamen moesten ze 15 dagen in een hotel verblijven. Het gastgezin bood zelfs aan om mijn gezin voor 7 dagen in hun huis te laten verblijven. Wij

hebben nog steeds contact en zijn samen een grote familie geworden. Zij komen bij ons over de vloer en wij bij hen. Zonder hen zou ik naar mijn woonplaats zijn verhuisd, zonder iets te begrijpen. Dankzij de familie begrijp ik meer van de Nederlandse cultuur.

Turkse man, 44 jaar, verbleef tussen 2022 en 2023 bij een gastgezin

Figuur 5.9 Is uw gast tijdens de logeerperiode gestart met taallessen (n=185)

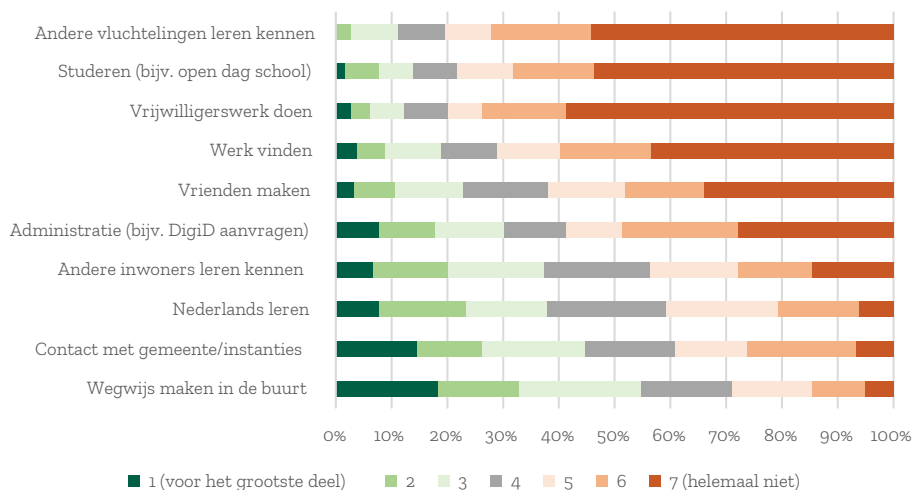

5.4. Hulp en ondersteuning aan gasten

In de enquête vroegen we gastgezinnen om op een schaal van 1 (helemaal niet) tot 7 (voor het grootste deel) aan te geven in hoeverre zij hun gast(en) hielpen met de volgende activiteiten: het vinden van werk, het wegwijs maken in de buurt, het doen van vrijwilligerswerk, het maken van vrienden, studeren, het leren van Nederlands, contact met gemeente/instanties, het leren kennen van andere inwoners, administratie en het leren kennen van andere vluchtelingen.

Hieruit blijkt dat gastgezinnen de gasten vooral helpen met het wegwijs maken in de buurt, het leren van de Nederlandse taal en met het contact met gemeente of instanties. Dit wordt gevolgd door helpen met het leren kennen van andere inwoners, het doen van administratie, het maken van vrienden en het vinden van betaald werk. Waar minder of vaak (helemaal) niet mee wordt geholpen is het vinden van vrijwilligerswerk, leren kennen van andere vluchtelingen en met het studeren (Figuur 5.10).

Figuur 5.10 Geef aan in hoeverre u uw gasten helpt/hielp met het volgende (1=helemaal niet, 7=voor het grootste deel) (n=179)

Ik heb iets meer dan een jaar in twee verschillende azc's gewoond. Daarna heb twee maanden bij mijn gastgezin gewoond en inmiddels woon ik sinds 9 maanden in mijn appartement. Mijn vriendin was een jaar eerder naar Nederland gekomen en vertelde mij over Takecarebnb. Ik aarzelde in het begin, omdat ik in het azc verhalen hoorde dat als je bij een gezin gaat inwonen, je langer moet wachten op een woning. Dit bleek niet waar te zijn, want ik kreeg na korte tijd al een woning toegewezen.

In Syrië werkte ik als scenograaf voor een theater en ik gaf kunstles aan kinderen. Daarnaast deed ik grafisch design ik als freelancer. Mijn gastvrouw heeft dezelfde interesses, want zij nam mij mee naar het museum waar ze werkt. Het was de perfecte match! Ik kon in de oude kamer van haar zoon verblijven. We communiceerden voornamelijk in het Engels, want ik had destijds nog geen taalles, maar doordat ik de moeder ondersteunde bij haar projecten kon ik daar Nederlands oefenen. Toen ik bij het gezin woonde had ik meetings bij COC en hielp hen met onderzoek, ik was al betrokken bij het COC toen ik in het azc woonde.

Mijn gastvrouw was verdrietig toen ik verhuisde. De eerste weken vond ik de overgang naar mijn eigen plek lastig. Toen ik nog bij het gezin woonde was ik afgeleid van mijn trauma's. Het azc in plaats X is het slechtste azc in Nederland en er waren veel problemen en geweld. Dat kwam naar boven toen ik weer alleen woonde, maar nu ben ik in therapie om daar aan te werken.

Momenteel heb ik drie keer per week taalles voor de inburgering. Ik werk drie dagen in de week als vrijwilliger in het museum waar mijn gastvrouw werkt. Ik organiseer kunsttentoonstellingen met als focus de cultuur van het Midden-Oosten. Elke zaterdag zorg ik voor katten en honden in het dierenasiel.

Syrische vrouw, 27 jaar, verbleef in 2022 bij een gastgezin

5.4.1. Contact met gemeente

Iets meer dan de helft van de gastgezinnen (52%) geeft aan dat zij tijdens het verblijf van hun gast contact gehad hebben met de gemeente. Vaak betreft dit de inschrijving van de gast op het adres. Ook hadden verschillende gastgezinnen contacten met de gemeente voor individuele regelzaken voor hun gast, zoals het regelen van een DigiD of paspoort. Sommige gastgezinnen hadden contact met de gemeenten over financiële aspecten van het aanbieden van een verblijf (zoals hogere lokale heffingen vanwege meerpersoonshuishouden).

We hebben gastgezinnen niet expliciet gevraagd naar hun tevredenheid over het contact met de gemeente. Wel blijkt uit de open antwoorden dat een deel van de gastgezinnen prettig contact had met de gemeente in het kader van hun gast, maar dat er ook andere gastgezinnen waren die minder prettig contact hadden met de gemeente. Zo benoemen enkele gastgezinnen dat vanuit de gemeenteamttenaren soms een andere visie is op de logeerregeling, er onduidelijkheden zijn over financiële aspecten die bij het logeren komen kijken of dat gasten onder de logeerregeling onvoldoende in beeld waren bij de gemeente.

“Inschrijving als inwoner haperde; dit lukte pas nadat ik had gebeld. De gemeente raadde bij dit telefonisch contact in feite af om een vluchteling in huis te nemen (‘leidt vaak tot problemen’). Later heb ik ook contact gehad met de cultuurcoach van de gemeente, in verband met de kunstenaars-achtergrond van onze statushouder. Dit was zeer plezierig contact.”

5.4.2. Gezamenlijke tijd met gasten

De hoeveelheid tijd die gastgezinnen met hun gasten doorbrengen, varieert (Figuur 5.11). Iets minder dan de helft van de gastgezinnen besteedt gemiddeld 0-10 uur per week aan hun gasten (42%), gevolgd door 22% die tussen de 11-20 uur per week besteden en 12% die meer dan 20 uur per week aan hun gast besteden. Ongeveer een kwart (24%) geeft aan dat de hoeveelheid tijd sterk

wisselt per gast. Zo geven respondenten aan dat het afhankelijk kan zijn van de behoeften en de zelfstandigheid van de gast, en ook hoe actief de gast zelf is.

“Sommige gasten willen meer deelnemen aan het collectieve gebeuren in huis, de huidige gast trekt meer zijn eigen plan.”

Naast het verschil per gast geven gastgezinnen aan dat het ook per fase of per dag of week kan verschillen hoeveel tijd zij aan de gast besteden. In de beginperiode en aan het einde rond de verhuizing is het vaak tijdsintensiever.

“In het begin heel veel - misschien wel 20 uur. Later veel minder omdat hij veel weg is naar werk, cursus, voetbal en familie in Nederland.”

De klik tussen gastgezin en gast kan ook een rol spelen en verder kunnen de persoonlijke omstandigheden van het gastgezin ook invloed hebben op de tijdbesteding. Zo vertelt de gastheer van een gastgezin dat hij en zijn vrouw in het begin veel tijd besteedde aan hun gast, maar dat dit een stuk minder werd nadat zijn vrouw ziek was geworden.

Ik heb drie maanden bij een gastheer met vier katten gewoond. Er woonde ook nog een jongen van 20 bij hem in, vanuit een andere organisatie. Hoewel we wel een kleine ruimte moesten delen met drie personen, vond ik het een goede ervaring om de taal te leren.

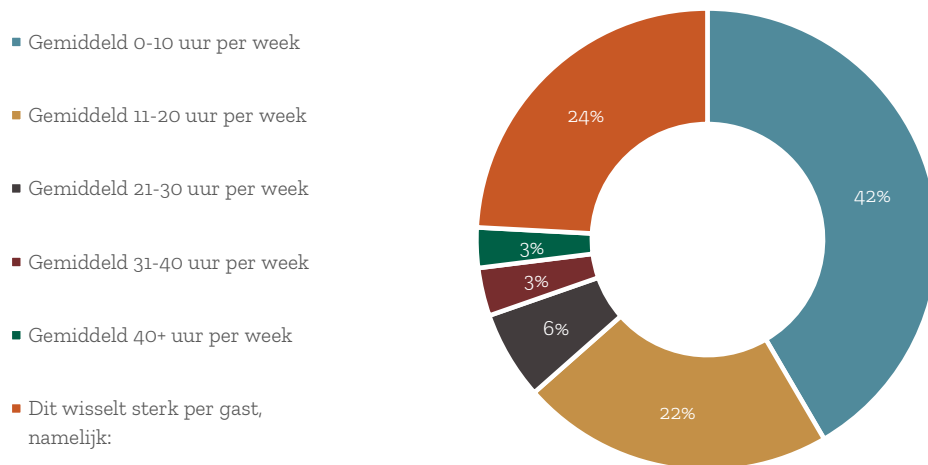
Ik vond het fijn bij mijn gastheer. Ik kwam veel te weten over het leven en cultuur in Nederland. De gastheer heeft mij bijvoorbeeld geleerd het afval te scheiden. We gingen altijd samen eten. Ik betaalde alleen voor kleine dingen, maar mijn gastheer betaalde vrijwel alles. Hij zei dat ik beter kon sparen voor het vliegticket van mijn vrouw want ik was bezig met gezinshereniging. Hij heeft mij ook geholpen bij het vinden van huishoudelijke apparaten zoals een wasmachine voor mijn nieuwe huis.

Mijn gezondheid is ook verbeterd, want ik rookte vroeger veel. Dankzij mijn gastheer ben ik ook gaan hardlopen. Hardlopen geeft mij positieve energie en dat doe ik drie keer per week.

Ik was erg enthousiast om de Nederlandse taal te leren. Ik heb dankzij mijn gastheer de Nederlandse taal beter leren spreken. Hij heeft mij aangemoedigd om de taal te leren en was een inspiratie voor mij. We hebben nog steeds contact. Ik hou van hem. Nu woon ik samen met mijn vrouw. Ik ben bezig met Nederlandse taalles op B2 niveau. Ik heb recent examen gedaan en wacht op mijn resultaat.

Syrische man, 30 jaar, verbleef in 2021 bij een gastgezin

Figuur 5.11 Wat is de gemiddelde tijd per week die u besteed aan uw gasten? (n=178)

Toen ik een huis toegewezen kreeg, bleek het een huis te zijn waar ik met huisgenoten moest wonen. Mijn buurman in het azc vertelde mij over zijn positieve ervaringen met Takecarebnb. Ik wilde niet in een huis wonen met huisgenoten en besloot mij daarom aan te melden bij Takecarebnb. Ook zag ik het als een kans om het netwerk van het gastgezin te gebruiken om een eigen huis, zonder huisgenoten te vinden. Toen ik werd gekoppeld aan mijn gastgezin heb ik ze dit meteen verteld. Als je een huis toegewezen krijgt moet je daar gaan wonen, maar ik mocht bij het gezin blijven wonen. Ik heb uiteindelijk drie maanden bij mijn gastgezin gewoond.

Mijn gastgezin heeft vier kinderen. Ik heb engineering gestudeerd in mijn land en de gastheer bleek bij een bouwbedrijf te werken. We hadden dus dingen met elkaar gemeen. Ik kon ook goed met de kinderen opschieten en speelde met ze en leerde ze mijn taal. Ik ging samen met ze naar de kerk en tijdens Eid [Islamitisch offerfeest] kochten ze halal vlees. We deelden onze cultuur en religie met elkaar. De gastheer heeft contact opgenomen met een bibliotheek in de buurt, waar ik taalles kon volgen. Ik kon daar uiteindelijk ook stagelopen voor twee dagen in de week. De gastheer heeft mij ook geholpen met het vinden van een huis en ze hebben alles afgestemd met de huiseigenaar.

Ik vond het in begin wel moeilijk, want toen ik nog bij het gastgezin woonde bracht ik veel tijd met de kinderen door. De kinderen kwamen naar mij kamer om mij in de ochtend te groeten. Toen ik verhuisde was er niemand meer om mij heen en daar moest ik erg aan wennen.

De gastvrouw sprak vloeiend Engels, maar de gastheer kon alleen Nederlands praten. Ik sprak Engels met de gastvrouw en was gedwongen om meer Nederlands te praten met de gastheer. In de drie maanden dat ik bij ze heb gewoond is mijn Nederlands enorm vooruitgegaan. Ik denk dat Takecarebnb een goed programma is om je Nederlands te verbeteren.

Ik heb nog steeds contact met mijn gastgezin, we eten en drinken koffie samen. Soms gaan we zelfs op korte trips. Ik heb ook nog contact met familie van hun waar ik bijvoorbeeld samen mee fiets.

Takecarebnb heeft mijn leven veranderd. Het gastgezin heeft me veel geholpen bij het vinden van allerlei dingen zoals taallessen. Anders was ik nog mijn weg aan het zoeken in Nederland. De meest positieve uitkomst is dat ik de kans heb gekregen om mijn Nederlands te verbeteren. Ik raad anderen het aan om bij een gastgezin te wonen.

Oeigoerse man, 33 jaar, verbleef in 2022 bij een gastgezin

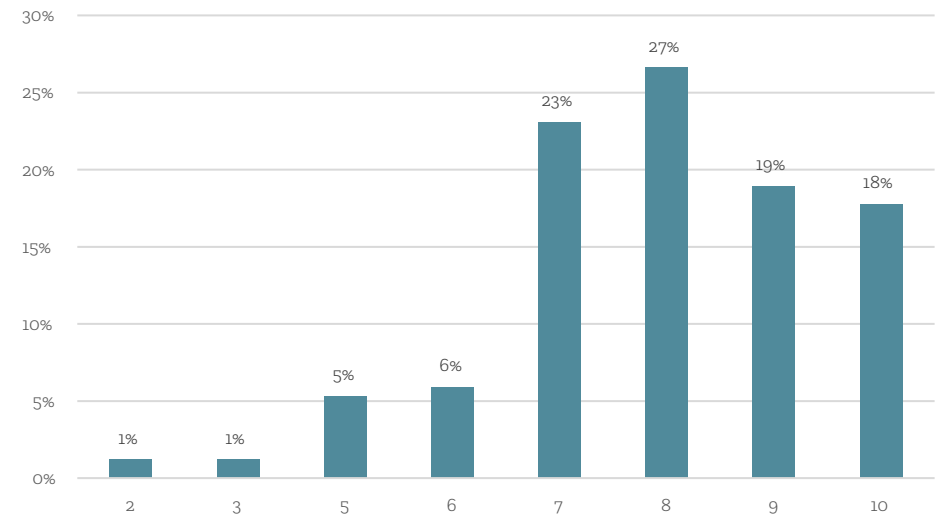
5.5. Reflecties van gastgezinnen op het verblijf van de gast

Gemiddeld geven gastgezinnen als cijfer een ruime 8 aan het zijn van een gastgezin (Figuur 5.12). Hieruit blijkt dat gastgezinnen over het algemeen zeer tevreden zijn over het zijn van een gastgezin. Enkele gastgezinnen geven een onvoldoende, omdat het toch niet klikte met de gast, de impact op het gezinsleven groter was dan vooraf gedacht of omdat ze andere verwachtingen hadden van hun gast. Zo hadden sommige gastgezinnen verwacht dat, hun gast al actiever bezig zou zijn met participatie en integratie of hadden anderen meer interactie met hun gast verwacht.

“Mijn gast was veel weg (weken) en liet niets horen. Wel gesprekken achteraf, maar vooraf was beter geweest. Was lastig om afspraken ook na te komen. Ik wilde ondersteunen in zijn toekomst (o.a. scholing) maar daar was hij niet echt mee bezig.”

“Onze gast maakte weinig contact en was erg kritisch en eisend. Dat gaf spanning bij ons en onze kinderen.”

Figuur 5.12 Hoe tevreden bent u over het zijn van een gastgezin (n=169)

5.5.1. Positieve en negatieve aspecten aan het verblijf van een gast

Zoals hierboven is aangegeven, hebben de meeste gastgezinnen het verblijf van een gast heel positief ervaren. We hebben de gastgezinnen expliciet gevraagd om positieve en negatieve aspecten te benoemen die zij mogelijk hebben ervaren bij het verblijven van een gast.

Positieve aspecten aan verblijf: hulp bieden, leren van elkaar en gezelligheid

Gastgezinnen zien het als positief dat zij de ander kunnen helpen. Gastgezinnen uiten dit op verschillende manieren. De een praktisch door het bieden van onderdak, de ander door het helpen met de taal en weer een ander door de gast een luisterend oor te bieden.

“De overduidelijke waarde die het heeft voor mijn gast. Hij voelt zich gezien, er is iemand die om hem geeft en om wie hij geeft.”

"Dat je iemand een huis kan bieden en een beetje rust om eigen woning af te wachten. Mijn gast was een volwassen man die al ruim 3 jaar in Nederland woont en z'n eigen leven leidt en niet per se behoefte heeft om veel met gastgezin te doen en ik begrijp dat en vind dat prima. Ik werk fulltime en heb ook niet heel veel tijd over om samen doorgebracht brengen, maar als het nodig zou zijn, zou ik meer kunnen doen, dat zou ook prima zijn."

"Dat we, als de gast ervoor open staat, kunnen bijdragen aan de integratie en het leren kennen van de Nederlandse taal en ons land."

Ook 'leren van elkaar' noemen veel gasten als positief aspect. Het kan dan gaan om culturele uitwisseling of meer leren over hoe het is om gevlucht te zijn of uit een andere cultuur te komen. Verschillende gastgezinnen noemen daarbij ook specifiek dat ze deze ervaring waardevol voor hun (klein)kinderen vinden. Het helpt om 'het perspectief op de wereld', 'het blikveld' of 'de horizon' te verbreden.

"Ontmoeting met 'vreemdelingen', in eigen huis (zonder de CO₂-uitstoot van verre reizen :-)."

"Een extra volwassene in huis met eigenschappen en een verleden waar we samen met de kinderen van kunnen leren."

"Je leert van andere culturen, je (en je kinderen) leert rekening houden met anderen, het verbreedert

Dat onze kinderen inzicht krijgen hoe het leven elders ook kan zijn."

Tot slot, waarderen verschillende gastgezinnen ook de gezelligheid en vriendschappen die ontstaan.

"We begonnen als vreemden, maar zijn familie geworden."

Negatieve aspecten aan verblijf: impact op gezinsleven en systeembelemmeringen

Hoewel de positieve aspecten de boventoon voeren, ervaren de meeste gastgezinnen ook minder positieve aspecten aan het verblijf.

Verschillende gastgezinnen ervaren dat het verblijf van de gast impact heeft op hun gezinsleven: ze ervaren minder privacy en de psychische gesteldheid van gasten kan invloed hebben op de sfeer in huis.

"Het beheerst het gezinsleven, ook psychische aspecten van een vluchteling kunnen dan zwaar drukken op het gezinsleven."

"Onze gast maakte weinig contact, erg kritisch en eisend. Dat gaf spanning bij ons en onze kinderen. Iemand komt hierheen met een naar verleden van oorlog en je eigen land verlaten. Dat doet wat met iemand. Dat draagt iemand mee en heeft impact op hoe die persoon in het leven staat, nieuwe relaties aangaat en interacteert."

Daarnaast kaarten diverse gastgezinnen aan dat wetten en regels omtrent de opvang en inburgering van vluchtelingen en de administratieve processen die daarbij horen, hun gasten in de weg zaten. Ook als gastgezin liepen ze hier tegen aan. Daarnaast zagen gastgezinnen dat dit vaak extra stress opleverde voor hun gast.

"De druk die op deze mensen ligt door alle onzekerheid en onterechte maatregelen, is ook voor ons voelbaar."

"Verder was de communicatie met de IND waardeloos, waardoor hij in onzekerheid zat over een hoop dingen (huisvesting, familiehereniging, etc.). Hij was door deze omstandigheden veel thuis, en niet altijd even vrolijk. Ik werk zelf ook thuis en we hadden geen aparte ruimte voor hem, dus dit was niet altijd even makkelijk."

“Enorme bureaucratie rondom COA/Gemeente, werkelijk urenlang aan de telefoon van het kastje naar de muur gestuurd worden, waarbij instanties zeer smalle bereikbaarheidstijden hebben (bijv. dinsdag van 10-11 uur en vrijdag van 16.00-16.30 uur). Niet te combineren met een veeleisende baan en een gast die er zelf niet uitkomt door te weinig Nederlandse taal.”

“Enige medewerking van de overheid om taalcursussen of werken toe te staan zou ook enorm helpen. Geen dagbesteding en ritme hebben is niet te doen als je een leven wil opstarten. COA consequenter en flexibeler laten zijn en zaken beter regelen.”

Enkele gastgezinnen geven aan dat hun gast minder dan verwacht bezig was met activiteiten die kunnen bijdragen aan integratie. Zij hadden het gevoel hier zelf ook niet veel aan te kunnen bijdragen.

“In ons geval was onze gast nog niet echt toe aan integratie of inburgering. Daardoor was ze bijna altijd thuis en hadden we tegelijkertijd het gevoel weinig te kunnen bijdragen aan haar integratie.”

Tot slot noemen enkele gasten als negatief aspect de extra financiële kosten waarmee het verblijf gepaard gaat, bijvoorbeeld hogere energierekeningen.

5.5.2. Belangrijkste meerwaarde: meer leren over andere culturen, betekenis van vluchteling zijn, spiegel voor zichzelf en hulp bij praktische zaken

Het verblijf van de gast is voor veel gastgezinnen een belangrijke waardevolle of leerzame ervaring geweest. Gastgezinnen vertellen dat ze hierdoor meer leerden over andere culturen, wat betreft andere talen, ander eten en andere religies. Verschillende gasten leerden om recepten uit andere culturen te koken. Ook geven verschillende gastgezinnen aan dat het hen meer inzicht gaf in wat het betekent om vluchteling te zijn. Stereotypen en vooroordelen die sommige

gastgezinnen hadden of in hun omgeving hoorden, verdwenen. Verschillende gastgezinnen vertellen hoe ze werden geconfronteerd met vluchtelingen die hun vrienden en familie achter moest laten, een moeilijke tijd in het azc hadden, hoe vluchtelingen soms tegen wet- en regelgeving in Nederland aanlopen en hoe ze vanuit een dictatoriaal regime hun weg moesten vinden in het vrije Nederland.

“Ik snap beter de catch22’s en tegenprikkelers van de COA en IND-systemen. Dit heeft een invloed op mijn politiek gehad.”

“Je wordt met je neus op de feiten gedrukt over het drama en trauma van vluchtelingen in deze tijd. Het is gruwelijk wat ze hebben meegemaakt, in hun eigen land, maar ook tijdens hun vlucht, en helaas maar waar: tijdens hun verblijf in Nederland voor ze bij ons kwamen.”

“Ik heb heel veel geleerd over vluchtelingen in Nederland. Hun motivaties, waar ze tegenaan lopen, wat voor soort mensen het zijn. Onze gast heeft ons aan veel vrienden uit het azc voorgesteld. Dat had ik nooit op een andere manier kunnen leren.”

Verschillende gastgezinnen vertellen dat het verblijf van de gast ook een spiegel vormde voor henzelf. Ze leerden hun eigen rijkdom nog meer waarderen en gingen op een andere manier naar hun eigen (Nederlandse) cultuur kijken en ontdekten de positieve aspecten van wij-culturen.

“Doorhebben dat wij wel heel erg met onze eigen Nederlandse/Westerse blik naar van alles kijken. De wij-cultuur tegenover de meer individualistische Nederlandse cultuur. Je gaat daardoor echt anders kijken naar wat jezelf normaal vindt. En dat is verrijkend.”

“Ik heb van alles geleerd over de Arabische/islamitische cultuur, zoals het onderscheid tussen cultuur en religie. Over relatievorming. Ik heb geleerd om

mijn eigen waarden, overtuigingen met een nieuwe blik te bezien. Er is mij op allerlei gebied een spiegel voorgehouden.”

Tot slot, ontvingen verschillende gastgezinnen ook praktische hulp van gasten, met name rondom technisch/ICT-zaken en ook het onderhoud van de tuin.

5.5.3. Cruciale factoren voor succesvol verblijf: match, duidelijke verwachtingen, open communicatie, en eigen tijd/ruimte

Uit de reacties van gasten komen een aantal cruciale factoren naar voren om het verblijf van de gast te doen slagen vanuit perspectief van het gastgezin. Een goede match tussen gast en gastgezin is een belangrijke cruciale factor, denk daarbij aan een ‘klik’ en overeenkomsten tussen wederzijdse verwachtingen.

“De ‘klik’ tussen wensen van de statushouder en de mogelijkheden die het gastgezin kan bieden. De match: als een host veel tijd beschikbaar heeft en graag veel interacteert met een gast, match daar op! Als een host een druk leven is, zoek iemand die ook graag zelf een leven opbouwt, zonder het gevoel te hebben dat hij/zij bij het gastgezin moet zijn. Zorg voor een zorgvuldige match.”

Veel gastgezinnen geven aan dat het belangrijk is om wederzijdse verwachtingen duidelijk uit te spreken en afspraken te maken over ‘kernzaken’ (zoals de einddatum). Tegelijkertijd geeft een deel van de gastgezinnen aan dat het belangrijk is om als gastgezin flexibel te zijn en je aan te passen naar de ander als het gaat om ‘bijzaken’.

“Het hele dankbaarheidsaspect moet wegvallen (dat jij bedankt moet worden) - je moet rationeel zijn, gastgezinnen zijn nodig, en ook durven eisen te stellen. Ik ben best streng geweest anders had ik het niet vol gehouden met heldere afspraken. Maar ik heb ook dingen helemaal losgelaten. Je moet flexibel

zijn. Je moet wel ook begrijpen dat iemand na een lange vlucht in enorme identiteitscrisis terecht kan komen die hij misschien niet met jou wil delen.”

Waar een klein deel van de gasten aangeeft dat ze verwacht hadden dat hun gast meer actief zou zijn, benadrukt een ander deel van de gastgezinnen juist dat het belangrijk is om vooral geen verwachtingen te hebben van de gast.

“De gast de ruimte te geven om op adem te komen. Blij zijn met iedere bijdrage zonder iets te verwachten.”

Een andere cruciale factor die gastgezinnen noemen is open communicatie: begrip en respect hebben voor de ander, eerlijk te durven zijn en jezelf uitspreken. Bijvoorbeeld als het niet loopt met de gemaakte afspraken.

“En daarbij ook het gesprek aan te gaan als iemand zich niet aan deze afspraken houdt en/of deze tussentijds te evalueren.”

Tot slot, worden ook voldoende eigen tijd of eigen ruimte genoemd, voor zowel gast als gastgezin, zodat zowel de gast als het gastgezin de ruimte hebben om zich even terug te kunnen trekken en ieder een stukje privacy heeft.

5.5.4. Advies aan potentiële gastgezinnen: vaak zonder twijfel aangeraden, wel (rand)voorwaarden

Ongeveer de helft geeft aan het zonder meer aan anderen aan te raden om gastgezin te worden (‘100%, doen!’). Circa de andere helft geeft aan het in de meeste gevallen wel aan te raden, maar dat dit afhankelijk is van specifieke factoren. Geen van de gastgezinnen geeft aan het geheel niet aan anderen aan te raden om gastgezin te worden. Factoren die gastgezinnen noemen om mee te nemen in de overweging om gastgezin te worden, zijn onder andere goede matching, voldoende ruimte (‘in je hart en je huis’), aparte faciliteiten zoals badkamer, tijd, eigen emotionele belastbaarheid, periode, voldoende financiële armslag en duidelijk afspraken maken vooraf.

"Doe het, maar besef dat niet makkelijk is, bereid je goed (emotioneel) voor en weet waar je aan begint."

"Ik zou het zeker aanraden voor een kortere periode. Twee jaar is wel lang."

"Als je plaats hebt en een extra badkamer is het echt een verrijking. Met het delen van een badkamer en toilet zou ik moeite hebben. Keuken en woonkamer en tuin delen is geen probleem."

"Voldoende financiële ruimte helpt wel. Wij zijn niet rijk maar hebben wel voldoende geld om niet zenuwachtig te worden van een bordje extra aan tafel of een kilometertje om met de auto."

5.6. Ondersteuning door Takecarebnb

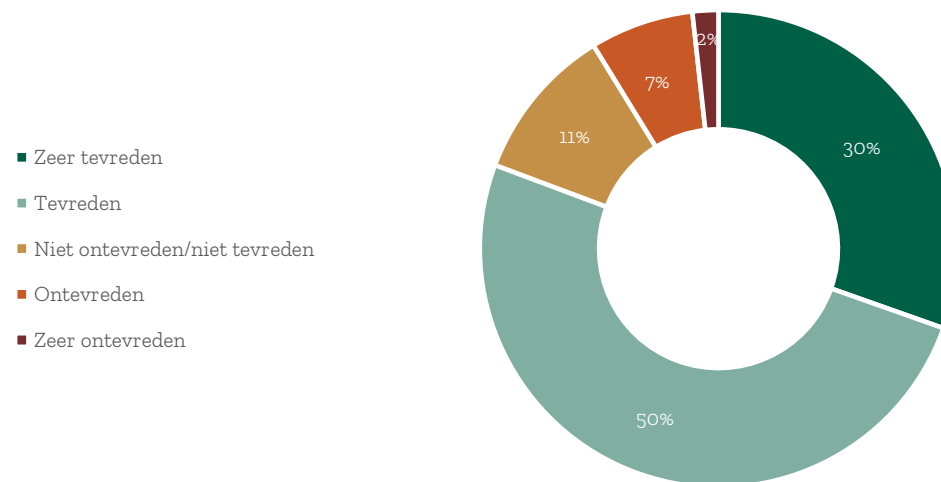
We vroegen gastgezinnen om op een schaal aan te geven hoe tevreden zij zijn met de diensten ondersteuning van Takecarebnb en of en zo ja, welke ontwikkelpunten zij zien voor Takecarebnb om haar diensten en ondersteuning te optimaliseren.

Het merendeel van de gastgezinnen is (zeer) tevreden over de diensten en ondersteuning van Takecarebnb (80%). Een klein deel van de gastgezinnen geeft aan noch tevreden noch ontevreden te zijn (11%) of niet tevreden of zeer ontevreden te zijn (9%) (Figuur 5.13). Ruim een derde van de gasten is zonder meer positief over de diensten en ondersteuning van Takecarebnb. Ongeveer twee derde ziet wel een of meerdere ontwikkelpunten.

5.6.1. Ontwikkelpunten Takecarebnb

De ontwikkelpunten die gastgezinnen aandragen betreffen met name wachttijden tussen aanmelding en plaatsing gast, communicatie en administratie, matchingsproces, begeleiding na plaatsing van de gast, afspraken over de eindtermijn en samenwerking met netwerkpartners. Hieronder gaan we verder in op deze punten.

Figuur 5.13 Hoe tevreden bent u met de diensten en ondersteuning van Takecarebnb (n=171)

Ondanks aanmelding staat beschikbaar gestelde ruimte regelmatig (lang) leeg

Verschillende keren noemen gastgezinnen de wachttijd tussen aanmelding en eerste contact Takecarebnb en/of de wachttijd tussen contact Takecarebnb en komst van de eerste gast.

"Na aanmelding hoor je niets. Het blijft een raadsel wanneer er gasten komen. De gastenruimte staat de meeste tijd leeg..."

"Verblijf van mijn gast was prima en was probleemloos. Daarna nooit meer iets gehoord van Takecarebnb. Vorig jaar opgegeven voor opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne, nooit iets van gehoord, geen enkele reactie. Begin februari ben ik benaderd door Takecarebnb of ik een meneer als gast wilde. Meteen gereageerd dat ik ervoor open sta. Niets meer van gehoord tot ik afgelopen week zelf maar een mailtje heb gestuurd met de conclusie dat het waarschijnlijk niet nodig is."

Betere communicatie en administratie

Verschillende gastgezinnen geven aan dat Takecarebnb haar communicatieve en administratieve processen nog verder kan verbeteren, bijvoorbeeld als het gaat om het invullen en aanleveren van formulieren of andere documenten.

"Efficiëntere bedrijfsvoering: vanuit klantperspectief zijn er een hoop administratieve zaken te verbeteren zoals rond herhaald vragen van formulieren, hoeveel VOG's, duidelijkheid van formulieren, de vormgeving van mails. De professionele uitstraling, die vertrouwen geeft, kan beter."

"De administratie op orde brengen zodat wij niet steeds dezelfde formulieren moeten insturen. Ik vind het zelf helaas erg slordig hoe de administratie niet op orde is en ik meermaals ben benaderd voor papieren die een jaar geleden al zijn opgestuurd. Daarnaast heb ik helaas ervaren dat de bemiddeling /het koppelen van statushouders aan gastgezinnen in mijn beleving niet efficiënt verloopt."

Zorgvuldige matching cruciaal: verschilt per match(maker)

Een meerderheid van de gasten is positief over de matching. Zo geven verschillende gasten aan dat ze het waarderen dat Takecarebnb bemiddelt en dat er dankzij de bemiddeling een goede match is. Uit de genoemde verbeterpunten blijkt echter dat er per match(maker) verschillen bestaan in de tevredenheid. Zo vertelt een aantal gastgezinnen dat het contact met de matchmaker moeizaam verliep en er verschil in visie was met de matchmaker over een eventuele match. Sommige gastgezinnen voelden zich 'gepusht' om een potentiële gast in huis te nemen. Gastgezinnen hebben verschillende ideeën over hoe dit verbeterd zou kunnen worden, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van anonieme profielen voorafgaand aan de kennismaking.

"Het enige waar ik tegen aan ben gelopen is wat ik al besproken heb met de contactpersoon. Tijdens een intakegesprek voelde ik dat dit geen goede match was, maar werd mij toch sterk aangeraden toch de 2 proefnachtjes te doen. Dit was erg sneu voor de gast."

"Toen wij op een gegeven moment aangaven dat we nog even wilde wachten omdat een dochter tijdelijk thuis woonde werden we bijna wekelijks gebeld of we al wilden kennismaken met iemand. Dat voelde toen wat beklemmend."

Begeleiding bij verblijf: minimaal tussentijdse en eindevaluatie

Uit de reacties van gastgezinnen blijkt dat ongeveer een kwart van de gastgezinnen behoefte heeft aan meer begeleiding na de plaatsing. Bijvoorbeeld door een keer per maand of halverwege een tussentijds gesprek te voeren met gast en gastgezin, begeleiding te bieden bij het afscheid en door na afloop een evaluatiegesprek te voeren. Of door gastgezinnen te voorzien van informatie over wet- en regelgeving of door tips aan gast en gastgezin over hoe je samen Nederlands kan oefenen of welke activiteiten samen te ondernemen. Ook noemen enkele gastgezinnen als suggestie om informatie-uitwisselingen of ontmoetingen tussen gastgezinnen te faciliteren.

"Meer betrokkenheid in zowel de voorbereiding, tijdens het logeren en daarna. Het is nu alleen maar een kamerbemiddelingsbureau."

"Het verblijf duurde uiteindelijk 9 maanden, had graag wat meer ondersteuning in de laatste onzekere maanden gehad."

Duidelijker afspraken over eindtermijn

Nadat aan een statushouder een verblijfsstatus is toegekend, heeft de gemeente waaraan de statushouder is gekoppeld tien weken de tijd om woonruimte te vinden. Maar door het woningtekort duurt het gemiddeld al geruime tijd fors langer voordat statushouders een woning aangeboden krijgen. Uit de reacties van verschillende gastgezinnen blijkt dat sommige matchmakers van Takecarebnb ervanuit lijken te gaan dat de logeertermijn van drie maanden wordt verlengd op het moment dat de gast dan nog geen woning kan betrekken. Dit levert de nodige stress of onzekerheid op voor gasten en/of gastgezinnen, zo geven diverse gastgezinnen aan.

“De logeerperiode was namelijk verlengd maar tijdens die verlenging heb ik aangegeven geen nieuwe verlenging te willen. Tot op het laatste moment was onduidelijk of er een nieuw logeeradres gevonden was en wat er zou gebeuren als dat er niet was”.

“Perspectief melden. Nu hoorden we niets van hen en is de gast vijf maanden gebleven. Dat was geen probleem maar er werd niet gevraagd aan ons of dat kon.”

“Maar Takecarebnb kan uiteraard niet meer waarmaken dat een gast maar drie maanden blijft en komt daar niet duidelijk voor uit.”

5.7. De ervaringen van gasten en gastgezinnen vergeleken

In de slotparagraaf van dit hoofdstuk spiegelen we de ervaringen van de gastgezinnen aan de gasten. Als we kijken naar achtergrond, dan zien we dat de deelnemende gasten vooral relatief jonge mannen zijn en dat de enquête voor gastgezinnen vooral is ingevuld door relatief oudere vrouwen. Vaak betreft het gastgezin een meerpersoonshuishouden en zowel gasten als gastgezinnen zijn relatief vaak hbo- of wo-geschoold.

Waar gasten aangeven dat hun gastgezin een vrij grote rol heeft gespeeld in hun proces van participatie en integratie, denken gastgezinnen zelf dat hun rol meer beperkt is. Positieve aspecten van het verblijf die zowel gast als gastgezinnen noemen zijn het contact met elkaar (gast: ‘voelt als familie’ – gastgezin: ‘gezelligheid in huis’), leren taal en cultuur (ook andersom van gastgezin over cultuur in land van herkomst van de gast) en het ontvangen of bieden van hulp. Hoewel de positieve aspecten bij zowel gasten als gastgezinnen de boventoon voeren, noemen beide ook enkele negatieve aspecten, waaronder: beperkte vrijheid/privacy (bijv. geen eigen ruimte of impact op het gezinsleven), cultuurverschil, systeemproblematiek waar beiden tegenaan lopen. Waar enkele gasten aangeven financiële voordelen te ontvangen vanwege de

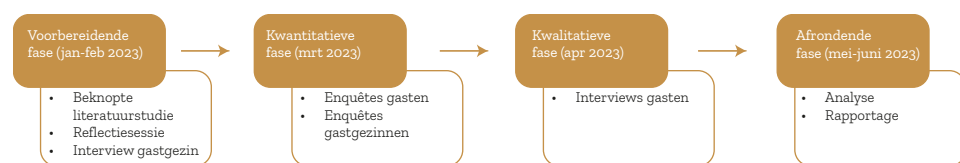
extra vergoeding door het COA, ervaren enkele gastgezinnen juist financiële nadelen vanwege extra financiële kosten zoals hogere energierekeningen. De belangrijkste leeropbrengsten betreffen meer leren en ervaren van elkaars cultuur, waarbij gasten bijvoorbeeld de gastvrijheid van het gastgezin waarderen en gastgezinnen meer leren over waardevolle aspecten vanuit ‘wij-culturen’. Gasten waarderen de praktische hulp van het gastgezin en ook enkele gastgezinnen waarderen andersom praktische hulp van de gast bij bijvoorbeeld technische zaken.

De meerderheid van de gasten en gastgezinnen is (zeer) tevreden over het verblijf in het gastgezin en de diensten en ondersteuning vanuit Takecarebnb. Zowel gasten als gastgezinnen geven aan het logeren via Takecarebnb absoluut aan te raden. Zij noemen hierbij dat het wel persoons- en gezinsafhankelijk is hoe dit het beste kan worden ingevuld en dat Takecarebnb ook vanuit andere partijen nog meer gepromoot kan worden. Ontwikkelpunten die vanuit gasten en gastgezinnen naar voren worden gebracht zijn: kortere wachttijden, betere communicatie en administratie, optimalisering matching (waar mogelijk in toegewezen gemeente), meer begeleiding na plaatsing en aandacht voor einddatum en overgang naar eigen woning.

Bijlage Methodologische verantwoording

In deze bijlage geven wij een uitgebreidere beschrijving en verantwoording van de aanpak en opzet van de verschillende onderdelen van het onderzoek. Voor het onderzoek is gekozen voor een combinatie van methoden. Er is vanuit verschillende perspectieven gekeken naar de rol van Takecarebnb bij participatie en integratie, waaronder gasten, gastgezinnen en ook vertegenwoordigers van gemeenten. Dit heeft eraan bijgedragen dat we een realistisch en evenwichtig beeld konden schetsen. Het onderzoek was opgebouwd uit de volgende onderdelen (zie Figuur B.1), die we hieronder vervolgens toelichten.

Figuur B.1 **Overzicht onderzoeksopzet**

Beknopte literatuurverkenning

Allereerst hebben we een beknopte verkenning van de literatuur en onderzoek naar inburgering, participatie en integratie. We raadpleegden hiervoor recente literatuur en onderzoek over de positie van statushouders.

Reflectiesessies plus interview gemeente en interview gastgezin

Ter voorbereiding op de enquêtes en interviews met gasten en gastgezinnen organiseerden we eerst twee reflectiesessies. De deelnemers zijn in samenwerking met Takecarebnb geworven. De eerste reflectiesessie vond fysiek plaats en bestond uit zeven deelnemers: een drietal gastgezinnen (een gastgezin-echtpaar en twee gastgezinouders), twee matchmakers, een gast (n=1) en een vertegenwoordiger van Takecarebnb (laatstgenoemde tevens matchmaker en als toehoorder aanwezig). De tweede reflectiesessie was gericht op gemeenten en vond online plaats. De gemeente Roermond en gemeente Waterland waren hierbij aanwezig. Daarnaast voerden we nog een apart interview met de gemeente Amsterdam en met een gastgezin. Tijdens deze reflectiesessies en interviews gingen we met de deelnemers in gesprek over hun ervaringen met het logeren in relatie tot participatie en integratie. Aan de hand van het Indicators of Integration Framework is gezamenlijk verkend op welke manier ontwikkelingen plaatsvinden op de domeinen werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs en gezondheid en welke type sociale relaties hier eventueel aan bijdragen. Ook stonden we stil bij ontwikkelingen op het domein van taal en culturele kennis en (percepties) van veiligheid en zich thuis voelen. Deze input is meegenomen in de ontwikkeling van de enquêtes en de topiclijst voor de diepte-interviews met gasten.

Enquête gasten

Takecarebnb heeft via de mail in totaal 416 gasten benaderd, die tussen 2020 en februari 2023 in een gastgezin verbleven. Het is niet bekend in hoeverre de mailinglijst ongeldige mailadressen bevatte. In totaal hebben 161 gasten de enquête ingevuld, waarvan 137 gasten de enquête volledig hebben voltooid en 24 gasten de enquête grotendeels hebben ingevuld. Dit betekent dat het responsepercentage 39 procent is. Onder de gasten die de enquête volledig

hebben ingevuld en die dit wilden, zijn twee bol.com bonnen t.w.v. 50 euro verloot. Gasten konden zelf kiezen of ze de enquête in het Nederlands of in het Engels wilden invullen. Een ruime meerderheid van de gasten heeft de enquête in het Engels ingevuld (83%) en een klein deel van de gasten vulde de enquête in het Nederlands in (17%). Thema's die in de vragenlijst centraal stonden, zijn:

- Achtergrond
- Kenmerken
- Motivatie voor Takecarebnb
- Ervaring met verblijf in gastgezin
- Reflectie op het zijn van een gastgezin
- Tevredenheid met diensten en ondersteuning Takecarebnb
- Afronding

Vragenlijst gastgezinnen

Takecarebnb heeft ongeveer 350 gastgezinnen benaderd via de mail. Het gaat hierbij om gastgezinnen die in de periode tussen 2020 en februari 2023 minimaal één gast hebben gehad. Er is niet bekend hoeveel ongeldige mail-adressen de lijst bevatte. In totaal hebben 185 gastgezinnen de enquête ingevuld, waarvan 16 gastgezinnen de enquête grotendeels hebben ingevuld en 169 gastgezinnen de enquête volledig hebben ingevuld. Dit betekent dat het responsepercentage ongeveer 52,9 procent is. Onder de gastgezinnen die de enquête volledig hebben ingevuld en die dit wilden, zijn drie bol.com bonnen t.w.v. 50 euro verloot. Thema's die in de vragenlijst aan bod kwamen, zijn:

- Achtergrond
- Ervaringen met gast
- Reflectie op het zijn van een gastgezin
- Tevredenheid met diensten en ondersteuning Takecarebnb
- Afronding
- Interviews gasten

Met 12 van de 161 deelnemende gasten hebben we een digitaal interview gehouden. Gasten konden in de enquête aangeven of ze er voor open stonden om benaderd te worden voor een interviewgesprek. Gasten ontvingen hiervoor een vergoeding in de vorm van een bol.com bon t.w.v. 20 euro. Op basis van de vele aanmeldingen hebben we vervolgens een divers aantal gasten geselecteerd qua land van herkomst, man/vrouw, leeftijd, jaar verblijfsvergunning, verblijfsduur of woonomgeving. Er is bewust voor gekozen om alleen gasten te selecteren bij wie het verblijf bij het gastgezin al is geëindigd, zodat het mogelijk was om met hen terug te blikken op de periode in het gastgezin en de meerwaarde voor participatie en integratie. In de interviews gingen we dieper in op de thema's die in de vragenlijst aan bod kwamen en stonden met name de ervaringen van de gasten centraal.

Analyse

De enquêtes zijn met behulp van Excel geanalyseerd. De open vragen in de enquêtes zijn thematisch gecodeerd en geanalyseerd²⁷. Vervolgens zijn de interviews met behulp van ATLAS.ti gecodeerd en geanalyseerd. Gezien de interviews voornamelijk bevestigden wat reeds uit de vragenlijsten naar voren kwamen, hebben we besloten om de interviews te verwerken door middel van korte casusbeschrijvingen om zo meer kleur aan de kwantitatieve resultaten te geven.

27 Verhoeven, N. (2018). Wat is onderzoek? Praktijkboek voor methoden en technieken. Boom Lemma.

COLOFON

Opdrachtgever	Takecarebnb
Auteurs	Drs. M.J. de Gruijter M. Compagner, MSc R. Yohannes, MSc M. Whittaker
Met medewerking van	F. Devilcin
Foto omslag	'Gastgezin en gasten spelen samen een gezelschapsspel. Takecarebnb heeft sinds haar oprichting ruim 1500 statushouders bij gastgezinnen ondergebracht.
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Giessenplein 59 C 3522 KE Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>

ISBN 978-94-6409-246-2

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, september 2023.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.